1989.
V. évf. 4. (21.) szám
Ára: 49 Ft

video
magazin

A svéd filmcenzúra tiltásai
10-11. oldal

VAKBIZALOM
színes kanadai krimi
Mokép Video
MOKÉP VIDEOTÉKA
VI. Majakovszkij u. 40.

Kedves Olvasó!

Akár hiszi, akár nem, az elmúlt másfél évben a videomagnó bevonult a magyar népköltészetbe. Azokra a fantasztikus – leginkább a népmesékre emlékeztető – történetekre gondolok, amelyekben a video dobozát bontogató boldog család az áhított Samsung helyett gondosan becsomagolt téglaport talál. Egy másik változatban ugyanez a motívum tűnik föl, csak videomagnó helyett videokazetta szerepel benne. Bécsben járva egészen más szájhagyomány terjedésének lehetünk tanúi. Az ottani kereskedők körében közismert az a magyar turista, aki néhány hónapos használat után elszánta magát arra, hogy megtisztítsa videomagnója fejét – ráspollyal, majd a világ legártatlanabb ábrázatával vitte vissza az üzletbe készülékét. A Mariahilferstrasse egyik boltocskájában füzetbe jegyzik a tapasztalatlan magyarok derültséget keltő kérdéseit. Ezek közül talán a legkedvesebb azé a bácsikáé volt, aki számológépet akart vásárolni unokájának, ám rosszul emlékezett arra a kívánságra, hogy a gép cosinust is tudjon számolni. Tanácstalanul forgatta kezében a gépet, majd bátortalanul megkérdezte: Koszigin van benne? Igazak vagy sem, egy biztos: az Ausztriában vásárló magyarok közül voltak is, lesznek is, akik nem szívesen emlékeznek vissza bevásárlóútjukra. Róluk is szól e számunkban a Bécs árnyai című összeállításunk, mely a segíteni akarás s nem a lebeszélés szándékával íródott. Így hát továbbra is jó utat és jó vásárlást kíván Bécsbe utazó olvasóinknak

[signature]

ötlet

video magazin

VIDEOVILÁG

Profi kamera amatőröknek 12
Karórányi kartévé 12
Jól irányzott vágás 13
Két elavult kamkorder 14
Egy zsúfolt S-VHS magnó 15
ED-Beta kamkorder 15

FILMGLÓBUSZ

Dragonard ● A parancsnok ● Mossák a szennyest ● Mayflower Madam 4
A láncfűrészes kurtizánok ● Csinos tűzoltók ● Robottinédzser ● A szörfözö 6
Ha már dolgozunk, élvezzük is! 8
Gudrun Landgrebe 9
Svédország: filmes pokol, vagy mennyország 10
Mit rejt a fekete doboz 38
Anthony Delon, a romlott 42
A király, akit hercegnek hívtak 46

TESZT ÉS TECHNIKA

Káprázatos videók 16
Kamerasuli IX.: Ha jön a nyár... 21
Mamutok bemutatója 24

HÁZUNK TÁJA

Videovihar 26
Videoadók 27
Havonta 25 új film 28
Sikerlista 29

VÁSÁRLÁS

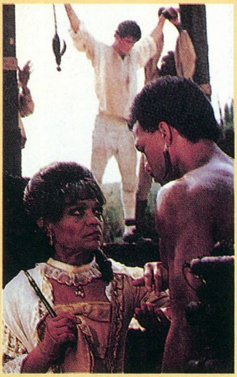
Bécs árnyai 30
Böngésző 34
Video korlátlan mennyiségben? 35
Átépítösdi 36
Müncheni tanácsadó 36
Keres-Kínál 37

Az Ötlet hetilap magazinja · Felelős szerkesztő: Horváth Béla
Szerkesztő: Bíró Zoltán · Művészeti szerkesztő: Kerék Antal
Képszerkesztő: Kiss Árpád · Olvasószerkesztő: Berkes András
Szerkesztőség: Budapest XIII., Jász utca 103–105.
Levélcím: Budapest 1986 · Telefon: 203-803, 203-804 · Telex: 22-7363
Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat
Felelős kiadó: dr. Király G. István igazgató
Kiadóhivatal: Budapest VI., Révay u. 16.
Kossuth Nyomda, Budapest 89.0122 · Felelős vezető: Bede István vezérigazgató
Terjeszti a Magyar Posta
Címlap: Teknős Miklós
HU ISSN 0237-5141

Dragonard

A 18. században vagyunk egy kis karibi szigeten. Dragonard a neve annak a bőrkorbácsnak, amivel a brit gyarmatosító urak az engedetlen rabszolgákat halálra korbácsoltatják. A dragonard tehát a politikai elnyomás eszköze és szimbóluma is.

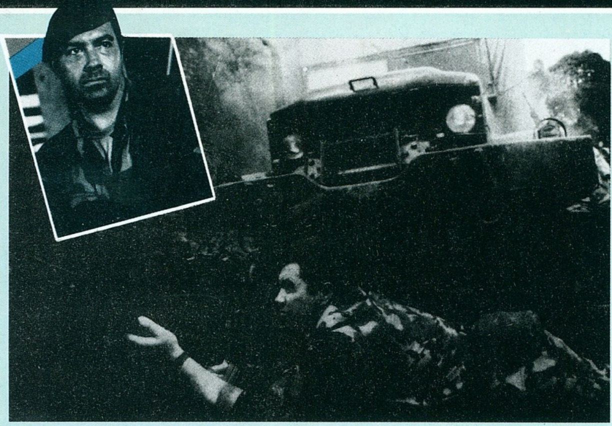
Az ifjú skót nemes, Richard Abdee is a St. Joseph-sziget rabszolgafoglya: az angol uralkodóház elleni lázadása miatt halálra ítélték, aztán megkegyelmeztek neki, és örökös rabszolgaságra kárhoztatták a távoli szigeten.

Richardnak nagyon rosszul megy a sora. A sziget vezetői kalózok leszármazottai, akiknek elegük van már a „finom" angol urakból. Az igaz, hogy púderezett képükkel éppen a gyűlölt uraságokat majmolják, de azért összetéveszthetetlenül brutálisabbak és kíméletlenebbek.

Richardnak az a szerencséje, hogy igen jóképű fickó, és a rabszolgaárverésen kezüket-lábukat törik utána az előkelő dámák. A hosszú licitálás után a szép Honore Junot mondhatja magának a hasonlóan szép ifjú embert, de ennek érdekében a férjnek nagyon is mélyen kell a zsebébe nyúlnia.

Ahogy az már lenni szokott, az ártatlan rabszolgát elcsábítja a nyughatatlan vérű úrnő, és az sem meglepetés, hogy a mulya férj rájön a turpisságra. Iszonyú haragra gerjed és száz korbácsütésre ítéli a „birtokháborítót". Ezt a büntetést St. Josephen még soha senki nem élte túl. Richardot már előre siratják a szép leányok és asszonyok, kivéve a helyi bordély tulajdonosnőjét, aki halálos szerelme bizonyítékaként rabszolgalázadást szít a szép Richard megmentése érdekében.

USA, 1987
Főszereplők: Oliver Reed, Martha Kitt, Patrick Warburton
Rendező: Gerard Kikoine
89 perc

A parancsnok
(DER COMMANDER)

Isten hozta a kedves videózót a vad, fülledt dzsungelben, ahol férfias erőtől duzzadó katonák harcolnak – ezúttal a kábítószer ellen. Thaiföld, Burma és Laosz határvidékére érkezik a rettenthetetlen zsoldos Jack Colby és behatol a távol-keleti őserdőbe. Kíméletlenül eltapos mindenkit, aki az útjába áll, és a végén sikerül megsemmisítenie az egész kábítószerkészletet.

Ám Colby megbízói kétkulacsos játékot űznek. Úgy rendezik a végső nagy csatát, hogy abból csak ő, a „parancsnok" menekülhessen. Az átvert zsoldos szörnyű bosszút esküszik, és lőporfüstös, ólomesős finálét rendez, amelynek során a gonoszokat utoléri jól megérdemelt sorsuk.

Ez az akciófilm a legkeményebbek közül való, csak erős idegzetű, „dzsungeledzett" nézőknek ajánljuk.

NSZK-Olaszország, 1988
Főszereplők: Lewis Collins, Lee van Cleef
Rendező: Anthony M. Dawson
98 perc

Mossák a szennyest

(DIRTY LAUNDRY)

Jay, a hangtechnikus fontos koncertre készül. Egy híres rocksztár koncertjén kell a keverőpultot kezelnie, és ennek megfelelően különös gonddal készül a nagy estére. Leballag a közeli mosószalonba, hogy a ruhatárát megszabadítsa a kosztól. Ám a máskor olyan unalmas művelet most hajmeresztő kalandsorozat kezdetévé válik.

A szalonban – a félreérthetetlen jelekből ítélve – éppen egy kábítószerüzlet nyélbe ütése folyik: egy nagydarab, kopasz vagány szállítja az árut, és két papagáj módra kiöltözött idős hölgy adja a milliócskát érte. Az értékes csereáruk két közömbös külsejű szennyeszsákban lapulnak.

Annak érdekében, hogy a mosószalon többi vendégének ne tűnjön fel a zsákcsere, egy fekete házaspár jó előre betanult veszekedést produkál, a figyelmet elterelendő. A zűrzavarkeltés túl jól sikerül, s Jay úgy dönt, menti az irháját, amíg nem késő. Csakhogy a nagy fejetlenségben Jay a rossz – pardon: a legeslegjobb! – zsákot kapja fel, mégpedig azt, amiben szagos zoknik és mocskos ingek helyett egymillió ropogós dollár rejtőzik. Nem csoda, ha a kopasz maffiózó ideges lesz, és csőre töltött pisztollyal ered Jay nyomába.

A látványos üldözés részben fagylaltos kocsival, részben egy rózsaszín Cadillackel, részben pedig gyalog folyik egy úszómedencén keresztül.

A film érdekessége, hogy egy-egy mellékszerep erejéig két olimpiai bajnok is felbukkan benne: Carl Lewis atléta és Greg Louganis műugró.

USA, 1987
Főszereplők: Leigh McCloskey, Jeanne O'Brien
Rendező: William Webb
82 perc

Mayflower

Az Egyesült Államokban a társadalom krémjét azoknak a telepeseknek a leszármazottai alkotják, akik elsőként érkeztek a Mayflower nevű hajón az új világba, új hazát keresve! Ezek az előkelő dámák és urak minden körülmények között igyekeznek megőrizni a méltóságukat és mindent elkövetnek, hogy őseik nevéhez méltóan viselkedjenek. Néha azonban ez nem sikerül.

Így történt Sydney Biddle Barrow-val is, amikor divattervezői állásából hirtelen az utcára tették. A 80-as évek végének Amerikájában nem könnyű egyik napról a másikra érdekes és jól fizető állást felhajtania annak, aki nem tud a szakmájában dolgozni. Egy barátnője segítségével Sydney végül egy call-girl ügynökség telefonközpontjában talál munkát. A kapcsolgatás közben zseniális gondolatok pattannak ki csinos és okos fejecskéjéből. Például az, hogy miért ne alapíthatna ő is egy ilyen finom kis ügynökséget?

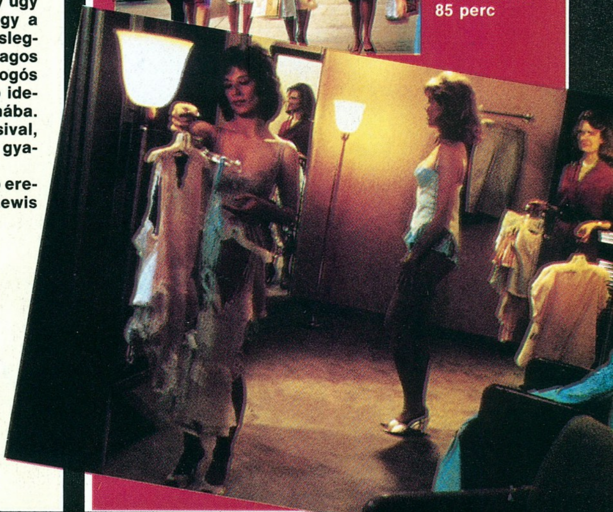
Sydney nem tétovázik, hamarosan munkához lát, és nem kell sokáig várnia, míg munkája gyümölcse beérik: Madame Sheila (ez a „művészneve") lányai szépek, ápoltak, udvariasak és nagyon jó dolguk van. Megkapják a honorárium hatvan százalékát, nem kell félniük semmiféle selyemfiúi elagyabugyálástól és akkor vehetik a sátorfájukat, amikor kedvük tartja.

Az üzlet tán még ma is virágozna, ha egy kiváncsi háziúr nem küldené a madame nyakára a rendőrséget...

A valódi Sydney Biddle Barrow egy nagy kosár pénzért adta el önéletrajzának megfilmesítési jogát, és még egy aprócska szerepet is elvállalt a filmben.

USA, 1987
Főszereplők: Candice Bergen, Chris Sarandon, Chita Rivera
Rendező: Lou Antonio
85 perc

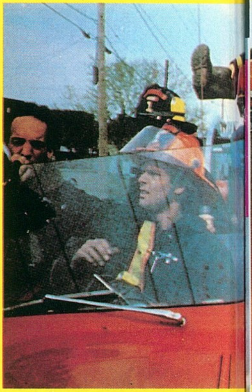
A láncfűrészes kurtizánok
(HOLLYWOOD CHAINSAW HOOKERS)

A horrorfilmek immár elmaradhatatlan kelléke a motoros fűrész, amivel az eszelős, őrjöngő gyilkos apró cafatokra szabdalja áldozatát. Ebben a hangzatos címet viselő filmben néhány laza erkölcsű leány megirigyelte a fűrészes gyilkosok babérjait, s egy szekta tagjaiként kedvenc időtöltésükként űzik hátborzongató foglalatosságukat. Azok, akiknek ez is kevés, megnyugodhatnak: az emberszeletelés szépséges bajnokai ugyanis egy szál fehérneműben végzik a nagy szakértelmet kívánó munkájukat. Az ijedős videorajongóknak elárulhatjuk, hogy horrorparódiáról van szó, amely az Egyesült Államokban szinte „kötelező megtekintenivalóvá" vált.

USA, 1987
Főszereplők:
Gunnar Hansen, Linnea Quigley
Rendező:
Fred Olen
82 perc

Csinos tűzoltók
(FIREHOUSE)

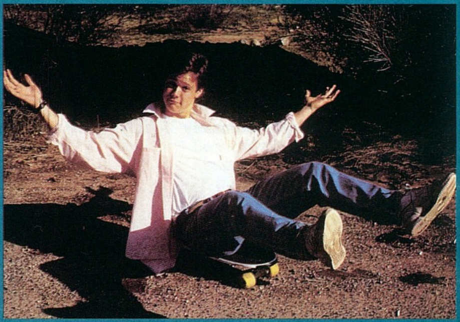
Mókásan telnek a napjaik a vidám tűzoltófickóknak a vidám New Jersey vidám nyomornegyedében. Olyan nagyon vígan, hogy az ember kezdi megérteni, hogy egyes országokban miért hajlandók a fegyverviselést megtagadó regruták inkább többéves szolgálatra a tűzoltóságnál. A New Jersey-i tűzoltók jókedvét csak fokozza, hogy erősítés érkezik az egységhez, mégpedig három szexis tűzoltónő személyében.

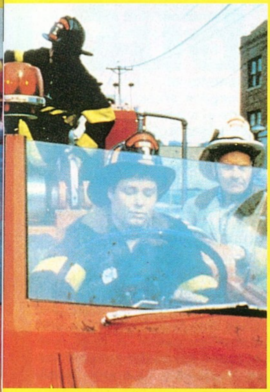
Az izgatott tűzoltók kigúvadt szemekkel figyelik, hogyan öltenek munkaruhát a kedves kolléganők az egyetlen, tehát közös öltözőben. A nagy jókedvet és vígságot csak az árnyékolja be, hogy néha tüzet is kell oltani. Pedig milyen jól megvannak nélküle! De nincs mit tenni, egy aljas gyújtogató járja a környéket, és a szegénynegyed lakói rettegve féltik egyetlen vagyonukat, szerény otthonukat. A tűzoltóbrigád nem boldogul a váratlanul fellobbanó, pusztító tüzekkel: mire odaérnek és kigöngyölítik a slagot, már csak hamu marad a kis faházakból.

A három tűzoltóangyal megelégeli a dolgot: míg férfikollégáik a helyi sztriptízbárban egészen másfajta tűzzel lángolnak a szép lányok iránt, a tűzoltólányok nyomozásba kezdenek, és rájönnek, hogy a gyújtogatásokat egy gátlástalan politikus szervezi, aki a nyo-

Robottinédzser
(NOT QUITE HUMAN)

Dr. Carson, a zseniális játékkészítő kétségbeesett lépésre szánja el magát: mivel felesége nincs, fiúgyermeket viszont igencsak szeretne, fabrikál magának egyet. Tinédzser korú leánykája – aki az első házasságából maradt rá – elhűlve veszi tudomásul, hogy öcsikéje született. És egyből majdnem olyan idős, mint ő maga!

USA, 1987
Főszereplők: Gianna Rains, Martha Peterson
Rendező: Christian Ingvordsen
90 perc

mornegyed helyére új házakat képzel el, de előbb a régieket kell megsemmisíteni és a lakóikat elűzni.

A látványos tűzjelenetek mellett fedetlen tűzoltólánykeblek teszik még látványosabbá a filmet.

Ez a robot, akit édesapja Chipnek nevez el, nélkülözi a többi filmből már jól ismert szuperrobotok emberfeletti tulajdonságait. Nem tud ezer méter magasan ezer kilométeres sebességgel repülni, képtelen pusztító lézersugarat lövellni testéből, ráadásul nem emberhússal táplálkozik. Amúgy külsőre egy teljesen normális tini, akit apja nem sokkal megalkotása után kíméletlenül elküld az iskolába, mert nézete szerint, aki azt is túléli, különösebb baj az életben nem érheti.

A dolgok persze nem mennek olyan simán, mint azt a papa gondolta. A fiú ugyan mintatanuló, de néha túlságosan is szó szerint veszi a tanár felszólításait és ezzel nem kis derültséget kelt társai körében. Ám a legnagyobb baj mégis az, hogy ott ólálkodik a környéken egy másik játékkészítő mester is, aki Chip apjával ellentétben gonosz, mint az ördög, és mivel az ő műhelyében csakis háborús játékok készülnek, mindent elkövet, hogy megkaparintsa Chipet, átprogramozza, és megteremtse a kíméletlen „Chip-Rambót".

Ördögi tervei azonban dugába dőlnek, mert Chip papája a legfőbb parancsként programozta kisfiába az ifjúkorának szép jelszavát: Make love, not war. Vagyis: Szeretkezz, ne háborúzz!

USA, 1987
Főszereplők: Alan Thicke, Joseph Bologna, Robyn Lively
Rendező: Steven H. Stern
87 perc

A szörfözö
(THE SURFER)

Sam Barlownak, a négerbarnára sült szörfkölcsönzőnek elégedetten telnek napjai az ausztrál tengerparton. Aztán egyszer csak golyók fütyülnek el a füle mellett és futnia kell, ha kedves az élete.

Hogy miért?

Jó barátja, Jack arra kéri őt, hogy kísérje el egy üzleti találkára. Egyikük sem sejti, hogy csapdába csalják őket és Jack halálát leli a végzetes találkozón.

Az első döbbenet után Sam magánnyomozásba kezd, hogy kiderítse, milyen ügyekbe keveredett Jack. Kik akarhatták a halálát? A nyomok egy Gina nevű lányhoz vezetnek, aki láthatóan többet tud, mint amennyit hajlandó bevallani. Sam túlságosan közel került a tűzhöz, úgyhogy a titokzatos ellenség habozás nélkül lecsap. A férfi kénytelen Ginával együtt az ausztrál vadonba menekülni.

A szálak egy Townsville nevű kis helységbe vezetnek, oda igyekszik Sam és Gina, ám a festői szépségű tájon döbbenetes meglepetés várja őket...

Ausztrália, 1985
Főszereplők: Gary Day, Gosia Dobrowolska, Rod Mullinar
Rendező: Frank Shields
90 perc

Ha már dolgozunk, élvezzük is!

Chert mint keményen dolgozó nőt, de mint „Hollywood legforróbb asszonyát" is számon tartják. Jelmondata: Ha már naphosszat gürcölök, akkor esténként élvezzek is. Szexszel kapcsolatos nyílt kijelentéseivel és viselkedésével gyakran kelt visszatetszést.

Rajta csak az ékszer valódi – füstölgött Denver-Biest Joan Collins egy tavaly áprilisi „Oscar-partyn" kolléganője, Cher külseje felett, aki csillogó ruhájához az Oscar-trófeával díszítette fel magát. Valóban, a 42 éves Cheren jószerivel semmi sem eredeti: 1969 óta hét szépségoperációt hajtatott végre magán összesen 85 ezer dollárért – a mellmegnagyobbíttatástól a ráncok eltávolításán keresztül egészen pofacsontjának szilikonnal való korrigálásáig.

A kritikát a világhíres színésznő és énekesnő könnyedén elutasítja: „Az, hogy miként nézek ki, hogyan öltözködöm, vagy énekelek, ezek mind csak külsőségek – mondja –, ezeknek semmi közük nincs hozzám. Hogy milyen vagyok valójában, azt csak a barátaim tudják." Ezek egyike volt a 24 esztendős Backer Rob Cameletti, akivel két éven át megosztotta asztalát, ágyát. Nemrégiben holmijával együtt kidobta a fiút hollywoodi villájából, mivel a jelek szerint megcsalta.

Cher – akinek ereiben örmény, indián és francia vér keveredik – a magánéletben éppoly temperamentumos, mint a filmekben vagy a színpadon. Alig van olyan show-fellépése, amely nem kavar vitát.

A német nézőket harisnyatartó-készletével sokkolta, az amerikai nézőket pedig egy talkshowbeli nyílt kijelentéseivel rettentette el. „Nincs AIDS-em, de nagyon érzéki vagyok" – ismerte el a beszélgetőműsorban. „A sikerrel együtt nő bennem a szerelem iránti vágy is. Egész nap képes lennék..."

Hogy vajon a nélkülözés hajtotta a hírnév vagy a vágyak kiteljesítése felé, lányneve szerint Cherylin Sarkisian már ifjan – 12 éves kora óta – osztotta autogramjait, és énekelt, amint azt a hangszalagok is bizonyítják.

Épp 19 éves volt, amikor partnerével Sonyval a *Sony and Cher* duó tagjaként aratta első slágerlistasikerét. A 70-es évek közepén kezdődött szólókarrierje, napjainkig 11 arany- és három platinalemezt énekelt össze. De még ez sem volt elég: 1982 meghozta számára a filmkarriert is a *Gyere vissza, Jimmy Dean*nel, amelyben Robert Altmansszal játszott. Egy évvel később a *Silkwood* mellékszereplőjeként megkapja az Arany Glóbusz-díjat, 1985-ben pedig a *Mask*ért Cannes-ben elnyerte a legjobb női alakítás díját. A koronát ez az év tette fel, amikor is a *Holdkóros*-beli játékáért Oscar-díjban részesült.

Elérte volna Cher az álmait? „Természetesen nagyon örülök a díjaimnak. De életemben annyiszor voltam fenn és lent, oly sokszor voltam »bent« és »kint«, hogy számomra ma már csak egyvalami számít: hogy szeressenek, és hogy szeressek."

Gudrun Landgrebe

Az „új Romy”, ahogy Jean-Luc Godard nevezte őt, ismét csillog, ezúttal *A macska* című filmben Götz George oldalán. A téma – Landgrebe – kimeríthetetlennek látszik: ő *A flambírozott asszony* (Die flambierte Frau), Robert van Ackerens mesterfilmjének Évája, aki finom dámából domina, kurva lesz. Ennek világsikere óta az érdeklődés már csak a körül forog, hogyan is viszonyul a 38 éves színésznő magánéletében a szerelemhez. Aki azonban ilyen kérdést tesz fel, válasznak csak azokból a híres pillantásokból kap, amelyekről Hans Christoph rendező és filmkritikus úgy véli, hogy hatásuk alatt „érzékeny kortársaknak egyenesen az Isarba kellene vetniük magukat”.

Landgrebe így aztán lekerült a címlapokról, mert hát mit lehet kezdeni egy sztárral, aki nem hagyja magát botrányba mártani s kijelenti: „nem dörgölődzöm senkihez és nem kilincselek”.

Abból a néhány pillantásból, amennyit Landgrebe betekinteni enged magánéletébe, valóban semmiféle szenzáció nem kerekíthető ki: évek óta szilárd kapcsolata van egy Rajna-Majna vidéki főorvossal, saját lakása van Münchenben, gyűlöli a maszkokat és az éjszakai klubokat, szívesen érkezik barátokkal, szereti hivatását és a klasszikus zenét.

Annak oka, hogy a feléje irányuló érdeklődés más színésznőknél alig tapasztalható mértékben összpontosul magánéletére, az magában Gudrun Landgrebében rejlik.

Ez pedig személyes varázsa, a lágyság és keménység titokzatos keveredése, mosolyának és szemeinek kiismerhetetlensége, az érzékiség és hűvösség talányos kereszteződése, ami kérdéseket provokál valódi énje iránt. És ez a kisugárzás az, amivel olyan nehéz szerepeket – mint a videón most megjelenő *Die Katze* – mesterien uralja.

A macskában Jutta egy banklerakat vezetőjének a felesége, egy „egyszerűen strukturált” asszony, aki – Gudrun Landgrebe szavaival – „a biztonságot is akarja és a nagyon izgalmas, bizsergető életet is”. Ezért kitör egyhangú házaséletéből, és viszonyt kezd a gengszter Probekkel (Götz George).

A gengszter számára azonban az asszony csak eszköz célja eléréséhez. Tökéletes rablótámadást tervez Jutta férjének bankjában. Probek ötlete ördögien egyszerű: ő maga meg sem jelenik, hanem mindent egy szállodai szobából irányít, ahonnan ideális rálátása van az eseményekre. Nem a trezor tartalma érdekli, Probek többre utazik. Névtelen telefonhívással riasztja a rendőrséget, mihelyt bűntársai a bankba érkeznek. Amikor a rendőrök körülzárják az épületet, hárommillió márkás váltságdíj követelésével rukkol elő a bankban lévő túszokért. A rendőrség egy lépést sem tehet anélkül, hogy Probek ne hallaná, látná azt és ennek megfelelően keveri a kártyákat. Úgy tűnik, minden úgy megy, mint a karikacsapás, ekkor azonban Jutta keresztülhúzza a gengszter számításait. A naiváról kiderül, hogy valójában hidegvérű játékos. A gondosan megtervezett húzás a katasztrófa felé sodródik.

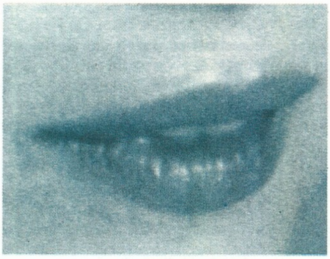

Jutta és Éva személye rokonlelkeknek látszanak. Mindkét esetben egy nő kitöréséről, életének radikális fordulatáról van szó. Gudrun Landgrebe ezt másképp látja: *A macska* Juttájának semmi köze *A flambírozott asszony* Évájához, mivel Éva sokkal önállóbban cselekszik, függetlenebb, mint Jutta a naiv világképével. Teljesen mindegy, miképpen ítéljük meg Juttát: még Landgrebe számára sem könnyű ezt a színészi teljesítményt önmagában nézni, *A flambírozott asszonnyal* való összehasonlítás nélkül. Túl nagy volt első nagy filmszerepének sikere. A kölni színiiskolát 1968–71 között elvégző színésznő korábban már két filmszerepben is látható volt – 1977-ben Peter Brinkmann *Aufforderung zum Tanz* (Felhívás táncra) című első Westernhagen-filmjében. 1982-ben Dorothea Neukirchen kezdőfilmjében, a *Dabbel – Trabbelben*. Munkásságának súlypontja azonban a színházra esett. Különféle vidéki színházakban játszott, legutóbb hat évig a dortmundi városi színház tagja volt. Repertoárja széles körű volt: Shakespeare-től Oscar Wilde-on át Fassbinderig sokféle darabban játszott. Szerepek és évek, amelyek nem éppen a nagy sikerek jegyében teltek. Így nem meglepő, hogy a nyilvánosság – és nyilván saját maga – számára is van Ackerens filmje egész pályafutását beárnyékoló mérföldkő lett. Ezt ő maga látja a legtisztábban: „A probléma a siker kényszerében rejlik. Ha valakinek sikere van, elvárják tőle, hogy újabbakkal álljon elő”.

A rákövetkező években azonban ez nem mindig sikerült. Fellépéseit a *Tausend Augen* (Ezer szem, 1984, rendező: Hans Christoph Blumenberg) hidegvérű videokalóznőjeként, Edgar Reiz *Heimat* (Otthon, 1984) című világsikerének naiv Klarchenjeként, valamint Szabó István *Redl ezredesében* (1985) a Klaus Maria Brandauer által játszott tiszt szeretőjeként nemcsak a kritika, hanem a publikum is megtapsolta, sok minden mással azonban balsikere volt.

Gudrun Landgrebe ezt persze másképp látja. Nem a sikert, hanem a munkát hangsúlyozza: „E filmeket nem a mozikasszák bukásaként őrzöm emlékezetemben, hanem mint olyan munkákat, amelyeket kitűnő rendezőkkel és kiváló kollégákkal végeztem. Nagyobb szerencsém filmjeim kiválasztásában tulajdonképpen nem is lehetett volna”.

SVÉDORSZÁG:

filmes pokol vagy

Svédország liberális ország. Már több mint 200 éves múltra tekinthet vissza náluk a sajtószabadság. 1872 óta nem ismerik a színházi cenzúrát. Az egyetlen ellenőrzési forma, amely a legtovább fönnmaradt, a filmszakmát érintette. Ez az 1911-ben létrehozott filmcenzúra volt. A Svéd Cenzori Hivatalt német minta alapján szervezték meg, s működése során gyakorlatilag nem sokat változott. Életre hívásának legfőbb érve: „A tapasztalatlan fiatalokat, a jövő generációját védeni kell a mozi brutális képei ellen."

Bár ennek az általános cenzúranormának a megfogalmazása végső soron még ma is érvényes, a tartalmi jelentésének megítélése azonban koronként változott. A tiltás szakemberei műfaji kötöttségek nélkül támadták azokat a filmeket, amelyek a véleményük szerint káros hatást fejthettek ki a közönségre. A 10-es években például a jó erkölcs és a rend védelme volt a legfőbb cél. Így tilos jelzést kaptak azok a filmek, amelyekben a főhőst rossz útra térítették a körülmények, vagy például ostoba alakokként mutatták be a rend képviselőit. De kivágták az öngyilkosságokat és az olyan erotikus jeleneteket, mint a túl hosszú csók, a hastánc és a meztelenkedés.

Egy évtizeddel később a figyelem áterelődött a politikai szférára is. Többek között Eizenstein világhírű *Patyomkin páncélos*ára (Bronyenoszec Potyemkin, 1925), amelyet provokáló hatású, káros izgalmakat keltő – lásd a tisztek lemészárlásának bemutatása – filmnek tekintettek.

A 30-as években olyan klasszikus amerikai gengszterfilmek, mint a *Kis Caesar* (Little Caesar, 1930) és a *Közellenség* (Public Enemy, 1931) akadtak fönn a rostán, a túlságosan brutálisnak ítélt erőszakos jeleneteik miatt. A szex változatlanul tabu volt, pl. a nézők nem láthatták Hedy Keisler (Lamarr) híres fürdőző jeleneteit az *Eksztázis* (Extase, 1933, csehszlovák) c. filmben.

A század negyedik évtizedében a cenzorok – érdekes módon – a régi érvek hangoztatásával támadták meg ollóikkal a nácizmust elítélő, vagy a nácik kegyetlenkedéseit bíráló filmeket. Ennek a következetlenül alkalmazott szemléletnek esett áldozatául az olasz neorealizmus egyik remekműve, Roberto Rossellini *Róma nyílt város*a (Roma cittá liberta, 1946) is. De még a híradófilmekből is kivágták a koncentrációs táborok és a náci pusztítások eredeti dokumentumait. (Ez azonban nemcsak svéd sajátosság volt!)

Nem kedvelték a rémfilmeket sem, a természetfeletti, misztikus figurák pedig az elrettentő, rémítő hatásuk miatt váltottak ki belőlük ellenérzéseket. Az 50-es években a brutalitás és izgatás elleni hajsza elérte a dokumentumfilmeket is. Ebbe a kategóriába sorolták a valóságot híven bemutató dokumentumfilmek többségét, mint Alain Resnaisnak a német haláltáborokról szóló *Éjszaka és köd* (Nuit et brouillard, 1955), vagy George Franjunak a párizsi vágóhidak világába betekintést nyújtó *Az állatok vére* (Le sang des bétes, 1948) c. filmje.

A bemutatásra váró művek minden esetben először a Cenzúra Bizottság előtt vizsgáztak. Itt döntötték el, hogy a film egyáltalán bemutatható-e, melyik kategóriába sorolják s mindezek után ún. cenzúrázási kártyával látták el. Napjainkra már csak négy kategória maradt: a mindenki számára engedélyezett (piros színnel jelölt), a 11 (zöld) és 15 éves (sárga) korhatárhoz kötött, valamint a teljes betiltás alá eső (fehér). Komplikált esetben – pl. a teljes betiltás, vagy a film lényegét érintő vágások esetében – a cenzorok kötelezettség nélkül ugyan, de kötelesek voltak konzultálni a Filmeket Vizsgáló Nemzeti Bizottsággal. Ezt a csoportot 1954-ben hozták létre, s egy évtizedig kellő összhanggal működött együtt a cenzorokkal. 1963-tól kezdve azonban egyre több radikálisabb tagja lett a bizottságnak, s ez mind több konfliktust vagy liberálisabb döntést eredményezett.

Az első komolyabb összecsapás a 60-as évek elején következett be, s ezt a szexuális kapcsolatok mind nyíltabb képi ábrázolása váltotta ki. Ebben a svéd filmesek jártak az élen, akik közül elsősorban Ingmar Bergman és alkotásai, a *Szűzforrás* (Jungfrukällan, 1959) és mindenekelőtt a *Csend* (Tystnaden, 1963) kavarta a legnagyobb vihart. Ez utóbbi – az egyik legvitatottabb jelenetében egy mozipáholyban szeretkező párt lesett meg a kamera – az országos méretűre dagadt vitát követően, főleg a Nemzeti Bizottság pozitív állásfoglalásának köszönhetően végül mégis vágás nélkül került a mozikba. Meg is kapta érte a magáét a Cenzúra Hivatal, tekintélyvesztéssel, kapitulációval vádolták. A folyamat azonban elkezdődött. Így azután hiába lendült később ellentámadásba a cenzúra, s tiltotta be túlzottan merésznek tartott szexuális jelenetei miatt Vilgot Sjöman *491* (1964) c. filmjét, a radikálisok követelésére már a kormány volt kénytelen közbelépni, s néhány rövid vágás után engedélyezte annak bemutatását. Az eredeti változat azonban csak 1975-ben kerülhetett a közönség elé.

A cenzúra esküdt ellenségei tovább folytatták harcukat a nyíltabb, szabadabb magatartásért, elsősorban a filmerotika szempontjából. A vitaanyagot ezúttal megint Vilgot Sjöman szolgáltatta, aki a *Kíváncsi vagyok – sárgában* (Jag är nyfiken – gul, 1967) és a *Kíváncsi vagyok – kékben* (Jag är nyfiken – bla, 1968) újra fölkavarta a kedélyeket. Részben az e filmek körül kirobbant vita, részben pedig a svéd társadalomban kialakuló általános irányzatnak az eredményeképpen 1971-ben módosították a sajtószabadságról szóló törvényt. Ezt követően megnyílt az út mindenféle pornográf termék – könyvek, újságok és persze a filmek – előtt, szabadon, igaz reklámozás nélkül lehetett készíteni, terjeszteni és vásárolni azokat. Ennek következtében ugrásszerűen megnövekedett a pornófilmek iránti kereslet, növekedett a számuk. Mindez új feladatokat rótt a Cenzúra Bizottságra.

A liberalizálódás időszakában a pornográfia területén egyetlen határvonal maradt, amelyet nem lehetett átlépni: a megbecstelenítések, a szexuális erőszak különböző formái, a gyermekekkel való fajtalankodás és a szadizmus. Az ilyen filmeket – tegyük hozzá: jogosan – vagy betiltották, vagy a károsnak minősített jeleneteket kivágták, lerövidítették.

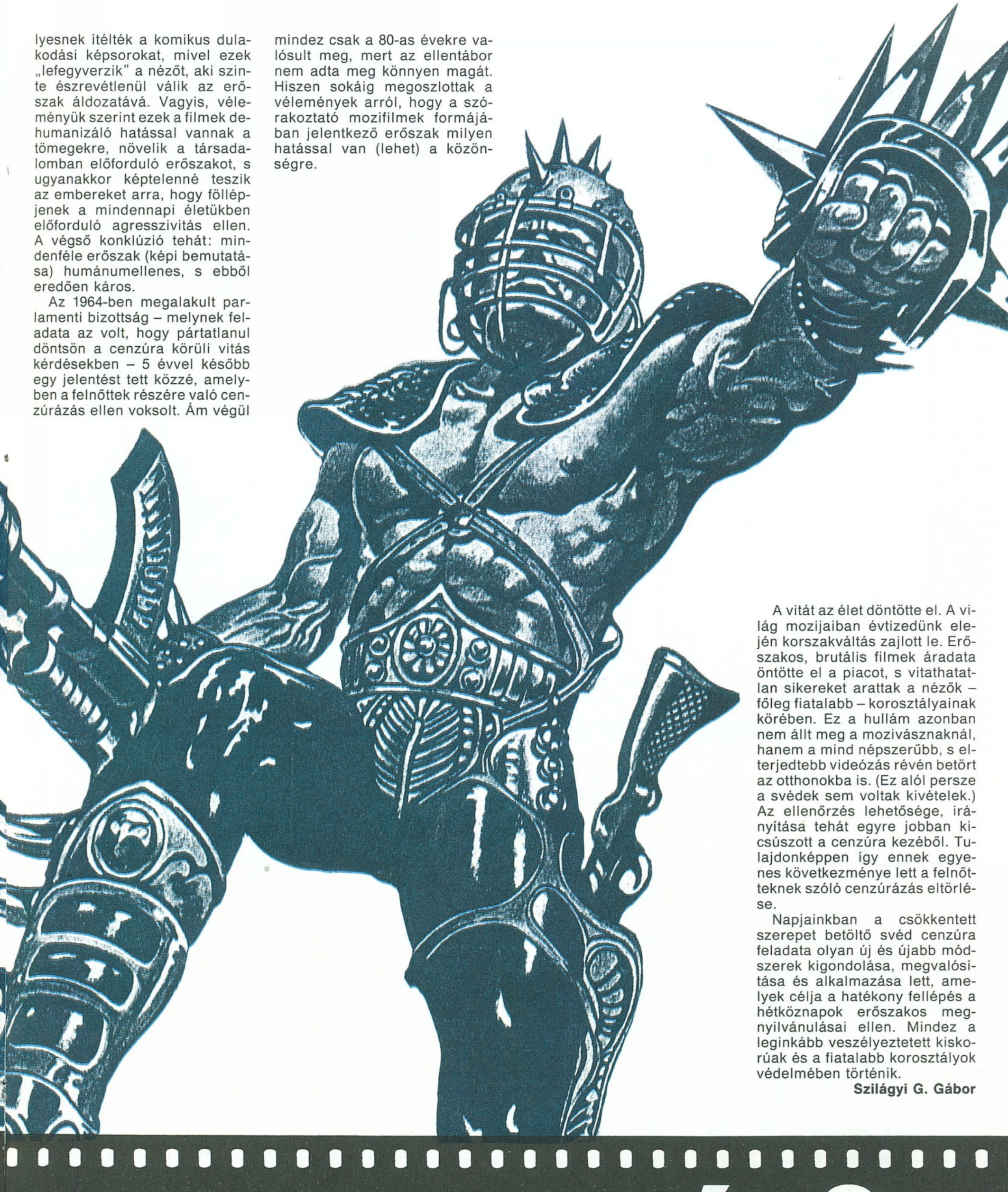
Nem volt ez másként az erőszakból táplálkozó többi műfaj esetében sem. Sem a cenzorok, sem a bizottsági tagok nem akarták föl- és elismerni annak a ténynek a jogosságát, hogy egyes játékfilmek fontos üzeneteket közvetíthetnek az erőszak naturalista képi ábrázolásán keresztül. Így totális betiltásra ítélték olyan nagynevű rendezők alkotásait, mint Kenn Russell (*Az ördögök* – The Devils, 1971, angol), Sam Peckinpah (*A vad banda* – The Wild Bunch, 1969) és Roger Corman (*Halálos verseny 2000* – Death Race 2000, 1975). Végül ezekben az esetekben is a kormány lépett közbe, s tette lehetővé a filmek rövidített változatainak forgalmazását.

A cenzorok – miközben tehát a szex- és pornófilmek nagy része szabad utat kapott – a továbbiakban változatlanul nem engedélyezték a karatefilmeket, s erősen megcsonkították a westernek, a gengszter- és horrorfilmek lövöldözéses, öldökléses jeleneteit. Különösen veszé-

lyesnek ítélték a komikus dulakodási képsorokat, mivel ezek „lefegyverzik" a nézőt, aki szinte észrevétlenül válik az erőszak áldozatává. Vagyis, véleményük szerint ezek a filmek dehumanizáló hatással vannak a tömegekre, növelik a társadalomban előforduló erőszakot, s ugyanakkor képtelenné teszik az embereket arra, hogy föllépjenek a mindennapi életükben előforduló agresszivitás ellen. A végső konklúzió tehát: mindenféle erőszak (képi bemutatása) humánumellenes, s ebből eredően káros.

Az 1964-ben megalakult parlamenti bizottság – melynek feladata az volt, hogy pártatlanul döntsön a cenzúra körüli vitás kérdésekben – 5 évvel később egy jelentést tett közzé, amelyben a felnőttek részére való cenzúrázás ellen voksolt. Ám végül mindez csak a 80-as évekre valósult meg, mert az ellentábor nem adta meg könnyen magát. Hiszen sokáig megoszlottak a vélemények arról, hogy a szórakoztató mozifilmek formájában jelentkező erőszak milyen hatással van (lehet) a közönségre.

A vitát az élet döntötte el. A világ mozijaiban évtizedünk elején korszakváltás zajlott le. Erőszakos, brutális filmek áradata öntötte el a piacot, s vitathatatlan sikereket arattak a nézők – főleg fiatalabb – korosztályainak körében. Ez a hullám azonban nem állt meg a mozivásznaknál, hanem a mind népszerűbb, s elterjedtebb videózás révén betört az otthonokba is. (Ez alól persze a svédek sem voltak kivételek.) Az ellenőrzés lehetősége, irányítása tehát egyre jobban kicsúszott a cenzúra kezéből. Tulajdonképpen így ennek egyenes következménye lett a felnőtteknek szóló cenzúrázás eltörlése.

Napjainkban a csökkentett szerepet betöltő svéd cenzúra feladata olyan új és újabb módszerek kigondolása, megvalósítása és alkalmazása lett, amelyek célja a hatékony fellépés a hétköznapok erőszakos megnyilvánulásai ellen. Mindez a leginkább veszélyeztetett kiskorúak és a fiatalabb korosztályok védelmében történik.

Szilágyi G. Gábor

mennyország?

Panasoni

Profi kamera amatőröknek

Az amatőrök közül is egyre többben engedhetik meg, hogy profi eszközöket vásároljanak maguknak. Ennek egyik oka az, hogy a „sikeres amatőr" fogalma anyagi haszonnal is járó videós tevékenységet feltételez. A video amatőrjei számára ugyanis a videózás túlnyomó részben nem passzió, hanem üzleti vállalkozás. Méghozzá a legtöbb esetben sikeres üzleti vállalkozás. A másik ok abban lelhető fel, hogy a profi eszközök némelyike az árát tekintve egészen elfogadható – különösen annak, aki ezzel keresi a kenyerét.

Ilyen az itt látható Panasonic WV-F 200 E típusú kamera is.

Felépítése megegyezik a jól bevált egyszerű híradó-riporter kamerákéval, amelyek stúdiókamerákként is megállják a helyüket. Ebből a célból fel lehet szerelni rá egy nagyméretű keresőt, amelyet két szemmel, normál nézési távolságból lehet nézni. Ilyenkor a varió és a fókusz vezérlése a két karral ellátott kameraállványról történik. A karokra fel lehet szerelni a fókuszt és variót mozgató bovdent illetve elektromos vezetéket és kapcsolószerkezetet. A külső helyszíneken történő munkához irányított mikrofont csatlakoztathatunk a kamerához, de az az igazság, hogy ez is jócskán felveszi a környezeti zajokat, és így csak közeli beállításoknál produkál elfogadható hangot.

A kamerafej három, linetransfer elven működő CCD-vel van felszerelve, amelyek képátlója 2/3 col és 291 000 káppontot tartalmaznak. Ez a megfelelő jelfeldolgozó áramkörökkel együttműködve kb. 600 soros vízszintes felbontásra képes. A kamera érzékenysége teljesen nyitott rekesznél és 18 dB erősítés mellett 30 lux. Az optimális képhez mintegy 2000 lux megvilágítás szükséges. A jel-zaj viszony a korrekciós áramkörök kikapcsolt állapotában 54 dB. A beállított fehéregyensúly értéke tárolható, a feketeegyensúlyé szintén.

A kamera természetesen öszszekapcsolható más videójelforrással (genlock), a vezérlő jel lehet akár egy szabványos PAL-jel vagy black-burst. Háromféle beépített optikai szűrője van (műfény, napfény és napfény + semleges szűrő). Szűkös fényviszonyok között az elfogadható kép érdekében a jelfeldolgozó áramkör erősítését két lépcsőben meg lehet növelni (+9, illetve +18 dB).

Újdonság ebben a kamerában, hogy nemcsak szabványos PAL kimenőjele van, hanem a világosság- és színjel egymástól elkülönítve is megkapható a kamera kimenetén (Y/C csatlakozó) és így közvetlenül csatlakoztatható S-VHS képmagnóhoz vagy egyéb profi komponensrögzítő képmagnóhoz. A kameravezérlő egységen levő RGB kimenetek további lehetőségeket nyitnak meg a rendszerbe való illesztés számára vagy a videojel manipulálásához (pl. digitális effektusok, keverés stb.). Beépített színsávgenerátor segíti a gyors és pontos beállítást a felvétel előtt. Háromfokozatú apertúrakorrekció valamint színstabilizáló áramkörök szolgálnak a képminőség további javítására.

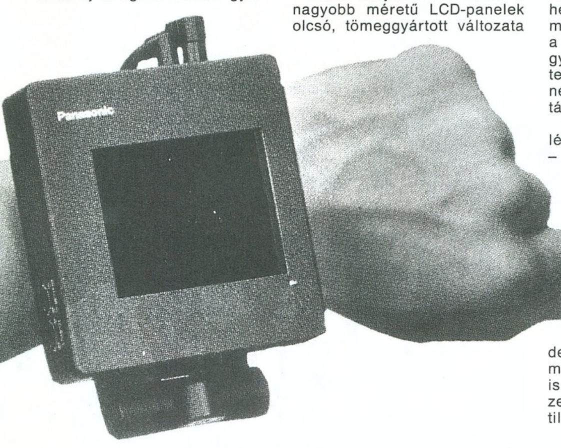
WV-F 200 E

A sokféle tartozék minden elképzelhető rendszerben működőképessé teszi ezt az ergonómiai szempontból is jól megter-

Karórányi kartévé

Az LCD (folyadékkristály) képernyős tévék képernyőmérete még ma is alig haladja meg a gyufásdoboznyi méretet. Kezdetben nyilvánvaló volt, hogy ezen új integrált eszköz gyártásához alapvetően az eddigi gyártóberendezéseket használják, de ezek mérete az integrált áramkörök körömnél is kisebb világához igazodott.

Mára kifejlődhetett volna a nagyobb méretű LCD-panelek olcsó, tömeggyártott változata is, s hogy mégsem kapható nagyobb méretű LCD panelos tévé, annak az is oka lehet, hogy egyelőre nincs rá igény. Ami nem fér el zsebben vagy kézitáskában, annak otthon a helye; esetleg az autóban, de még itt is van annyi hely, hogy a két első ülés közé egy hagyományos képcsővel felépített, kisméretű tévét helyezzenek el a hátul ülők szórakoztatására.

Az ábránkon látható készülék arról győz meg, hogy elég – sőt, túl nagy! – a mostanság megszokott LCD tévék mérete. A képen látható tévét a Panasonic készíti, típusjele TH–3MC1. Egyelőre a japán vásárlókon próbálják ki, akiktől talán nem idegen az efféle karon viselhető, bizarr „viselet". Gondoljuk csak meg, mit szólnának ehhez a svédek, ahol még a walkman magnók nyilvános használatát is korlátozták és a gépkocsivezetőnek még a dohányzás is tilos a volán mellett...

Az IDTV (Improved Definition TV – javított felbontású tévé) elvéről szóltunk már ezeken az oldalakon, s azóta többen is forgalomba hoztak IDTV rendszerű tévévevőket. Így a Sony is. Az elv röviden: a meglevő tévéadások vételekor sokkal jobb képet kapnánk akkor, ha a két egymás után sugárzott félképet egyszerre lehetne a képernyőn látni és az egymás után következő félképekből a megelőzővel összevetve átlagolással újabb sorokat lehetne a képernyőre felrajzolni. Ezt a képtárolók tömeges elterjedése az árak csökkenése miatt lehetővé is tette. Az eredmény: bár a tévéadóból kisugárzott információ mennyisége nem nagyobb, az IDTV döbbenetesen megjavítja a kép vizuális jellemzőit. Ehhez még a video zajcsökkentő áramkör, a színzajcsökkentő és a vertikális képélességet fokozó áramkörök is hozzájárulnak. A beépített TBC különben lehetővé teszi azt is, amit sokan szeretnének: egy-egy képet „elkaphatnak" az adásból, kimerevíthetik és alaposabban szemügyre vehetik, miközben a hang megy tovább.

A Sony szóban forgó KV–27FX10 típusú tévéje

vezett kamerát, amelynek súlya külső felvételekhez felszerelt állapotban sem több mint 5,5 kg. Normál rendelés esetén egy J12 × 10BKRSME típusú, motorral működtethető 12-szeres Canon gyártmányú varióobjektívvel szállítják.

ezenkívül el van látva Dolby Surround dekóderrel, amely a tökéletes térhatású hang élményét hivatott biztosítani. Három S-VHS bemenet, egy S-VHS kimenet is található rajta. A vízszintes felbontás kb. 560 sornyi a függőleges felbontás kb. 500 sornak megfelelő (NTSC rendszerű készülékről van szó!). Az átviteli frekvenciasáv 7 MHz-ig terjed. Képe a legjobb stúdióképekkel vetekszik.

Felmerül a kérdés: ha ez így van, mi értelme a HDTV bevezetésének, amely óriási költséggel jár és újszerű megoldásai miatt semmiben nem kompatibilis a meglevő rendszerekkel? Ezt bizony a szakemberek is latolgatják, nem tagadva azt, hogy a HDTV lényegesen több információt visz át, és az eltérő képarány miatt nehéz az összehasonlítás. Várható azonban, hogy a HDTV bevezetéséig – ami valószínűleg a következő évezredre csúszik át – az IDTV készülékek képminőségét nem haladja meg a fejlődés.

A készülék előreláthatóan e sorok megjelenésekor kerül a boltokba az USA-ban; az ára még nem ismeretes.

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: MÁRCZI IMRE

Jól irányzott vágás

(S-VHS vágószett)

Minden videoanyag vágással születik – ez alól alig van kivétel. Sőt, igen sok vágással; néha egy tízmásodperces reklámban akár 20-30 apró részlet található, a trükkökről nem is beszélve.

Ma már az asztali képmagnók többsége képes arra, hogy törés nélkül illesszen egy új felvételt a meglevő régebbi végéhez, a szó igazi értelmében vett vágásra azonban mégsem alkalmasak, elsősorban a pontatlanságuk miatt. Néha ugyanis tizedmásodperc pontossággal kell bevágni mondjuk egy fél másodperces részletet és ez asztali gépeken megoldhatatlan. A dologhoz tartozik az is, hogy igen sok gyártó utólag próbálja „megtanítani" ezeket a kommersz gépeket korrekt vágásra – néha meglepő sikerrel –, és ebből kifolyólag sokféle editor lát napvilágot, amelyek műszaki adataik tekintetében felveszik a versenyt a profi editáló berendezésekkel.

Egy dolgot azonban ne felejtsünk el: a vágás rendkívüli módon igénybe veszi a gépet, pontosabban annak mechanikáját. A sok ide-oda csévélés, elindulás, pause, újraindulás bizony nem kíméli a mozgó alkatrészeket és ez rohamos elhasználódáshoz vezet. Ennek legelső tünete az, hogy a készülék mechanikailag megbízhatatlanná válik.

A profi editáló gépek mechanikai kivitele jobban illeszkedik a követelményekhez, szervó- és vezérlési rendszere precízebb, megbízhatóbb, mint a kommersz asztali gépeké általában. Ezenkívül jópár olyan beállítási, kijelzési, csatlakoztatási lehetőséggel is rendelkeznek, amelyek a normál képmagnókból hiányoznak. Ilyen a tracking optimális állapotát mutató műszer, a valósidő-számláló, amely félkép pontossággal mutatja a szalag helyzetét, az időkódfelírás és -olvasás, a dub ki- és bemenet, a videojel szintjét mutató műszer, a videójel szintszabályzó stb.

Mindezekért a szolgáltatásokért persze jóval többet kell fizetni, mint egy átlagos asztali gépért. A gépeket vezérlő editáló szerkezet segítségével a vágási pontok – félkép pontossággal – könnyedén megkereshetők a lassítás és kockázó lejátszás segítségével, a vágási pontok memorizálhatók, és maga az egész vágás automatikusan zajlik egyetlen gomb megnyomására.

Némely editáló távvezérlőben memória is található, amely több vágási pontot tárol és így a bejelölgetés után a tényleges vágások teljesen automatikusan, egymás utáni sorrendben történnek. Ha az összevágandó anyag egyetlen kazettán van, vagy több bejátszó gépet csatlakoztatunk az editáló géphez, akár felügyelet nélkül is történhet a vágás.

A Panasonic AG–7500 E típusú S-VHS editáló gépe biztosítja az S-VHS felvételek minimális minőségromlással történő vágását, amiről többek között a dub rendszerű csatlakoztatás lehetősége gondoskodik. Persze ez esetben nincs mód trükközésre vagy egyéb beavatkozásra, mivel a jel demodulálás nélkül jut a bejátszó gépből az editálóba. Sajnos a dub rendszerfüggő és ezért nem lehet VHS-ről más formátumba (pl. U-Maticra) vagy fordítva dub üzemmódban másolni, illetve szerkeszteni még akkor sem, ha a csatlakozók a kétféle gépen szemmel láthatóan egyformák.

Az AG–7500 E editáló S-VHS készüléket át lehet kapcsolni normál és S-VHS üzemmódra annak érdekében, hogy a meglevő normál felvételekkel is tudjon bánni. A világosság- és a színjelek dekódolását digitális áramkörökkel felépített dekóder biztosítja; hasonlóképpen digitális áramkörök teljesítenek értékes szolgálatokat a szervó áramkörökben. A gép nemcsak a páros-páratlan félképet, hanem a színes félképek szekvenciáját is felismeri és biztosítja a vágási pontokon. A normál hang mellett hifi hangcsatornák is vannak; mindezek szintje kézzel is, automatikusan is beállítható. Időalapkorrektor is illeszthető a vágó-

rendszerbe, mivel a gépen van a TBC számára szolgáló csatlakozó. Szemmel láthatóan gondoltak arra, hogy az editáló távvezérlő nélkül is lehessen a gépet működtetni, erre szolgál a gyorskereső gomb (JOG/SHUTTLE), az editálási pontot memorizáló áramkör és az editálást indító és leállító gomb.

A géphez tartozó editáló távvezérlő neve AG–A 750, s a bejátszó és az editáló gép távvezérlésére egyaránt alkalmas. Forgógombos JOG/SHUTTLE kereső, vágásipont-jelölés, automatikus vágás és az egyéb szokásos szolgáltatásokon kívül azzal a kedvező tulajdonsággal bír, hogy két potenciométerrel lehet szabályozni a bejátszó és editáló gép képét mutató monitor hangját.

Aki sokat szerkesztett már, az tudja, mekkora előny, ha nem kell a monitorok hangerőszabályozója után nyújtózkodni a pulton keresztül.

Egyéb funkciók: a PREVIEW gomb megnyomására a készülék „elpróbálja" a vágást anélkül, hogy tényleg megtörténne a felvétel. Ilyenkor még ki lehet javítani a rossz vágást. az AUTÓ EDIT-tel indítható a vágás. Annak befejezése után pedig a REVIEW megnyomására a gép lejátssza az utolsónak felvett snittet, és a vágási pont után magától megáll. A RETURN hatására visszamegy a snitt elejére, a GOTO, pedig a snitt végéhez futtatja a szalagot.

Az editáló távvezérlő csak vezérlő impulzusokat fogad és ad ki, video- és hangjel csak a két képmagnó, illetve azok monitorai között megy. Sokpólusú, speciális kábelek kötik össze a bejátszó és editáló képmagnóval, amelyeken ugyancsak megtalálhatók az ezeket fogadó sokpólusú csatlakozók. Ebből következik, hogy a távvezérlő csak meghatározott típusú gépekhez használható. Stúdióalkalmazásoknál ez nem hátrány, hiszen általában egy komplett vertikumot vásárolnak egy-egy cégtől, amit azután sok évig intenzíven használnak. Nálunk is sok helyen alakult ki olyan gyakorlat, hogy szolgáltatásként bárki számára elérhető a vágás, óránként 500–800 Ft-os áron.

Két „elavult" kamkorder

VHS-C vagy V8? – ez a kérdés sok videós számára nyugaton. A VHS széles körben elterjedt, de kazettája kissé ormótlan a helyes kis V8 mellett és ezt a különbséget még a VHS-C kazetta sem tudja feledtetni.

Azt is tudnunk kell, hogy nagyjából a kazetta tömegének arányában változik a megfelelő kamkorderek tömege és súlya is. Sőt! A Sony kifejlesztett egy újfajta V8 mechanikát, amely kb. 60%-kal kisebb térfogatú és mintegy 40%-kal könnyebb a mostaninál. Lehet, hogy ezzel billen a V8 javára a mérleg? Aztán az a hír is felröppent, hogy ez év végére kapható lesz a V8 High-Band kivitelű készülék is.

Az ember már nem örülhet zavartalanul egyetlen kamkordernek vagy asztali gépnek sem, mert mire megszokja, kiderül, hogy elavult, és az újabbak sokkal többet tudnak. A fentiek tudatában mutatunk be két „elavult" VHS-C kamkordert, azzal a halvány reménnyel, hogy lesz, aki egy futó pillantásra méltatja őket.

Az első a Sharp VC–C73SA típus. Nyolcszoros motoros varió (változtatható sebességgel), makrobeállítás, ezredmásodpercig csökkenthető kiolvasási idő, óra- és dátumbeírás a fő tulajdonságai a szokásos automatikák mellett (autofókusz, fehéregyensúly, blende). Tíz luxtól már dolgozik, súlya akkuval és kazettával kb. 1,5 kg. Az index funkció lehetővé teszi a szalag bizonyos pontjainak megjelölését. Felezett sebességgel is dolgozik.

Másik készülékünk a Hitachi VM C-30 E típus. Szintén kétsebességes, és felépítését tekintve is hasonló a Sharp gépéhez. Kissé súlyosabb (1,68 kg) annak ellenére, hogy varióobjektívje csak hatszoros átfogású – mivel az objektív súlya csökkenthető legkevésbé a kamkordereken. A MOS képérzékelő 350 000 képelemből áll és mentes a pontszerű fényforrásoknál gyakran rendkívül zavaró függőleges csíkozódástól. A vízszintes felbontás a 350 sor, az érzékenysége csaknem azonos az előző készülékével: 12 lux. A képmagnó fejdobon elhelyezett kidudorodás a szalag belépési pontjánál csökkenti a szalag és a fej ütközéséből származó berezgést és ezáltal stabilabb felvételt és visszajátszást biztosít. Az ún. Self Timer áramkör automatikusan bekapcsolja a készüléket a fényképezőgépeknél szokásos önkioldóhoz hasonlóan, így önmagunkról is készíthetünk felvételt. A képbe dátumot írhatunk. Ha hangfelvételünket a szél zaja zavarja, egy alulvágó szűrő bekapcsolásával segíthetünk magunkon. A készülék objektívjét egy eltolható fedél védi, s egyúttal be is kapcsolja a gépet.

Ezek és egyéb apró finomságok némileg a Hitachi javára billentik a mérleget, mivel ár tekintetében azonosak: mindkettő 3500 márkába kerül az NSZK-ban.

VC-C73SA

VM C-30 E

Egy zsúfolt S-VHS magnó

Immár telített a videopiac, tehát a mennyiségi eladás helyett át kell térni a minőségi eladásra – ez az 1988. év summázata a videogyártók és -eladók számára az Egyesült Államokban. A kezdő lépést a Sony tette meg a *prosumer* kategória felállításával, ami a *pro*fessional és a con*sumer* szavak kereszteződéséből keletkezett és az ED-Betával kapcsolatban látott napvilágot.

A JVC is efelé lépett legújabb S-VHS asztali gépével, amely a HR–S10000 nevet viseli. Egyelőre csak Japánban árulják, de az év második felében talán az USA-ban is kapható lesz. Ez a készülék – a már megszokottak mellett – olyan tulajdonságokkal is rendelkezik, amilyenek kommersz gépeken ez ideig nem voltak megtalálhatók.

Először is meg kell tanulnunk egy új fogalmat: VOS – azaz Video-On-Sound, vagyis kép a hangon. Nem kevesebbet jelent ez, mint azt, hogy egy előzőleg felvett hifi hangsáv fölé utólag fel lehet venni egy videojelet. Eddig mindig egyszerre kellett felvenni őket, mivel a szalagon ugyanoda kerülnek. Ez az új megoldás sokkal nagyobb szabadságot biztosít a kép és hang keverésében a műsor készítésekor. A másik újdonság az, hogy az eddigi folyamatos felvétel mellett lehetséges „kockázó" felvétel is: beállítható módon 3–33 képet vehetünk fel egyszerre. Ezzel elébe mehetünk az igen rövid vágásoknak, amelyeket sok vágógép, illetve távvezérlő egyszerűen nem képes kivitelezni.

A vágás – a vágási pontok bejelölése mellett – nyolc lépésig programozható, s ezután a gép automatikusan elvégzi. A készülékben található színjel-manipulátor (color processor) képes negatív kép és egyéb színes trükkök előállítására. A karaktergenerátor háromféle betűtípust tartalmaz. A képtároló a sok egyéb funkció mellett pl. mozaiktrükk előállítására használható.

Ennél a gépnél is tetten érhetjük azt a törekvést, hogy az amatőröknek szánt készülékbe a lehető legtöbb funkciót próbálják belezsúfolni a jobb eladhatóság érdekében. A JVC képmagnó egyébként várhatóan 2400 dollár körüli áron jelenik meg, és ez egy ilyen gépért még az Egyesült Államokban is túl sok. „Sebaj – mondhatják a japánok –, majd kihozunk az amerikai piacra egy egyszerűsített változatot."

HR–S10000

ED-Beta kamkorder

Idézzük fel röviden a Betamax rendszer pályafutását: a VHS rendszerrel nagyjából, egyidőben jelentette be és hozta piacra a japán Sony 1975-ben. Sokáig úgy látszott, hogy maga alá gyűri a VHS-t, de végül is az ellenkezője történt.

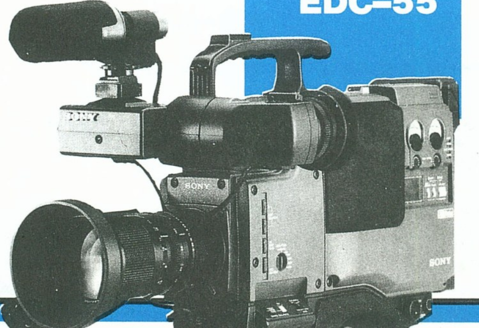
A Beta lassan kiszorul a kommersz videózás területéről. Mind a Beta, mind a VHS az egymással folytatott versenyben számos módosításon ment át, de ezek nem érintették a kompatibilitást, mégis jelentősen megjavították a képminőséget. Mivel a Beta eladások folyamatosan csökkennek, a Sony a fejlesztésben nagyot lépett és létrehozott egy új kategóriát, amely a kommersz és a profi között van. Ennek azonban az volt az ára, hogy megszűnt a kompatibilitás a régi Beta rendszerrel.

Az új, Ed-Beta (Extended Definition Beta, vagyis kiterjesztett felbontású Beta) rendszer minőségi jellemzőit tekintve valamivel túltesz az S-VHS rendszeren és a profi minőségi szintet ostromolja. Az ED-Beta rendszert úgy jellemzik, hogy az nem a profi technika leereszkedése a fogyasztói szintre, hanem fordítva: a fogyasztói elektronika felemelése a profi szintre. Ez jól hangzik, csak ha alaposabban belegondolunk, elbizonytalanodunk: megérte-e? Hiszen maga a Sony vallotta be, hogy nem számít nagy eladásokra az ED-Betából, mivel az a legigényesebb amatőrök és félprofik kezébe való, ezekből pedig még a világ gazdagabbik felében sincs annyi, ami kifizetődővé tenné a hatalmas fejlesztő és gyártó munkát egy ilyen csúcstechnológiát hordozó termék esetében.

Egyszóval úgy tűnik, presztízsről van szó és a Sony megengedheti magának ezt a luxust. Az itt szereplő EDC–55 típusú ED-Beta kamkorder NTSC rendszerű. (Hogy PAL-kivitel lesz-e valaha is, máig is bizonytalan.) Ára 7700 dollár, ami többszöröse egy kommersz kamkordernek. Igaz, elég egy pillantást vetni rá és látszik, hogy egy profi kinézetű eszközről van szó.

Két darab CCD segítségével állítólag 500 soros vízszintes felbontású képet tud előállítani – ez szinte hihetetlen adat. A kiolvasási sebességet – egy kapcsoló segítségével – hat lépcsőben lehet változtatni. A hangfelvétel kivezérlési szintje műszerekkel folyamatosan ellenőrizhető. A sok egyéb profi jellemző mellett van benne egy olyan plusz, ami amatőr vonás, de rendkívül hasznos: használható editáló képmagnóként is bármilyen más (asztali) ED-Beta géppel együtt. Ezt a gyorskeresés és az ún. „synchroedit" áramkör teszi lehetővé. Az EDC-55 végül is ideális eszköz egyszemélyes tévé illetve videostúdiók számára de Európában (egyelőre) nem ez a jellemző.

EDC–55

TESZT

A mérések a Magyar Elektrotechnikai Ellenőrző Intézet laboratóriumábam készültek. A tesztet összeállította és az értékeléseket készítette Géczy Géza.

Az év végi vásárlási láz kapcsán már írtunk az olcsóbb videókról, s óva intettünk mindenkit a meggondolatlan lépésektől, az ismeretlen eredetű, sokszór csak fantázianevű, bár vitathatatlanul a legalacsonyabb árosztályba tartozó készülékek megvásárlásától. Azóta sokan igazoltak minket, s magunk is meglepő megoldásokkal és konstrukciókkal találkoztunk, melyek megkérdőjelezik a használhatóságot. Tanulságos lenne tapasztalatainkból egy újabb csokor átnyújtása, de TESZT rovatunkban mindig is a konkrétumokra törekedtünk, s most sem teszünk másképp.

A bevezetőből megsejthette az olvasó, hogy nem a legigényesebb osztályból választottuk vizsgázóinkat, de igyekszünk éppen olyan alapossággal és tárgyilagossággal foglalkozni tulajdonságaikkal, mintha csúcsmodellek volnának.

A tesztelendő készülékek nagy száma ellenére is megtehettük ezt – és itt a káprázat! –, mert az összehasonlítás során derült ki, hogy a sok különböző típus egy tőről fakadt, vagyis az eltérő elnevezések és típusjelölések, a változó formák közel ugyanazt a mechanikát és elektronikát rejtik magukban. Gyártójuk ugyanaz a Daewoo dél-koreai konszern, amelynek nevétől visszhangzott a magyar sajtó egy hazai gépkocsi-összeszerelő üzemről felröppent hír nyomán. A mi érdeklődésünk középpontjában a Daewoo csoport által gyártott videomagnók állnak.

Öt készüléket láttunk közelebbről, melyek a TEC-3832 VCR, TACTICS VCR-1212, VCR-32 DFD, VCR-32 DAD és VCR-51 DFD jelzéseket viselték. Az igazi gyártó jelzését csak a VCR-32 DFD-n találtuk meg, a többiek anonimitásba burkolóztak, bár az elnevezésekben járatosabb vásárlók a TEC jelzés mögött (Technische Warenfabrikation und Vertriebs) sejthették, hogy ez a német kereskedőház a japán Funai vagy a dél-koreai Daewoo képviseletében jelenik meg a piacon. Az ötödik készülék AUDIOTON névvel hívta fel magára a figyelmet, s bár felépítésében sok rokonságot mutatott a négyes ikrekkel, a mechanikájában, elektronikájában és kijelzőjében tapasztalt eltérések indokolják külön bemutatását.

A 3832 VCR, a VCR-1212, a VCR-32 DFD és a VCR-32 DAD hasonlósága lehetővé teszi együttes tárgyalásukat; szolgáltatásaik, tudományuk azonos, minőségi paramétereikben sem láttunk jellemző eltéréseket. A fantázia szabad szárnyalására csupán az előlap gombjainál nyílt lehetőség (már amennyire a mechanika ezt lehetővé tette), és némileg nagyobb mozgásszabadsággal lehetett variálni az elektronika, így programozás és a szalagszámlálás, illetve a memória gombjait. Az általánosan használt nyomógombok mindegyik típuson nagyméretűek, a 3832 VCR-en és a VCR-32 DAD-on szögletesek, a másik kettőn domborúak). A lehajtható ajtó mögött elhelyezett gombok is áttekinthetőek.

Káprázatos videók

Az első benyomás a készülékekről – amitől a műszaki ember nem hagyhatja befolyásolni magát –: egyszerűek, de jól áttekinthetők, könnyen kezelhetők, s ez a későbbiekben be is igazolódott. Csak dicsérhető a vörös fényű kijelző is, amely a kikapcsolt készüléken is felhívja a figyelmet a funkcionális lehetőségekre.

A videomagnók természetesen VHS rendszerűek és HQ kiemeléssel rendelkeznek. Alapkiépítésben a nyugat-európai szabvány szerint sugárzott PAL kódolású színes műsorokat képesek feldolgozni, ami rögtön egyértelművé válik a kazettaablakon látható PAL feliratból, de készül PAL-SECAM-os kivitel is. A mi videóink mind ilyenek voltak. Ezek a készülékek a számjelzés után általában a DAD vagy DFD jelzést viselték és előlapjukon a VHS jelzés alatt a PAL, MESECAM feliratot is feltünteti a gyártó. Ez egyben a különböző rendszerű adások rögzítésére is utal.

MŰSZAKI ADATOK ÉS MÉRÉSI EREDMÉNYEK*

	TEC–3832 VCR, TACTICS VCR–1212 DAEWOO VCR–32 DFD, AUDIOTON VCR–32 DAD		AUDIOTON VCR–51 DFD	
	Specifikált	Mért	Specifikált	Mért
RF bemenet**	VHF: 2–S20 UHF: 21–69	46–300 MHz 439–865 MHz	VHF: 2–S20 UHF: 21–69	45–301 MHz 438–864 MHz
RF érzékenység (20 dB jel/zajra)	–	130 μV	–	135 μV
RF kimeneti csatornák	30–39	30–40	30–39	29–40
RF kimeneti szint	–	2 mV	–	3 mV
impedancia	75 ohm	74 ohm	75 ohm	73 ohm
Video bemeneti szint	1 V_{p-p}	0,7–1,4 V_{p-p}	1 V_{p-p}	0,7–1,4 V_{p-p}
impedancia	75 ohm	75 ohm	75 ohm	75 ohm
Video kimeneti szint	1 V_{p-p}	1 V_{p-p}	1 V_{p-p}	1 V_{p-p}
impedancia	75 ohm	72 ohm	75 ohm	75 ohm
Hang csatl. impedanciája bemeneti	több mint 50 kohm	50 kohm	több mint 50 kohm	52 kohm
kimeneti	kisebb mint 10 kohm	1,6 kohm	kisebb mint 10 kohm	1,7 kohm
Video jel/zaj viszony	több mint 45 dB	47 dB	–	47dB
Hang jel/zaj viszony	több mint 40 dB	45 dB	–	46 dB
Sorbontás	több mint 240 sor	225 sor	több mint 220 sor	220 sor
Hangfrekvenciás átviteli sáv	150 Hz-8 kHz	95 Hz-9 kHz	100 Hz-10 kHz	95 Hz-9,5 kHz
Nyávogás	–	0,4%	–	0,35%

* Táblázatunkba mint jellemző értéket felvettük a szalagsebesség-ingadozást (nyávogást) és elhagytuk a hang be- és kimeneti jellemzőkkel kapcsolatos értékek megadását, mivel azok különböző módon történő specifikálása – ezen belül is a közel azonos szintek – nem adtak kellő információt.

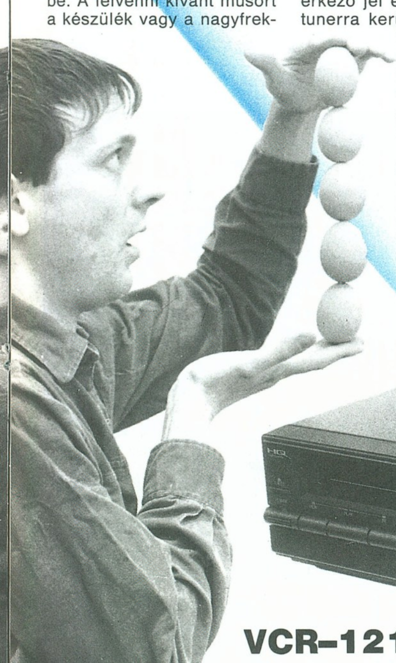
** Az RF bemenet csatornáit a specifikáció szerint tüntettük fel, a mért értékeknél azonban frekvenciahatárokat közlünk, melyek teljesítik a beállíthatóság követelményeit.

Hangnorma tekintetében az eddig megismert készülékek kizárólag egynormásak, a gyári szervizkönyv kétnormás hangú változatot nem is tartalmaz, így a hazai OIRT hang csak utólag építhető be. A felvenni kívánt műsort a készülék vagy a nagyfrekvenciás (antenna) bemeneten vagy az audio-video bemeneten fogadja, ez utóbbiak RCA rendszerű csatlakozók. Az antennabemeneten érkező jel egyébként kábeltunerra kerül, melynek fontosságát a megnövelt csatornaszám és a jobb szelektivitás miatt nem először hangsúlyozzuk.

A hangolóegység, illetve a memória 16 állomás beprogramozását teszi lehetővé, a keresés elektronikusan történik, majd a megfelelő beállítás után memorizálható. A video felől a jelet a tv-készülék részére egyrészt nagyfrekvenciásan, másrészt az audio/video csatlakozón keresztül lehet átadni, az előbbi esetben a 32–40 UHF csatornák között az antennabemeneten, az utóbbinál RCA csatlakozókon keresztül. A tv-készülék könnyű beállítását, összehangolását a videóról tesztábra segíti.

A készülékkel későbbi időpontban sugárzandó műsorok előreprogramozottan is rögzíthetők. Memóriája 14 napon belül négy független műsorfelvételi lehetőséget biztosít, de hetente azonos időben vagy naponta azonos időintervallumban való felvételre is alkalmas. A beállításokat kvarcvezérlésű óra teszi pontossá. Az OTR (One Touch Recording) gomb megnyomása 30 perces lépésekben gyorsfelvételt tesz lehetővé. A szolgáltatások közül meg kell említenünk a gyorsképkeresést, a lassítást, bár ezekről, pontosabban minőségükről a „vizsgaeredményeknél" részletesebben is szólunk.

A sok tudomány ecsetelése után éppen ideje levenni a készülékek burkolatát, hogy néhány pillantást vessünk a konstrukcióra. Mielőtt végképp félretennénk a palástokat, nem állhatjuk meg szó nélkül, hogy a TEC-3832 VCR-nél igen zavarónak és egyenesen gondatlanságnak ▶

VCR–1212

tartjuk, hogy ott is vannak szellőzőnyílások, ahol azoknak semmilyen műszaki szerepük nincs, viszont közvetlenül alattuk olyan áramköri részek találhatók, amelyeket jobban kellene óvni a szennyeződésektől, a véletlen sérülésektől.

Hasonló könnyedségtől vezéreltetve a fejszerelvény felett sem alkalmaztak védőlemezt a konstruktőrök, ettől eltekintve azonban a lemezmechanikás video első rátekintésre megbízhatónak, átgondoltnak tűnik. Igaz, kissé leegyszerűsítették a gyorsbefűzési szolgáltatásokat, és az – mint ahogy táblázatunkból is kiolvasható – nem épp a legfürgébb csévélési tulajdonságokkal rendelkezik. Az elektronika és mechanika összedolgozását bírálja a hangban tapasztalható 0,4%-os nyávogás, melyet a zenebarátok nem vesznek jó néven.

Az áramkörök hagyományos felépítésűek, konstrukciós kivitelezésük biztosítja az áttekinthetőséget. A készülék jel/zaj viszonya ugyan jó volt, ez azonban a kisebb sávszélességnek volt köszönhető, ami csupán 220–230 sor közötti bontást eredményezett. A HQ kiemelést kevésbé tapasztaltuk, ugyanakkor egyes mintákon 4 MHz táján zavaró moaré jelentkezett. A színvektorok ellenőrzésekor – ez a vizsgálat a színvisszaadás helyességének bírálatát célozza – elsősorban a PAL jeleknél tapasztaltunk a megengedettnél nagyobb eltéréseket. A kísérőhanggal kapcsolatban a nyávogásról már szóltunk.

A frekvenciaátvitel az igen szerényen specifikált (150 Hz–8 kHz) értékeknél feltétlenül jobb és a 90 Hz-től 10 kHz-es sáv átfogását biztosítja, de bizony így is elmarad a megszokott standard osztálybeli készülékektől. A hang torzításértékei is néhány tizeddel az átlag felettiek.

Az alaptulajdonságok részletes áttekintése után nézzük, hogyan teljesítik jelöltjeink az ígért szolgáltatásokat. Miután a készülékeknek távszabályzós és memóriafunkciói is vannak, érthető, hogy az előlapon lévő POWER feliratú gomb nem kapcsolja le a hálózatról a készüléket, csupán az üzemi feszültségeket szünteti meg. A visszakapcsolás vagy a készülékben, vagy az infravörös sugarakkal működő távszabályzó ugyanilyen feliratú gombjával valósítható meg. A távszabályzó egyébként a magnófunkciók működtetését, a csatornaléptetést teszi lehetővé.

A gyors előre és visszacsévélés gombok a PLAY (lejátszás) üzemben használva kb. 6-szoros sebességű gyorskeresést tesznek lehetővé, de mód van lassúbb betekintésre is, ha a SEARCH SPEED gombot használjuk. Ilyenkor a kijelzőn megjelenik egy „X3" felirat, ami a normál sebességnek a háromszorosát jelenti. Lehetőség van állóképre és lassított üzemre is, de egyiket sem tartjuk kifogástalannak. Az állóképnél a zavarok elvileg kiléptethetők ugyan, ám teljes mértékben nem szüntethetők meg (függőleges szinkronállítási lehetőség nincs). A lassított üzem inkább egy folyamatos képről képre léptetésnek nevezhető, ahol a mozgáselemzést a képváltási zavarok enyhén szólva megkérdőjelezik. A kijelző egyébként biztosítja a szalagszámlálást és ennek nullázásával adott helyre történő visszatérést.

Mielőtt elkedvetlenítenénk olvasóinkat az objektivitás érdekében, arról is írunk, amit előnynek tartunk. Legelőször térjünk vissza a mostani tesztünk kezdő gondolataihoz. A tervezők láthatóan nem a nemesen egyszerű formára, hanem a jó kezelhetőségre törekedtek. Még egyszer hangsúlyozni kell a kezelőszervek világos és áttekinthető csoportosítását. Az alkalmazott nagyméretű kijelzőt nem tartjuk elegánsnak, de a sokféle funkció visszajelzésének célszerűségét nem vitatjuk. A készülékhez mellékelt angol és német nyelvű kezelési útmutató is világos és ennek a TEC–3832 VCR esetében látott magyar fordítása is jó volt.

A másik készülékünk, az AUDIOTON jelzést viselő VCR-51 DFD típus, bár kezelőszerveinek elhelyezése hasonlít az előző négyre,

A TESZTBEN SZEREPLŐ KÉSZÜLÉKEK RÉSZLETES TÁBLÁZATA

	TEC–3832 VCR, TACTICS VCR–1212 DAEWOO VCR–32 DFD	AUDIOTON VCR 51–DFD
ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK		
Hálózati feszültség	220 V, 50 Hz	220 V, 50 Hz
Teljesítményfelvétel	30 W	30 W
Méretek	430 × 95 × 370 mm	430 × 115 × 361 mm
Tömeg	7,2 kg	10 kg
SZOLGÁLTATÁSOK		
Játékidő (E 240 perces kazettával)	240 perc	240 perc
Áttekercselési idő (E 180-as kazettával)	320 sec	315 sec
Gyorskeresés előre	3-szoros és 5-szörös	5-szörös
hátra	3-szoros és 5-szörös	5-szörös
Lassítás	x	
Gyorsítás		
Állókép	x	x
Képről képre léptetés		
Képvágás		
Utóhangosítás		
PROGRAMOZHATÓSÁG		
Óra kvarcvezérléses	x	x
Napi programok száma	4	8
Programozható napok száma	14	14
Naponta ismételhető program	x	x
Hetente ismételhető program	x	x
Programban csatornakiválasztás	x	x
AUTOMATIKÁK		
Gyorsbefűzés		
Adókeresés	x (16 pr)	x (32 pr)
Memóriastop	x	x
Szalagállásstop		
Filmvégstop		
Automatikus műsorkeresés		
Visszatekercselés	x	x
Ismétlés szalag elejéről		
Színnormaváltás	x	x
Hangnormaváltás bemeneten		
kimeneten	x	
Hátralévő szalagidő		
Indexkeresési rendszer		
Tanulóprogram		
Kazettaazonosítás		
KÜLÖNLEGESSÉGEK		
Sztereó hang		
Zajcsökkentő		
Hifi-sztereó hang		
Biztosítás hálózatkimaradás esetére	10 perc	kb. 10 perc
Hozzáférés-letiltás		
Távszabályzó infra	x	x
Távszabályzó magnófunkciók	x	x
+ csatornaváltás	x	x
+ programozás		
+ LCD kijelző		
CSATLAKOZÓK		
Antenna be	75 ohm (koaxiális aljzat)*	75 ohm (koaxiális aljzat)*
ki	75 ohm (koaxiális dugó)*	75 ohm (koaxiális dugó)*
Video be	RCA	RCA
ki	RCA	RCA
Hang be	RCA	RCA
ki	RCA	RCA
Mikrofon		
Kamera		
Kamerastop		jack

* Azonos az eddig használt DIN elnevezés szerinti aljzattal és dugóval, de a jelenlegi és a jövőben e módon történő megjelölést műszakilag szabatosabbnak ítéljük.

mégis finoman szólva szögletesebb, 115 mm-es magasságával a többiek fölé tornyosul, s erről bizony nem a korszerűség jut az eszünkbe. Szolgáltatásai közel azonosak, nem rendelkezik ugyan lassítással, ez azonban a korábbi tapasztalatok alapján nem is hiányzik, viszont e konstrukció is kábeltuner rendszerű, melyen keresztül 32 csatorna programozható be 14 napra 8 memóriahelyre. A felvételek pontosságát itt is kvarcvezérlésű óra biztosítja. Vételi oldalon mind a PAL, mind a SECAM normák szerint sugárzott adások rögzítése lehetséges PAL, illetve MESECAM rendszerben, s gyárilag ez a típus is csak CCIR kísérőhangú műsorok vételére alkalmas. Ami feltétlen többlet: az a kamera-stop, vagyis a vezérelt leállítási-indítási lehetőség. Igaz ugyan, hogy egyéb műszaki tulajdonságai miatt „művészfilmek" készítésére nem e típust ajánlanánk. Csatlakozásai (audio/video be- és kimenetek) RCA rendszerűek. Memóriája kb. 10 perces hálózat-kimaradást képes elviselni.

Mechanikájában számottevő változások nincsenek, némileg eltérő a felcsévélő rendszere, de a jellemzők közel azonosak. Szerényebb viszont a sorbontásra és a kísérőhangra vonatkozó specifikáció, ez igaz is, mivel 220 sornál többről valóban nem beszélhetünk. A hangátvitel, melyre 100 Hz-től 8 kHz-et garantálnak, ennél többet teljesít, de érezhetően visszafogott.

Mivel nem szeretünk megválaszolatlan kérdéseket hagyni, inkább magunk térünk ki arra, hogy miért foglalkoztunk ilyen részletesen a Daewoo-gyártmányokkal. Mint az ismertetőből is látható, az elmúlt évben különböző köntösbe öltöztetve sok ilyen és ehhez hasonló készülék került forgalomba Ausztriában.

Közös vonásuk a szerényebb műszaki teljesítőképesség, a szolgáltatások szűkebb köre, s az egyszerű belső felépítés. A mindennapi gyakorlatban ez azt jelenti, hogy nem tartjuk alkalmasnak sokadik másolat készítésére, vagy kézen-közön kopírozott kazetták zavartalan élvezetére. Annak viszont, aki nem ilyen célra kívánja használni, megelégedésére fog szolgálni. Végezetül – az általunk tesztelt képmagnók tulajdonosainak megnyugtatására – elmondhatjuk, hogy e készülékek tudása és teljesítménye korrekt módon megfelel az árának.

VCR-32 DFD

TEC-3832 VCR

VCR-51 DFD

Ha jön a nyár...

A nagy nyári kirándulások különleges lehetőségeket kínálnak az amatőr videósnak. Ezek általában eltérnek a megszokott otthoni felvételek követelményeitől.

Az első lényeges különbség, hogy ilyenkor általában nem kell világítani. Van fény, sőt olykor-olykor az a baj, hogy túlságosan is sok van belőle. Baj, mert a videokameráinkon lévő objektívek legszűkebb rekeszértéke (blendenyílása) általában a 22-es érték, és időnként még ennél is szűkebb rekeszértékre lenne szükségünk.

Sokan azt gondolják most, hogy ez nem baj, mert minél szűkebb az objektív rekesze, annál nagyobb annak „mélységélessége", tehát élesebb a leképzett kép. Az igazság azonban más, azaz a második baj az, hogy az objektívek ideális élességi leképzőképessége az 5,6 és 8-as rekeszértékek körül van. Ez azt jelenti, hogy az egyébként is korlátozott videokép-minőségünk ezen rekeszértékek körül biztosítana ideális eredményt. Arra kéne törekednünk tehát, hogy ezen rekeszértékek környezetében dolgoztassuk kameránkat. A megoldás egy olyan „szűrő" használata, amely a fény mennyiségét csökkenti, de a kép színét nem befolyásolja. Erre a célra az úgynevezett szürke szűrők (ND-szűrők/graufilterek) alkalmazhatók.

A szűrőket gyártó cégek választékában megtalálhatók ezek a szűrők, de a szettként vásárolt videofelszereléshez a cégek eleve szállítanak – vagy tartozékként ajánlanak – egy, esetleg két különböző „fedettségű" szürke szűrőt.

Az ilyen szűrők jelölése általában: ND, utána egy szám áll, amely a szűrő fedettségéről (fényerőcsökkentéséről) ad felvilágosítást. Nálunk az NDK Panchromar gyártmányú szürke szűrői kaphatók 46 mm-es átmérőtől 58 mm átmérőig. Ezek – szemben más gyártmányokkal – rendkívül olcsók: 70 és 130 forint közötti áron vásárolhatók meg.

A leggyakrabban előforduló (gyártott) szürke szűrők adatait az alábbi táblázatban foglalhatjuk össze:

Megnevezés	Jelölés (ha van)	Szűrőszám	Expozíciós korrekció
Halványszürke (neutral-grau-hell)	ND 3 vagy ND 0.3	2	1 blende (nyitás)
Közepes szürke (neutral-grau-mittel)	ND 6 vagy ND 0.6	4	2 blende (nyitás)
Erős szürke (neutral-grau-dunkel)	ND 9 vagy ND 0,9	8	3 blende (nyitás)

Több szűrő használata esetén a szürke szűrők szűrőértékei – hasonlóan a dioptriás előtétekéhez (lásd: Kamerasuli VII. 1989. január) – egyszerűen összeadódnak, azaz néhány szűrőből variációk sokaságát állíthatjuk össze.

Természetesen professzionális használatra – elsősorban filmfelvételekhez – sokkal finomabb „léptékekben" gyártanak szürke szűrőket. Itt kell még megemlítenünk, hogy ezek a szűrők – fénymennyiség-csökkentő tulajdonságuk révén – arra is alkalmasak, hogy objektívünk „mélységélességét" csökkentsék, azaz a felvétel „témáját" élességben leválasszák a környezetéről.

Mig az alulexpozícióra (amikor is a jó minőségű felvételhez kevés a fény) a legtöbb videokamera „figyelmezteti" használóját, addig a túlexpozíció veszélyéről kameráink általában nem adnak figyelmeztető jelzést. Éppen ezért vízparton, erős napsütésben (és ez persze napfényes, havas tájban is érvényes) ajánlatos egy közepes erősségű szürke szűrőt kameránk objektívjére felcsavarni.

Ha esik az eső, ha bokáig érő vízben pancsolókat szeretnénk kameravégre kapni, nagy bajban vagyunk, mert a kamerára fröccsenő víz kárt okoz, olykor helyrehozhatatlan kárt. Kétféleképpen védekezhetünk: vagy

megvesszük a Sony CCD-SP 5E nevű Video 8-as kamkorderét (**1. kép**), vagy valamilyen védőtokot próbálunk kameránkra húzni a vízcseppek ellen.

Az első esetben egy sokoldalú, de olyan kamera birtokosai leszünk, amelyik nem a nálunk elterjedt VHS-rendszerben dolgozik, éppen ezért ezt nem is tanácsolhatjuk. Ha azonban már itt tartunk, néhány szót erről a „kétéltű" kamkorderről. Minden lényegeset „tud", amit a legkorszerűbb kamkorderek tudnak:

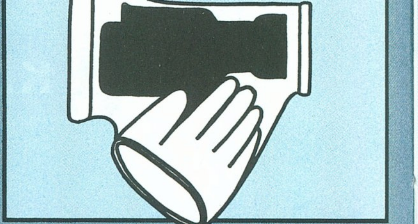
- az expozíciós idő öt fokozatban (1/50 és 1/4000 mp között) változtatható;
- két-„oldalnyi" digitális memóriája tetszőleges feliratokat tárolhat, amelyek felvétel közben kívánság szerint felhasználhatók;
- lejátszómagnóként idősűrítéses, egyeskép- és állóképvisszanézést tesz lehetővé;
- esőben-szélben, sőt még jó 1 méter mélységig víz alatt is használható, azaz ha nem is igazi „mélytengeri" de azért hatásos víz alatti felvételek (mint például a **2. kép**) készíthetők vele.

A második esetben védőtokot húzunk kameránkra. Ilyen védőtokokat Európában három országban is gyártanak (és persze kisebb cégek ezeken kívül is vannak): Ausztriában a SUBAL cég, Svájcban a HUGYFOT cég, az NSZK-ban a GOEDECKE CO cég (EWA márkanév alatt).

Az NSZK cég olyan plasztiktokok gyártására specializálódott, amelyek sokoldalúan használhatók, azaz egy adott típus többféle kamera befogadására alkalmas, és mindemellett viszonylag olcsók (egy átlagos méretű tok kb. 4000 Ft-nak megfelelő devizáért vásárolható meg).

Ezek az *ewa-marine Master Serie M* jelzéssel ellátott tokok egy olyan kesztyűt tartalmaznak, amely „belebújt" a géptokba, tehát „kesztyűs kézzel" kell ▶

3

4

2

5

kezelnünk kameránkat **(3. kép)**. **4. képünkön** egy Betamovie kamkordert látunk munkára kész állapotban, láthatóan a felvételkészítés így sem bonyolultabb, mint a „mezítelen" kamera esetében.

5. képünkön a leggyakoribb ewa-típusú víz alatti tokok típusait gyűjtöttük össze, a leglényegesebb adatok feltüntetésével. Az *A 49–62* szűrőadapter például azt jelenti, hogy a legnagyobb objektívátmérő 62 mm lehet, a legkisebb pedig 49 mm. Ezekhez és minden köztük lévő szabványmérethez illesztőgyűrűt szállít a cég, hogy kameránk objektívjének frontlencséje ideálisan (párhuzamosan) illeszkedjék a tok optikailag kifogástalan „ablakához", ahogy ezt a **6. képünkön** mutatjuk. Az ezen az ábrán jelzett napellenző még víz alatti felvételeknél is hasznos, ugyanis a beverődő oldalfények itt ugyanolyan zavaróak lehetnek, mint hétköznapi körülmények között.

Ebből az *ewa-marine Master Serie M* víz alatti tokból olyan sokféle készül, hogy talán érdemes itt összefoglalni az 1988 decemberében létező típusokat:

VHS kamkorderekhez: Bauer VCC 406, Bauer VCC 506AF, Blaupunkt CR 1000, Blaupunkt CR 1200, Elmo EVC-600AF, Grundig VS 150AF, Hitachi VM–200E, Loewe CC90, Minolta KR–1000EAF, Olympus VX-402, Panasonic NV-M1EG, Panasonic NV-M3E, Philips VKR 6810, Saba VM 670, Sharp VC-C10P, Toshiba VHM-T10.

VHS-C kamkorderekhez: Dual VCR 840, Graetz TMC 4865, ITT VMC 3865, ITT VMC 3875 AF, JVC GR-C1, JVC GR-C2, JVC GR-C7, Nordmende CV 155, Nordmende CV 2001, Saba VM 6700, Saba VM 6710, Saba VM 6800, Telefunken 890.

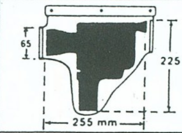
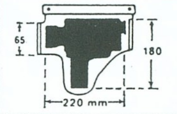
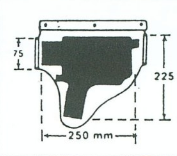
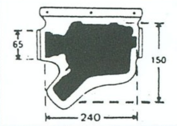
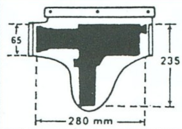
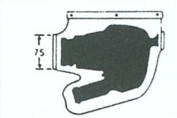
Video 8 kamkorderekhez: Aiwa CV-80, Canon VM-E1, Fujix-8 M6AF, Kyocera Finemovie 8, Pioneer VE-M800, Sony CCD-M8E-K, Sony CCD-V8(-EK), Sony CCD-V8AF(-EK).

Betamovie kamkorderekhez: Sanyo VCR–100P, Sony BMC-100P, Sony BMC-200P.

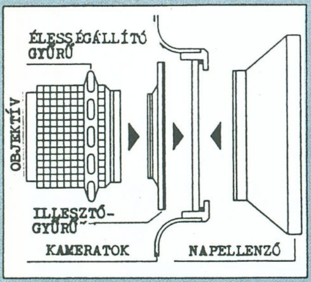
A védőtokok másik csoportja már igazi víz alatti felvételeket tesz lehetővé. Anyaguktól (műanyag, alumíniumöntvény) függően akár 40 méter mélységig is biztonságosan használhatók. A legegyszerűbb ebből a családból a Sony SPK-M8 jelű műanyagból fröccsöntött kameratokja. **(7. kép)**. A Handycam CCD-M 8E vagy a CCD-M10E kamkorderek bármelyike elhelyezhető benne, a kompozíciót egy célkeresztes sportkereső segítségével lehet „körülbelül" bekomponálni. Használata 2 méteres mélységig garantált.

Ennél komolyabb – úgymond *profi* – a Sony MPK-M8 jelű víz alatti tokja. Igazi kétoldali fogantyúval a legideálisabb kameratartást biztosítja a víz alá merülő operatőrnek. Ez a tok a Handycam CCD-M8E kamkorderhez (ez is Video 8!) készült és *40 méter* mélységig használható.

Aki már könnyűbúvárkodott, az tudja, hogy lefelé haladva egyre fogy a fény, és egy ponton túl mesterséges fényforrásra lehet szükségünk. A Sony erre is gondolt, és piacra dobta a szintén 40 méter mélységig használ-

	jele	illesztés
	U–S	A 49–62
	U–K	A 49–62
	U–ND	A 55–62
	U–NDK	A 55–62
	U–SL	A 55–62
	U–BR	A 55–62

6

7

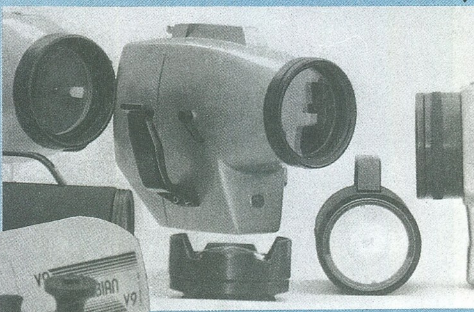
7/a

8

10

ható HVL-80D jelű víz alatti lámpát. A 6 V-os és 50 W-os halogénlámpa feltöltött akkuval (ami a lámpatokban helyezkedik el) mintegy 30 percnyi felvételhez elegendő. Ez a lámpa látható a **8. képen.** A hozzávaló tölthető akku jele: NP 3000.

Ha már a 8 mm-es Sony kamkorderekről van szó, álljon még itt egy kanadai cég (Amphibico Inc.) V9N-VII jelű víz alatti tokja a *Handycam PRO* csúcsmodellhez **(9. kép).** Már a tok is csúcsmodellt sejtet. Rendkívül precízen kiképzett, eloxált alumíniumöntvény, amely 105 (!) méter mélységig vízhatlan. Egy optikai előtét (bajonett csatlakozással) az eredeti 12–72 mm varióobjektívet 5–30 mm-essé „alakítja" át.

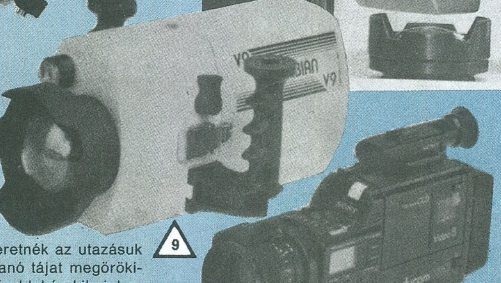
A svájci Hugyfot gyártmányok elsősorban VHS-C típusú kamkorderekhez kaphatók, s égetett lakkbevonattal ellátott alumíniumöntvényből készültek.

Az előbbiekben említett igazi víz alatti tokok ára még nagyságrendben sem hasonlítható az ewa-marine-tokok árához. A Hugyvideo-movie víz alatti tok **(10. kép)** például 103 700 Ft-nak megfelelő devizáért volt kapható 1989 elején.

Nem volna teljes nyaralási tanácsadásunk, ha megfeledkeznénk néhány hasznos apróságról.

Bár sokan úgy gondolják, hogy a kézikamera az igazi, mi mégis azt tanácsoljuk, lehetőleg tegyük a kameránkat állványra. Nyaralásra az ember nem szívesen visz magával nehézkesen használható háromlábú állványt. Léteznek azonban „egylábú" statívok, más néven „botstatívok". Ilyet látunk a **11. képen** összecsukott állapotban (A és B), valamint a rövidebb típus (A) használatát a C ábrán. Az ilyen vállövhöz (vagy a B típussal a földhöz) való „kitámasztása" igen nagy biztonságot nyújt a kamerát tartó kezünknek, élvezhetőbb képeket készíthetünk. Rendkívül kis helyen elfér a Cullmann cég **12. képen** látható statívja. Vállstatívnak és asztali állványnak egyaránt jól használható.

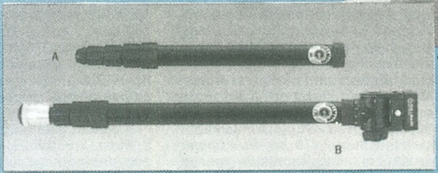
9

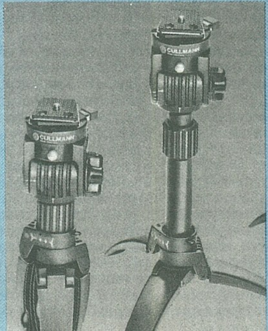
Sokan szeretnék az utazásuk során elsuhanó tájat megörökíteni. Az autó ablakán kihajolva, kézből „fotografálva" ez szinte használhatatlanul „rázós" képeket eredményez. Van, amikor egyedül utazunk, vagy útitársunk nem alkalmas felvételkészítésre. Ezen a dolgon segítenek az autó szélvédőüvegére vákummal tapadó statívok. Az így rögzített kamera nézhet előre (általában ez a szerencsésebb megoldás), de persze oldalirányba is. Ilyen, vákuummal tapadó kamerarögzítőt – Cullmann gyártmányút – mutat a **13. képünk.** Ehhez hasonlót – mintegy 5000 Ft-ért – időnként az Ofotért üzletekben is vásárolhatunk.

Egzotikus tájakon nemcsak a hétköznapi dolgok adnak különös élményt, hanem az ott fellelhető növények és apró állatok is. Ilyenkor jó lenne, ha nagyon közeli felvételeket készítenénk, ezek a felvételek útibeszámolóinkat színesebbé teszik. Ezek készítésének technikai problémáiról lapunk januári számában már írtunk.

Jó nyaralást, jó fényt és szép képeket!

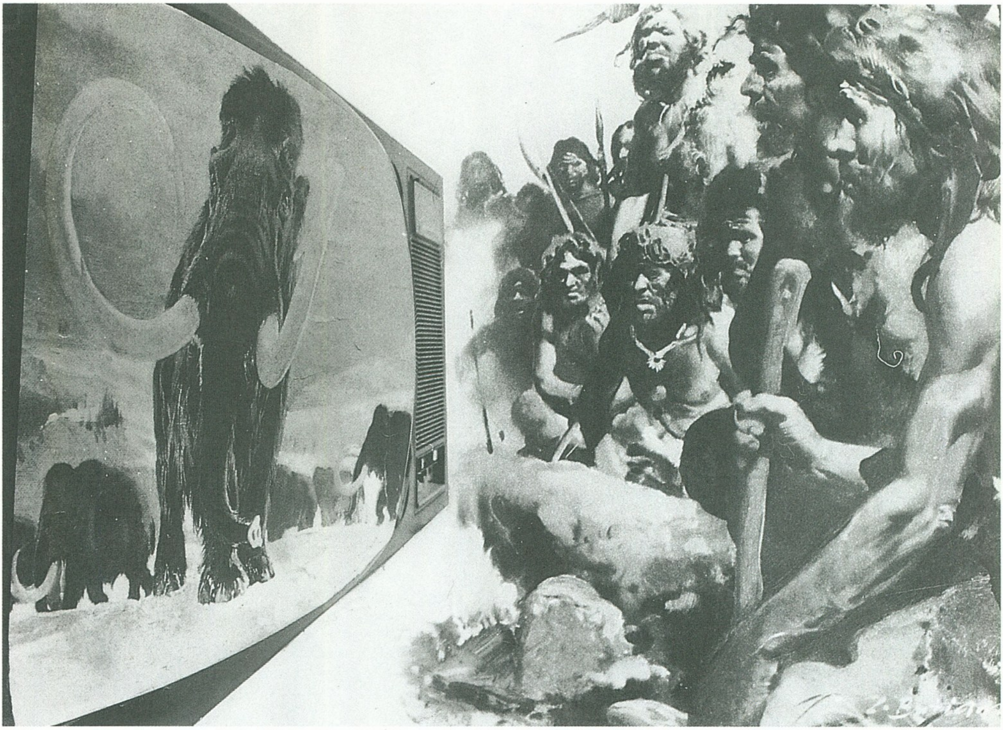
11

12

13

MAMMUTOK

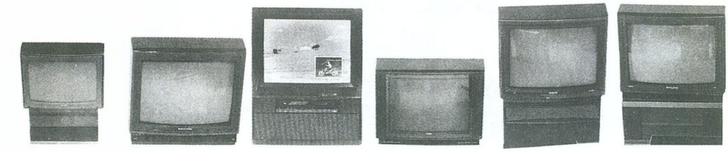
Itt az ideje, hogy bemutassuk olvasóinknak a 80 cm-es televíziókat, melyek egyre több helyet foglalnak – méreteikkel és típusválasztékukkal is – a nagyobb nyugat-európai, elsősorban német áruházak polcain. Még éppen idejében, mert léteznek már 89 cm-es típusok is (GRUNDIG MS 95–490/9), sőt a Sony Amerikában bemutatta trinitronos, 110 cm-es képcsőátlójú típusát is. E gigantikus méretű képcsöveknél a korábbiakhoz képest a képcsőárak is ugrásszerűen nőnek, mivel a technikai problémák nemcsak az elektromos konstrukcióban jelentkeznek, hanem a ballongyártásnál is. A mechanikai szilárdság érdekében nem lehet az üveg vastagságát büntetlenül növelni optikai és súlyproblémák miatt, így a vékonyabb és könnyebb üveg előállításának technológiájára is nagy súlyt kell helyezni. Innen szemlélve a bemutatásra váró készülékeket, még mindig nem hisszük, hogy az állami építőipar által kivitelezett egységlakások általános darabjaivá válhatnak, annak ellenére, hogy többletszolgáltatásaik figyelemre méltóak. Mint mondtuk, kínálatuk egyre nő, s minden nagyobb gyártó igyekszik megjelenni e képcsőosztálybeli típusokkal is, így a VIDEOTON is jelentkezett már a német piacon 82 cm-es tv-vel, melynek bemutatására – reméljük – mielőbb mi is sort keríthetünk. A hat típust: a Blaupunkt CS 82–108-at, a GRUNDIG Monacót, a Loewe Art 32-t, a Metz Mallorca 7884-et, a Philips 7536-ot és a Siemens FS 958 M4-et az NSZK-beli Video Magazin vette górcső alá.

Az első, ami rögtön szembetűnő, hogy a Metz kivételével a többi készülék közös designja az ún. monitorforma, mely ma általánosan hódít, s mely e készülékeknek külön kedvez: a „csupa képcső" ellenére is a szélességi méretek megközelítik a 80 cm-t. A hangszórók elhelyezésére így két lehetőség kínálkozik, vagy a készülék alsó részébe kerülnek, vagy a készülék oldalából hajthatók ki, esetleg külön is csatlakoztathatók. Ilyen külön lábazattal rendelkeznek a Siemens, a Blaupunkt és a Philips, valamint a Loewe típusok, mindegyik magába tudja fogadni a videomagnót is. Bár a Philips is leemelhető talapzatáról, csak a Grundig és Metz modelljei az asztali típusok.

A Grundig kihajtható és levehető hangszóróboxokat alkalmazott (a Philips állvány nélküli kiviteléhez külön boxokat ad), míg a Metz a hagyományos utat járva elöl helyezte el a képcső két szélén a magassugárzókat és a káva oldalába süllyesztette a mélysugárzókat. Mindegyik készülék rendelkezik hangfrekvenciás csatlakozókkal, hogy közvetlenül a meglévő hifi berendezésekkel is használható legyen.

Önmagában a legteltebb hangzást a Loewe képes produkálni, e típusnak vannak a legerőteljesebb mélysugárzói és a magassugárzók is szépen csillognak. A Philips igazán a 22AV1137-es alsó résszel együtt szól jól, ami érthető is, hiszen igazi mélysugárzót csak itt lehetett elhelyezni. A Metz, a Grundig és a Siemens színvonala közel azonos, bár az utóbbi teltebb a mélyebb tartományokban, míg az előbbi kettőnél az értékelhetőbb sztereóhatást lehet kiemelni, amit a Grundignál a hangszórók helyzetének változtatásával még fokozni is lehet.

Szolgáltatások terén is jelentős különbségek értékelhetők: a Grundig és a Siemens ún. PIP (Picture in Picture – kép a képben) technikára is képes. Ez azt jelenti, hogy egyidőben két tv-műsort, vagy a műsor és a videomagnó jelét veszi a készülék és a nézett műsorba behívható egy kis ablakszerű keretbe a figyelt adás is, hogy alkalmas pillanatban arra lehessen átváltani. E konstrukciók végül is nem újak, hiszen a „kéz a kézben" videomagnó–tv összeállítások ezt eddig is produkálták, felhasználva a tv tunerja

	Blaupunkt CS 82–108	Grundig Monaco	Loewe Art 32	Metz Mallorca 7884	Philips 7536	Siemens FS 958 M4
Ár	kb. 4400 DM	kb. 4300 DM	kb. 5000 DM	kb. 4000 DM	kb. 5400 DM	kb. 4600 DM
Képcső	FST színezett	FST színezett	FST színezett	FST színezett	FST színezett	FST színezett
Látható átló	77 cm	77 cm	76 cm	77 cm	77 cm	77 cm
Tárolható programok	60	39	30	50	90	39
Secam Ost	van	van	van	utólag beszerelhető	van	van
Secam West	van	van	van	utólag beszerelhető	van	van
NTSC	van	van	van	utólag beszerelhető	van	van
Adókeresés	van	van	van	van	van	van
Közvetlen csatornaválasztás	van	van	van	van	van	van
Videotext	van	van	van	van	van	van
CSATLAKOZÓK						
Scart	2x	2x	2x	1x	2x	2x
Super–VHS	Hosiden + RCA (hang)	Hosiden + RCA (hang)	utólag beszerelhető	DIN csatlakozó	Hosiden + RCA (hang)	Hosiden + RCA (hang)
BNC/RCA–AV	nincs/nincs	nincs/van	nincs/nincs	nincs/nincs	nincs/van	nincs/van
DIN–AV	nincs	nincs	nincs	van	nincs	nincs
Hangkimenet	nincs	RCA (szabályzott)	nincs	DIN (szabályozatlan)	RCA (szabályzott)	RCA (szabályzott)
Hangszórókimenet	sztereó	sztereó	sztereó	sztereó	sztereó/Matrix	sztereó
HANGRÉSZ						
Sztereó (két csatorna)	igen/igen	igen/igen	igen/igen	igen/igen	igen/igen	igen/igen
Végfok (zenei telj.)	2 × 50 W	2 × 50 W	2 × 35 W	2 × 30 W	2 × 40 W	2 × 50 W
HANGSZÓRÓK						
Szélessávú rendszer	–	–	–	–	–	–
Magassugárzó/Középsugárzó (MS/KS)	1 MS (csatornánként)	1 MS (csatornánként)	1 MS (csatornánként)	1 KS + 1 MS (csatorn.)	2 KS (csatornánként)	1 MS (csatornánként)
Mélysugárzó (BS)	1 BS (csatornánként)	1 BS (csatornánként)	1 BS (csatornánként)	1 BS (csatornánként)	2 BS (csatornánként)	1 BS (csatornánként)
Méretek (szélesség × magasság × mélység)	75,5 × 101 × 53,3 cm	75,8 × 69,7 × 53,3 cm	77,5 × 98,5 × 56 cm	86 × 67 × 52 cm	78 × 101 × 54 cm	75,8 × 104,5 × 53,3 cm
ÉRTÉKELÉS						
Kép	jó	jó	jó	jó	jó	jó
Hang	kielégítő	jó	jó	jó	jó	jó
Kezelés	jó	jó	jó	jó	jó	jó
Szolgáltatások	jó	nagyon jó	jó	jó	jó	nagyon jó
Összesítve	jó	jó	jó	jó	jó	jó

BEMUTATÓJA

(csatornaválasztó egysége) mellett a video tunerjét is. Ami e két készüléknél új, az a második tunernek egy tévébe való beépítése. A Grundig és Siemens tévékben tehát minden olyan áramkör megtalálható, mellyel biztosítani lehet, hogy csupán a tv távszabályzójával, egy készüléken belül hívhatók legyenek a PIP funkciók. Az már külön kérdés, hogy ezekbe a kis „monitor" ablakokba ültetett képek mennyire értékelhetők, hovatovább élvezhetők. A kép jobb felső sarkában látható PIP kép ugyanis teljes képmező-információt tartalmaz, de lényegesen rosszabb felbontási körülmények között. Mindezzel együtt ez a technika terjed az NSZK piacán, s a tesztben szereplő többi készülék is kiegészíthető e funkcióval, ha a tévéhez megfelelő PIP magnót csatlakoztat a kíváncsi videós. Azért a 4-5 ezer márkáért, amibe e készülékek kerülnek, természetesen a videotextet is beépítik a gyártók, változó tárkapacitással. (Nem véletlenül említjük ezt: az NSZK és a hazai képújság betűkészlete, karakterei – lévén ott nincsenek ékezetes betűk – mások, mint amit nálunk alkalmaznak.)

És most már éppen ideje a képminőségről is szólni. Természetesen minden készülékben FST (Flat-Square-Tube), vagyis lapos, sarkított képcső működik, szürke színezéses üveggel, mely világosabb helyiségben is jó kontrasztot eredményez. Egyébként e hatás elérhető előtét üvegekkel is, leszámítva az olyan gondokat, hogy nehezebbé válik a képcső tisztítása és járulékos reflexiókat okozhatnak, nem beszélve a zavaró kettős visszatükröződésekről. A hat készülék képe közötti különbség minimális. A sor elején a Blaupunkt, a Grundig, a Philips és a Siemens állnak, s ezt követően említendő a Metz és a Loewe, az utóbbinál a 3,5 MHz feletti frekvenciában észlelhető moáré zavarok könnyítették meg a döntést. A többi készülék bontása tiszta volt, de mindegyik igen jó értékeket mutatott az érzékenység, a linearitás, a színhűség és egyéb képjellemzők, így pl. a torzítások és a képélesség értékelése során.

A képélességgel érdemes külön is foglalkozni, mert bizony igazzá válhat az a régi közmondás, hogy nem minden arany, ami fénylik. A gyártók szeretik az éleket mesterségesen kiemelni, ezzel az élesebb kép benyomását keltve kedvezőbb szubjektív ítéletet lehet elérni. A Philips készüléknél pl. az élek élessége gombnyomással, művi úton változtatható, a Loewe-nél folyamatosan szabályozható. Persze lehet ez optimálisan beállított is, azonban a legkisebb hibák is kimutathatóak a monoszkóp ábrán. Csupán a gradációs lépcső középső mezőjében lévő függőleges fehér vonalat kell megvizsgálni, s ha e mellett sötét árnyék vagy perem látható, mely ezt a vonalat még élesebbé, plasztikusabbá teszi, feltételezhető, hogy művi beavatkozásról van szó. E hiba azonban azoknál a készülékeknél is jelentkezhet, ahol nem alkalmaztak ilyen praktikát, hanem az antenna a bűnös. A gyakorlott szem e jelenséget nagy biztonsággal szét tudja választani. A készülék kezelése önmagában nem lenne bonyolult, ha nem egy tenyérnyi távszabályzón kellene elhelyezni mindazt a rengeteg nyomógombot, melyekkel minden funkciót kezelni lehet. A kényelemnek a zsúfoltság, az áttekinthetetlenség az ára, melyen a Blaupunkt több részre osztással, a Grundig és a Siemens színezéssel igyekezett javítani, s bár a Loewe távszabályzója a legkarcsúbb, de egyben a legjellegtelenebb is.

A Loewe kivételével az S-VHS csatlakozó már mindegyik bemutatott tv részévé vált, bár az is igaz, hogy itt a legnagyobb a diszharmónia. Úgy látszik, hogy a csatlakoztatások „sokszínűsége" örökös problémává válik, mely végigkíséte a hifi történetét és a videózásnál sem javul a helyzet. Találkoztunk átalakított DIN-AV csatlakozóval, Hosiden aljzattal, s várható még számos megoldás, attól függően, hogy a gyártók melyiket favorizálják.

VIDEO-VIHAR

Ha megrendelő lennék, valószínűleg igyekezném minél előbb ürügyet találni arra, hogy a levegőtlen, bútorokkal, irattartókkal zsúfolt szobácskából mielőbb távozhassak. Ha megrendelő lennék, legalábbis gyanakodnék arra, hogy vagy az enyhén szólva puritán környezet nem igaz, vagy az, hogy ennek a videostúdiónak a stábja megalakulása óta csak nyereséget termelt a cégének, nyertek féltucat fesztiváldíjat és a maguk kategóriájában jó helyen „jegyzi" őket a szakma. Pedig igaz ez is, az is, csak közben történt egy, s más...

*

A Coopinvest Kisszövetkezet Videocoop Stúdiója 1984 végén alakult, s a következő év elején kezdett el dolgozni. A stúdió vezetője, Szabóné Mokos Márta eredeti szakmája szerint inkább gazdasági szakember volt mint profi videós, így kezdettől fogva csak arra vállalkozott, ami a lehetőségeikhez képest reális cél volt. Megbízható, jó szakemberekkel, az igényekhez igazodó technikával, megfizethető szolgáltatást nyújtani a megrendelőknek úgy, hogy mindkét fél jól járjon. A kínálat, a néhány másodperces reklámfilmtől, a referencia- és oktatófilmeken, színházi produkciók rögzítésén át, idegenforgalmi bemutatófilmekig, mesekazettákig, s a régi filmslágerek „videósításáig" terjedt. A sokféle profilban dolgozó Coopinvest számára a videostúdió stabil néhány milliós nyeresége nem volt nagy tétel, bár az állandó gárda szép „egy főre jutót" termelt. A kis lépések taktikája meghozta az eredményt; a megrendelők köre egyre bővült, s a Videocoop produkciói különböző kategóriákban hatszor nyertek fesztiváldíjat, nemegyszer a „nagyhatalomnak" számító amerikai, japán stábok munkái előtt. Az első játékfilm, az „Emlékül Évának" videokazettán sokszorosítva jutott el a határon innen és túl oda, ahol őszintén szerettek volna hallani és beszélni az AIDS-ről.

*

Múlt év őszén a stúdió képviselői az örömtől félig ugrálva épp a hévízi fesztivál egyik nagydíját ünnepelve tértek haza, amikor váratlan bejelentést tett a Coopinvest elnöke. Közölte, hogy Regős István személyében szeptember 15-től igazgatót kap a stúdió állandó létszámát alkotó hét ember. Hogy az új státusra miért van szükség, s ha már szükség van rá, miért egy „külsőst" rántanak elő, miközben a szövetkezetnél mindenki elégedett volt és büszke is a Videocoop eredményeire, az nem derült ki a szűkre szabott beszélgetésből. Az viszont igen, hogy az elnök – Harsányi Zsolt – súrlódásmentes békés egymás mellett éléshez ragaszkodik. Magyarán: akinek nem tetszik az új helyzet, mehet ahová akar...

*

A következő néhány napban gigantikus tervekről értesülhettek a stúdióban összehívott érdekeltek. Meg arról, hogy a csapat „új edzője" – ahogy az elnök nevezte a leendő igazgatót – a Pallas Lapkiadó Vállalat egyik főszerkesztői tisztjéből „igazolt át", ahová a pártfőiskola végeztével néhány jótét és jó beosztásban lévő lélek segítette őt, hogy helyet találjon magának az életben. A bemutatkozásból úgy tűnt, nem hiába fáradtak a pártfogók; Regős István nem kevesebbre törekszik, mint hogy egy csúcstechnikával dolgozó, minden képzeletet felülmúló, nemzetközi mércével is szuper filmstúdiót hozzon létre. Legalábbis ezt a tervet vázolta fel néhány óra alatt az egybegyűlteknek.

A pénz nem gond; a vállalkozás alapja egy majdani vegyesvállalat, melynek a Chemolimpexen kívül tagja a Magyar Televízió, a győri Rába, a HungarHotels, s nem mellesleg a JVC is, amely potom 600 ezer márkás „belépőre" tett ígéretet, ha az Otthon utcai stúdión át beverekedheti magát a magyar piacra. A Videocooposok ámultan hallgatták az új igazgatót, már csak azért is, mert mindeddig úgy tapasztalták, hogy azokat a milliókat, milliárdokat, melyek itt úgy peregtek mint benzinkútnál a számláló, csak kitartó és kemény munkával, sok fejtöréssel, apránként lehet megkeresni...

Addig is, míg az „állami háttérstúdió" (az igazgató nevezte így az álomfilmgyárat, aminek megalkotására egyenesen a Kereskedelmi Minisztérium vezérkarától kapott megbízást) elkezdte volna a forint- és dollármilliók megtermelését, némi aprópénz elköltésére is sor került. Az iroda új berendezést kapott, a kazettasokszorosítót viszont elköltöztették egy másik épületbe; titkárnő érkezett és lecserélték a régi zárakat, s addig is, míg a milliós megrendelések befutnak, elegáns igazgatói irodát és titkárságot alakítottak ki a stúdión belül....

A hangulat az apró, de nem épp kedvező változások hatására enyhén szólva feszültté vált, az „álomgyárról" egyre kevesebb szó esett. Igaz, túl sok nem is eshetett, mert az új igazgató néhány napon belül az NSZK-ba utazott üzleti tárgyalásra.

*

A földhöz ragadt gondolkodással vádolt stúdió-tagok csaknem egyidőben döntöttek úgy, hogy nem vállalják tovább a kísérleti nyúl szerepét. Az előzményeket, a közben történteket és a résztvevőket ismerve képtelenségnek tartották, hogy reális alapja legyen a nagyvonalú tervnek, amelyre az egyetlen biztosítékot továbbra is csak Regős István szavai jelentették. Egyéb kézzelfogható, bármiféle számításon alapuló nyom nem volt. Az viszont elképzelhetőnek látszott, hogy az álmodozások és a sok bába között elvész a stúdió iránti bizalom,

Vállalkozók figyelmébe!

Magazinunk állandó szerzőjének, Kiss Zoltánnak nemrégiben jelent meg kötete Vállalkozások a kultúrában címmel, a Budapesti Művelődési Központ gondozásában. A kiadvány iránymutatást ad mind a vállalkozó kedvűeknek, mind a közművelődési intézményekben dolgozó szakembereknek. A könyv számos fejezete szól a videózásról. Így a videofelvételek készítéséről, kiadásáról, a nyilvános vetítésekről, az ehhez kapcsolódó jogszabályokról, tudnivalókról, engedélyezési eljárásokról. Az olvasó pontos információt kap a vendéglátóipari videovetítés és háttérvideózás lehetőségeiről, a zártkörű rendezvények fogalmáról. Külön fejezetek tartalmazzák a kábeltelevíziózáshoz, a zárt láncú televízióz ához, illetve a műholdas televízióz áshoz nélkülözhetetlen ismereteket. A kötet ezen kívül eligazít a hangfelvétel-készítés, a könyv- és zeneműkiadás és a lapkiadás kérdéseiben is. A kiadványt a mindezen tevékenységekkel összefüggő vám- és devizaszabályokat összefoglaló fejezet zárja, függelékként pedig a gazdasági társaságokról szóló törvény olvasható.

s a megélhetéshez mégiscsak nélkülözhetetlen bevétel még ha valóban „pitiáner" összeg is egy leendő világcéghez képest. Hatan adták be egyszerre a felmondásukat, s döntöttek úgy, hogy inkább elölről kezdik az egészet egy aprócska, zsúfolt szobában az Izabella utcában, ahol lehet, hogy bizalmatlanul néz körül a megrendelő, de legalább azt kapja a pénzéért, amit a Videocoop-tól korábban megszokott.

A történetnek – most – itt van vége. A régi stúdiót – ahol az újdonsült kinevezett és még újabb munkatársai dolgoznak – alig három hónap elteltével a Coopinvest eladta a Chemolimpex. A régi gárda két és fél hónapos munkanélküliség után lassan megtalálta a régi kerékvágást. Egy-két cég segítségével – akik jól ismerték az utcára került szakemberek szellemi tőkéjét és vállalkozási kedvét –, megalakították a Studio Saldo video–grafika–design Kft-t. A régi megrendelők – némi nyomozás után – megtalálták a stúdió tagjait, akik közben új, végleges helyükre költöztek, s a nevük, címük változásán kívül „csak" annak akarnak eleget tenni, amit elvárnak tőlük, s amire képesek...

Szenes Éva

Videoadók

A Video Magazin 1988/4. számában már írtunk az adótörvények videofelvétel-készítést érintő szabályairól. Akkor azt is szóvá tettük, hogy az új adórendszerrel kapcsolatban számos tisztázatlan és nehezen megválaszolható kérdés vethető fel, és szükségesnek ítéltük a diszkriminatív szabályok enyhítését a '88-as módosítások során.

Az 1988-as őszi-téli parlamenti ülésszakok viharos napirendjei között szerepelt az általános forgalmi adóról szóló törvényjavaslat vitája is. Nos, az előbbi jogszabályt a honatyák kisebb-nagyobb huzavona után elfogadták, úgy, hogy nem vették figyelembe Bánffy György képviselő módosító indítványát, aki javasolta a nullaszázalékos adókulcs kiterjesztését a filmgyártásban készülő videoművekre is, amennyiben azok művészi értéket képviselnek. A nyereségadóról szóló törvényt csak második menetben fogadta el a T. Ház, és talán ennek is köszönhető, hogy itt sikerült kiverekedni bizonyos kedvezményeket a videós tevékenységek számára.

Az 1987-es ÁFA-törvényt módosító 1988. évi VII. törvény szerint tehát továbbra is 25 százalékos forgalmi adó terheli a videofelvétel-készítést és -kiadást. A változás annyi, hogy e tevékenységen belül a „video eredeti alapfelvétel készítése" (nyilvános közlésre alkalmas videokazetta, videolemez előállítása) 0 adókulcsba került. A kivétel nem teljesen érthető és egyértelmű, mivel a kedvezménynek csak akkor van értelme, ha „kifelé" is működik, vagyis a szolgáltatások árát nem kell megterhelni az adókulccsal. Erről azonban itt nincs szó, hiszen a kiadás, az elkészült videofelvétel értékesítése, kölcsönzése már a kivételi szabály alá nem eső adózandó tevékenységnek minősül. Sokak szerint e külön szabály valamilyen módon a Magyar Televízió számára teremt kedvezőbb helyzetet...

A vállalkozási nyereségadóról szóló 1988. évi IX. törvény sok tekintetben egyszerűsítette a vállalatok, intézmények és a magánszemélyként vállalkozók nyereségadózását. A jogszabály lényege: adóköteles minden jövedelem, amely nyereség- és vagyonszerzési célú üzletszerű termelő vagy szolgáltató tevékenységből származik. A törvény mellékleteiben meghatározott egyes tevékenységek adókedvezményben részesülnek. Kulturális területen ez a kedvezmény az eredményre jutó adó 80 százalékos mértékű visszatartása, ami végeredményben 10 százalékos adófizetési kötelezettséget takar. A táblázat szerint a kedvezményezett körbe tartozik a kulturális tevékenységek közül a filmgyártás és -forgalmazás, valamint a filmlaborálás, továbbá a kizárólag kulturális értékű videofelvétel-készítés és -kiadás. Kulturális értékű videofelvételnek az minősül, amelynek kiadóját a Művelődési Minisztérium Filmfőigazgatósága nem kötelezi kulturális járulék fizetésére. Az általános rendező elv szerint a főhatóság a kommersz, tömegszórakoztató műveket járulékoltatja.

Könnyen kiszámítható, hogy a kommersz videokiadás eredményéből (hasznából) mi marad, ha a kötelezett valamennyi adóterhét befizeti: az 50 százalékos nyereségadót és a 4 százalékos pótadót, a 25 százalék ÁFÁ-t, az 5 százalékos kulturális járulékot, nem is említve a Lakásfinanszírozási Alapba és a Műszaki Fejlesztési Alapba kötelezően elkülönített hányadokat.

Meglehet, hogy a videokereskedelem legnagyobb haszonélvezője továbbra is a feketepiac marad.

Kiss Zoltán

Mit nyújt ma a MAVIDEO?

A Magyar Videósok Országos Egyesülete, a (MAVIDEO) augusztus 21-én ünnepli negyedik születésnapját. Azon első próbálkozások közé tartozik, amelyek szinte minden egyesülési gyermekbetegségen átestek. Voltak nagyravágyó tervek, bombasztikus elképzelések, „videósvilág-megváltó" ötletek, amelyeket az akkori vezetők, szervezők a „nagyokkal" karöltve, szövetkezve akartak megvalósítani. Voltak tett nélkül eredményt váró emberek, háttér nélküli ígérő szervezetek, bűbájos baráti mosollyal bíró ellenségek; hiszen mindenki azt hitte: ez kalácsharc. Az egyetlen jelentős eredmény a közel négy év alatt: a MAVIDEO fennmaradt, igazolva hiánypótló létjogosultságát, s még a napjainkban is nagyon képlékeny videósvilág által létrehozott szükségszerűségét.

A MAVIDEO önálló jogi személy, melyet képmagnóbarátok hoztak létre a videózás mind szélesebb körű elterjesztésére. A kezdet kezdetén – hittük mi, a MAVIDEO-t ma is igazgatók – lelkesedés fűtötte emberek várták a tettek nélküli hatalmas anyagi eredményt, s már néhány hónap után személyi ellentétekre hivatkozva, általuk felemelt fővel hagyták magára „gyermeküket", a társadalmi összefogásból elsők között létrejött egyesületet. A „nagyok", az 1985-ben, 1986-ban maximális monopolhelyzetet élvezők egyikétől érdemes szó szerint idézni, hisz klasszikusoktól csak... „Uraim, ez üzlet. Itt farkastörvények uralkodnak, s Önök a báránykák!" Mindez azután történt, hogy átnyújtottunk egy listát az általunk üzletnek is jó, megvásárolandó filmekről. Árakat, forgalmazókat, MAVIDEO-tagok által felmért közönségigényt képviseltünk. Fura dolog volt ez akkoriban; akinek a dolga az nem csinálja, de mivel az ő dolga, másnak nem hagyja csinálni...

A MAVIDEO nem profitorientált jogi személy, tagjai számára olyan önköltséges, esetleg dotált szolgáltatásokat nyújt, amelyek egyáltalán nem nyereségesek. Az 1985-ben, s 1986-ban tartott két kamerakezelői tanfolyam díja, amit egy MAVIDEO-tagnak be kellett fizetnie, óránként 13 forint 10 fillér volt. Szerveztünk videobörzét, jogi és műszaki előadásokat, igény szerint. Alaptőke hiánya miatt azonban mindegyik gazdasági tevékenység befulladt. Az esetleges partnereket szinte nem is érdemes megemlíteni.

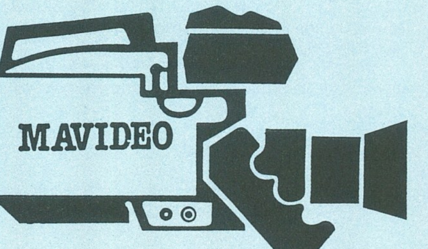
A MAVIDEO-nak jelenleg az országban 476 tagja van, akik roppant rugalmasan, friss információkkal látják el egymást a központon keresztül. A kilenc zártkörű MAVIDEO klubban térítésmentes, zártkörű videofilmklub, kazettacsere, jogi, műszaki és vámtechnikai szaktanácsadás folyik. A tagság igényeit követve komolyzenei videofilm-sorozatot indítunk, mely szintén térítésmentes.

Az egyesület, mivel tagjai az ország minden pontján fellelhetők, átfogó képet tud alkotni a mai hazai videózás helyzetéről.

Az utóbbi egy esztendő szomorú statisztikája például, hogy az országba bekerült, olcsónak mondható csak lejátszó készülékek – gyenge minőségű mechanikájuk miatt – hatalmas mennyiségű kazettát gyűrnek össze, tesznek tönkre.

Bár a MAVIDEO az eltelt évek során kiugró eredményeket nem ért el, bebizonyosodott, hogy néhány ember küzdése, anyagi ellenszolgáltatás nélküli önfeláldozó munkája hozhat létre értékeket.

Hudák József
(a MAVIDEO titkára)

MAVIDEO klubok

MAVIDEO Klub
1052 Bp., Semmelweis u. 9.
Tel.: 180-303
Mb. elnök: Doba István
Titkár: Hudák József
Klubnap: hétfő

Budai Klub (KFKI)
1111 Bp., Budafoki út 10/a
Tel.: 813-906
Klubvezető: Kővári István
Klubnap: csütörtök

Heves megyei Központi Klub
3301 Eger, Knézich u. 8.
Klubvezetők: Varga Endre, Kakuk Imre
Klubnapok: hétfő, szerda

Jászsági Klub
5100 Jászberény, Bercsényi u. 1.
Klubvezető: Bíró János
Klubnapok: hétfő, péntek

Ózdi Klub (Kun Béla Műv. Ház)
3600 Ózd, Árpád vezér út 27.
Klubvezető: Ris Gábor
Klubnapok: hétfő, szerda

Kaposvári Klub (Móricz Zs. Műv. Ház)
7400 Kaposvár, Vörös hadsereg útja 126.
Klubvezetők: Csorba András, Torma László
Klubnap: hétfő

Barcs Városi Klub
7570 Barcs, Bajcsy-Zsilinszky u. 9.
Klubvezető: Martinovich Ferenc
Klubnapok: hétfő, péntek

Tisza Műv. Ház MAVIDEO Klub
6630 Mindszent, Szabadság tér 1.
Klubvezető: Fekete Zoltán
Klubnap: hétfő

Borsodnádasdi Klub
Borsodnádasdi Lemezgyár, Petőfi Műv. Ház
Klubvezető: Bóta Géza
Klubnap: hétfő

Valamennyi MAVIDEO klubban a klubdélutánok 17 órától 21.45-ig tartanak. A tagsági igazolványok felmutatásával bármelyik MAVIDEO klubban igénybe vehetők az önköltséges szolgáltatások.

A MAVIDEO-val együttműködő video- és tv-szervizek:
VÍZIÓ, 1123 Bp., Kékgolyó u. 14. Tel.: 552-828. Szabó Gábor; Színes Tv és Video Szerviz, 1033 Bp., Búza u. 4. Tel.: 870-249. Kémeri László.

A begyűrt, meghibásodott videokazetták javítását az egyesület a Semmelweis utcai klubnapokon végzi hétfőnként.

Havonta 25 új film

Nemrégiben rövid időt Magyarországon töltött a Warner Home Video Europe kelet-európai ügyekkel foglalkozó igazgatója, a harminckét esztendős Andrew Somper. Az Intervideo Lenin körúti videoházában az igazgató elsősorban magyar tapasztalatairól számolt be a Video Magazinnak.

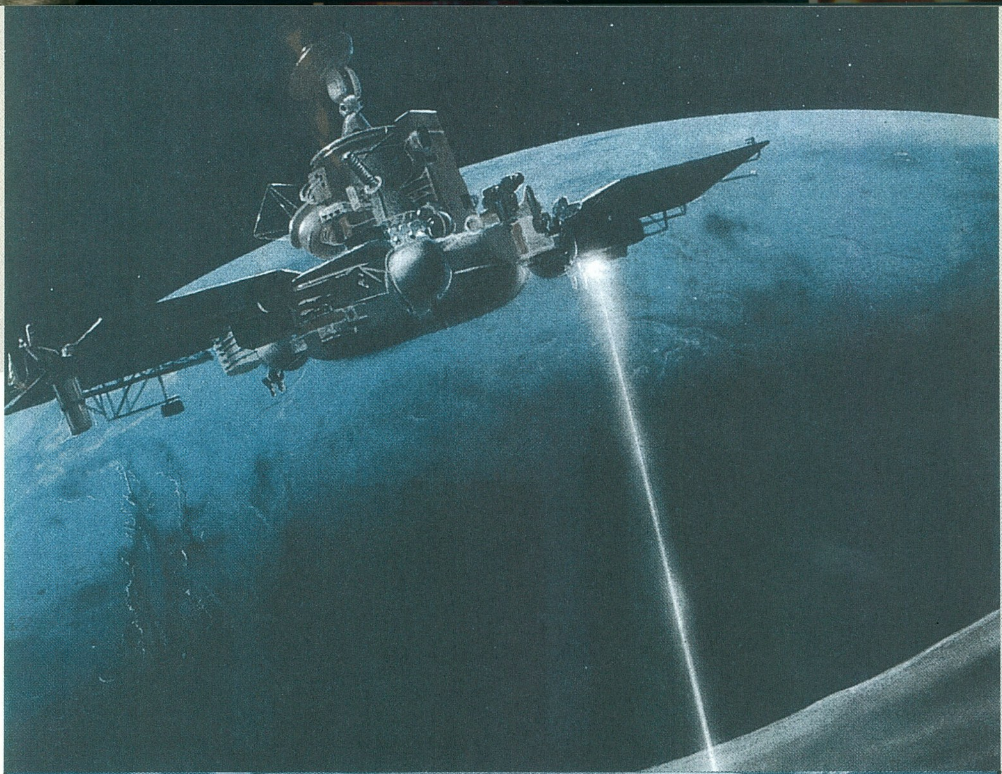
Budapesti látogatásának célja az volt, hogy képet kapjon, miként működik a Warner érdekeltségű magyar–angol vegyesvállalat, az Intervideo Kft. Mint mesélte, elégedett a vállalkozás üzletpolitikájával, szervezőmunkájával, s jónak értékeli a cég sokszorosítását, a feliratozás minőségét. Képet kapott a hazai videopiacról, s örömmel tölti el, hogy nagy igény van a nyugati filmekre. Elnyerte tetszését a kft. eddig megnyílt három üzlete is, melyek külleme, nagysága, berendezése – véleménye szerint – sokkal vonzóbb, szebb mint Angliában vagy az Egyesült Államokban. Igaz, magyarázta, ott egész más rendszerben épült ki a kölcsönzőpiac, mint hazánkban. A kis családi vállalkozásként működtetett tékák tulajdonosai ugyanis nemigen törődnek a külsőségekkel. Ráadásul, úgy véli, legalább öt évbe tellett, míg hozzáértőbb vállalkozók is beszálltak a kazettakölcsönző üzletbe. Így aztán az utóbbi időkben már Angliába is kezdenek kiépülni a színvonalas, kölcsönzéssel foglalkozó üzletláncok. Magyarországon éppen fordított a helyzet; egyből üzlethálózat alakult ki. (Ebben persze éppen a nyugatival összehasonlíthatatlan sajátos honi körülmények játszanak döntő szerepet, a jogdíjvásárláshoz szükséges deviza hiányán át a vállalkozásokat mindeddig korlátozó jogszabályokig.) Családi vállalkozásokról pedig idehaza egyelőre még szó sincs. Tudja ezt jól Andrew Somper is, de azzal is tisztában van, hogy ma ebben az országban, ismerve a képmagnók csaknem félmilliós számát, potenciálisan már legalább egymillió kölcsönözni vágyó filmbaráttal, vásárlóval lehet számolni. Igényeik kielégítésére viszont legalább háromszáz videoüzletre lenne szükség.

Nem a szerénység beszél az ifjú igazgatóból, inkább a piac ismerete tükröződik véleményéből, amikor kifejti: a magyar feketepiac felszámolásához egyetlen út vezethetne, ha nem csupán saját cégétől vennék meg a filmek videojogát, hanem a többi nagy filmtársaságtól is, így a Paramounttól, vagy a Walt Disney-től is. A videózók ugyanis a legújabb nyugati filmekre is igényt tartanak, függetlenül attól, mely cég forgalmazza azokat. A Warner a világ egyetlen országában sem tudja a filméhséget egymaga csillapítani, bár a cég szerencsésnek mondhatja magát: az United Artists filmek videojogait is birtokolja.

Az igazgatótól megtudtuk, hogy a Warner teljes filmválasztékával, mintegy háromezer filmmel, nyolc éven belül folyamatosan jelenik meg a magyar videopiacon. Havonta körülbelül huszonöt alkotás kerül be az Intervideo kölcsönzőlánc hálózatába. Hogy mikor melyek, az sok minden függvénye. Egyelőre csak arról tudott beszámolni, hogy legközelebb, április–május–júniusban már bérelni lehet többek között az *Annie Hall*t, az *Excalibur*t, a *Mad Max* II., III. részét, a *Rocky* II., III. folytatását, a *Who's That Girl*t Madonnával, a *Caveman*t Ringo Starral a főszerepben, vagy a *Star '80*-at Bob Fosse rendezésében.

Andrew Somper, mint a Warner kelet-európai piacért felelős vezetője szívesen számolt be arról is, milyen eredményeket sikerült cége számára elérnie a környező országokban. Ahogy meséli, amikor öt évvel ezelőtt a Warner szolgálataiba állt, Európában akkortájt még csak Angliába és Franciaországba adtak el filmeket videón. Azóta szinte minden nyugat-európai országba eljutottak, s Kelet-Európában, Magyarországon kívül, jók a kapcsolataik Lengyelországgal és Jugoszláviával. Egy külföldi tőkével működő lengyel magántársaság számára havonta tizenöt film licencjogát adják át megállapodásuk alapján. A jugoszláv Jadran filmstúdió pedig márciustól havonta tíz filmet vesz a Warnertől. A csehszlovák és a szovjet piaccal most kezdenek ismerkedni, felmérni a lehetőségeket, az esélyeket. A tervek szerint értékes szovjet kulturális programok videovagy lemezjogait venné meg a cég, cserébe azért, hogy a Szovjetunió megvásárolja az amerikai filmek videojogát.

Falus Tamás

SIKERLISTA

A MOKÉP Videotéka legsikeresebb filmjei

1. **Erőszakos rendőrök** (olasz)
2. **Asszonyok** (francia–spanyol)
3. **Gyulladáspont** (amerikai)
4. **Ha ő igent mond rá, én sem mondok nemet** (francia)
5. **Szuperrablás Milánóban** (olasz)
6. **Alfrédo – Alfrédo** (olasz)
7. **Smaragderdő** (ír–angol)
8. **Régi nyár** (magyar)
9. **Piedone Afrikában** (olasz)
10. **Csillagpor** (angol zenés)
11. **Szűz és a cigány** (angol)
12. **Kis hableány** (japán rajzfilm)
13. **Nyári szünidő** (angol zenés)
14. **A testőr** (francia)
15. **Shalako** (amerikai)
16. **Ötcentes mozi** (amerikai)
17. **Boxerlázadás** (honkongi)
18. **Seburi történet** (japán)
19. **Zsoldoskatona** (olasz)
20. **Titánia, Titánia** (magyar)

INTERVIDEO sikerlista a kölcsönnapok alapján

1. **The Mechanic** (Mestergyilkos)
   Amerikai krimi Charles Bronsonnal
2. **Dirty Harry** (Piszkos Harry)
   Amerikai krimi Clint Eastwooddal
3. **Shining** (Ragyogás)
   Amerikai lélektani dráma Jack Nicholsonnal
4. **Bananas** (Zöldségek)
   Amerikai vígjáték Woody Allennel
5. **The Spy Who Loved Me** (A kém, aki szeretett engem)
   Amerikai James Bond-film, Roger Moore-ral
6. **„Lepke”**
   Amerikai western Tony Curtisszel
7. **Fiddler on the Roof** (Hegedűs a háztetőn)
   Amerikai musical Topollal
8. **Han'em High** (Húzzátok magasra!)
   Amerikai western Clint Eastwooddal
9. **Casablanca**
   Amerikai film Humphrey Bogarttal, Ingrid Bergmannal
10. **Beyond the Thunderdome – Mad Max III.** (Az igazság csarnokán innen és túl – Őrült Max III.)
    Amerikai film Tina Turnerrel

Bécs árnyai

Nickelsdorfban reggel nyolc óra után már szinte valamennyi bolt nyitva. Az útpadkán a magyar rendszámú gépkocsik között elvétve néhány bennszülött parkol. A Terpol üzlet az Untere Hauptstrasse 32. alatt jócskán megtelt. Csabai Jenő is itt vásárolta 1989 januárjában Fisher videomagnóját. Óvatos ember lévén, no meg annyi mindent hallani, megkérdezte, adnak-e garanciát az árura. Megnyugtatták, Győrben is és a fővárosban is rendelkezésére állnak, és a készülék mellé becsomagolták a garancialevelet. Az előrelátás nem bizonyult feleslegesnek, mert hazatérve, miért miért nem, a Fisher nem vett föl semmit a tv-ből. A garancialevél azonban ez esetben nem ért többet, mint a papír, amire írták, tekintve, hogy a rubrikákat nem töltötték ki az üzletben.

A Terpol boltjában a magyarul jól beszélő fiatal kereskedő kicsit értetlenkedik a panaszon, ám készségesen közli velünk, ha a kedves vevő elfárad hozzájuk, vagy postán elküldi az okmányt, pótolják a hiányosságot. A két magyarországi szerviz címe pedig ott hirdeti magát a bejáratnál.

Ez még a viszonylag egyszerűbb esetek közé tartozik. Nagyobb gond, ha a vevő – joggal vagy anélkül – becsapva érzi magát. Ennek egyik oka, hogy aki először érkezik Ausztriába, az áruválaszték láttán elbizonytalanodva csak délután öt és hat óra közt fog hozzá a vásárláshoz. Ilyenkor persze már nincs túl sok idő fontolgatni: van-e az árura garancia, lehet-e később Magyarországon javíttatni, vagy vissza kell vinnie Bécsbe. Pedig nemcsak az ár, hanem ezek a szempontok is megfontolást érdemelnek. Néhány dolgot mindenesetre nem árt tekintetbe venni a bevásárlóutak során.

Az osztrák rendelkezések szerint az eladó árujára az eladás napjától számított hat hónapig jótállást vállal. Tehát nem egy évig, mint az sok hasonló cikk esetében Magyarországon szokásos. A jótállást külön sehol sem tüntetik fel, ez az érvényes jogszabályok szerint mindenfajta „ingó" termékre vonatkozik.

Mit tehet az a magyar turista, aki csak otthon veszi észre, hogy a drága számítógép nem működik vagy hibás? A legfontosabb, hogy mielőbb lépjen érintkezésbe a kereskedővel, akinél az árut vásárolta. A jogszabály ugyanis teljes mértékben a vevőre és az eladóra bízza, hogy ilyen esetben hogyan egyeznek meg. Elképzelhető, hogy az eladó kicseréli a számítógépet, megjavíttatja azt – ilyen esetekben a költségek mindig őt terhelik. Ha a hiba nem túl komoly, akár árengedményt is lehet kérni.

Alapvető szabály, hogy a számlát mindig meg kell őrizni. Ezen minden szerepel: a vétel időpontja, a termék típusa, ára és az eladó cég neve. A legtöbb baj abból származik, hogy honfitársaink nem vagy csak alig tudnak németül. Aláírják az eléjük tett okmányokat, pedig nem ártana, ha elolvasnák az adásvételi szerződés vagy az esetleges garancia feltételeit.

De mi is a garancia? Ez – a jótállással ellentétben – nem kötelező, hanem a gyártó vagy forgalmazó önként vállalja, így biztosítván kedvezőbb helyzetet a vevőnek. A garancialevelet gondosan át kell olvasni, mert a benne szereplő kizáró feltételek teljesülése a garancia megvonását hozhatja magával. (Ilyen feltétel például, hogy a szórakoztató elektronikai készülékeket csak garanciális szervizek szedhetik szét).

Némely cég a vásárláskor rögtön ígéretet tesz a hibás áru kicserélésére. Ez a kitétel szerepelhet például a számlán is. Amennyiben a szövegben nincs utalás arra, hogy ez a csereígéret mennyi ideig áll fenn, akkor legfeljebb a vásárlástól számított két-három napról lehet szó.

Vigyázat, a szezonvégi kiárusításokon olcsóbban adott holmikat a kereskedők általában nem cserélik ki. Ha tehát a leértékelt hócsizmákról kiderül, hogy mégiscsak szorít, akkor nem lehet már helyette egy számmal nagyobbat kapni.

Hová fordulhatnak a magyar vásárlók kifogásaikkal? Először – mint arról már szó volt – a legilletékesebbhez, a kereskedőhöz kell visszamenni. Ha az nem szándékozik orvosolni a hibát, vagy bármi egyéb panasz merül fel vele szemben, akkor minden esetben segítségül lehet hívni az osztrák fogyasztók érdekvédelmi szervezetét. Ennek címe: *Verein für Konsumenteninformation, Wien, Mariahilfer Strasse 81.* Ők közvetítenek a vásárló és a kereskedő közt, vagy ha ez nem jár sikerrel, akkor segítenek a polgári peres eljárás megindításában is. Mindehhez azonban valahogyan át kell hidalni a nyelvi nehézségeket, itt ugyanis – bár a Mariahilfer Strassén található – nem beszélnek magyarul.

A magukat becsapottnak érző magyar vásárlóknak még egy lehetőségük van, ha bécsi üzletben károsították meg őket. Számlával, időponttal, esetleg tanúval, levélben fordulhatnak az Osztrák Köztársaság budapesti nagykövetségén keresztül a Bécsi Keres-

kedelmi Kamarához. Azok ellen a tulajdonosok ellen pedig, akik a figyelmeztetések dacára sorozatosan tisztességtelenül járnak el a magyar vevőkkel szemben, a Kamara büntető intézkedéseket hoz.

*

A Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnokságán ugyan még nem tudtak összesített adatokat mondani az 1988-ban behozott műszaki cikkekről, de cikkünk készítésének időpontjában két januári nap forgalmát közölték.

A viszonylag gyenge napnak számító keddi napon, 1989. január 24-én 479 darab videomagnót, 65 lejátszót és 257 színes tv-t hoztak be a magyar turisták a nyugati határátkelőkön. Az úgymond erős pénteki napon, január 27-én 937 videomagnó, 155 lejátszó és 452 színes tv érkezett az országba. Dobi Miklós alezredes szerint a két nap átlagát meg lehet szorozni 300 nappal, lejönnek az ünnepek, és megközelítőleg kijön egy év „termése". Ezzel kapcsolatosan hangzott el egy interjú a rádióban, amiből kiderült, 1988-ban a bevásárló turistáknak csaknem a fele különböző hibák miatt kénytelen volt visszavinni készülékét.Ez feltehetően nem vigasztalja meg, Lénárt Lászlót, aki így írt szerkesztőségünknek küldött levelében!

Tisztelt Szerkesztőség!

1988. szeptember végén kiutaztam családommal Bécsbe, hogy japán színes tv-t vásároljak. Voltunk legalább tíz üzletben, de vagy nem lehetett kapni, vagy nyíltan megmondták, hogy nem Pal-Secam rendszerű.

Nem messze a Gerngross áruháztól megállított bennünket egy vevőcsalogató fiatalember, hogy menjünk a Helikonba vásárolni, ott van Pal-Secam rendszerű japán tv is. Nagyon megörültünk, mert az üzletbe betérve láttuk, hogy ez így van. Az általunk kiválasztott JVC televízióra is ki volt írva nagy betűkkel: Pal-Secam. Az eladónő ezt többször is megerősítette. Mikor hazahoztuk, akkor néztünk nagyot, hogy a kép fekete-fehér. Gondolom, ezeknek a csaló magyar boltosoknak is van felettes szervük Bécsben. Megírom Önöknek a fent említett üzlet címét: Helikon Weber Handelsges. m.b.H. 1070 Wien, Zollergasse 25. Tel.: 96-39-45

Lénárt László 5100 Jászberény, Terv u. 7.

A térkép szerint a Zollergasse egyike a Mariahilfer Strasse számtalan mellékutcájának. Megszokott kép. Jókora csomagokat, papírládákat cipelő magyarok, bár korántsem annyian, mint egy-két hónappal ezelőtt. A felhajtó fiúk is a helyükön. A metróépítkezés gyógyuló sebe fölött zaftos magyar nyelven kurjongatnak.

Laci és Jóska törzstagoknak számítanak. Úgy gondolják, nevükből ennyi is elég, de valószínűleg az anyakönyvi kivonatban más keresztnév szerepel. Azt mondják, délelőtt lefutott a nagyja, már csak kötelességből szólítják le a maradék hazai érdeklődőt. Őket nem nagyon érdekli, hogy a megbízójuk mit sóz a kedves magyar vásárló nyakába, nem meósnak szegődtek. Ha esetleg valaki mégis rajtuk kérné számon a kellemetlen meglepetést, hát tudnak ezek a vidám fiúk zord arcot is vágni.

A Helikon kicsi, de kulturált üzlet a Zollergasse 25-ben. Szolgálatkész hölgy, udvarias fiatalember fogad. Elolvassák a panaszos levelet és egyáltalán nem lepődnek meg. Közlik, hogy ők már több hasonló tárgyú írást kaptak Lénárt úrtól, melyben a levélíró ▶

napidíjat és legalább 2000 schilling fájdalomdíjat követelt tőlük, BC-számlára utalva. Ők nem zárkóznak el azelől, hogy visszacseréljék a készüléket, esetleg ráfizetéssel másikat adjanak. Elismerik, hogy előfordul olyan eset, a nagykereskedő nem a kívánt árut szállítja. Akad gond velük elég. Még a magyarokkal ki lehet jönni; de ezt a piacot elsősorban orosz, grúz, örmény emigránsok uralják, tőkeerősek és jobb békében élni velük. A Helikon fél év garanciát ad, de csak itt helyben vállalják a javítást.

A fiatal kereskedő szerint a magyarokkal az a fő nehézség, hogy legtöbbjük nem tudja igazán, mit akar. Érthető az is, hogy kevés pénzük van, de akkor is csak azt tudja javasolni, inkább vegyenek 5500–6000 schillingért egy megbízható Fishert, Oriont (japánt), vagy JVC-t. Jók lennének a dél-koreai videók, tv-k is, de ami ide jön, annak jelentős része dömpingáru, és nem Koreában vagy az NSZK-ben szerelik össze, hanem valamelyik ismeretlen dél-ázsiai országban. A január egyébként meglehetősen gyenge volt, karácsonykor kiköltekeztek az óhazaiak. Talán majd húsvétkor megint jön a tömeg. Forgalmuk szinte kizárólag a magyar turistákra épül. Az a tapasztalatuk, rengetegen vannak olyanok, akik egész nap ki-be járnak a boltokba, és az indulás előtti pillanatra halasztják a vásárlást. Ilyenkor azután nem mindig győződnek meg arról, hogy valóban a hazai szabványra áthangolt készülékekhez jutottak-e. Elismerik, sajnos előfordulnak csibészségek, ők is hallottak olyanról, hogy némely boltban nem engedik kipróbálni a kiválasztott berendezést, és a kárvallott otthon kibontva a látszólag sértetlen csomagot, téglaport talál benne. Ez azonban szerintük ritka, és akinek egy csöpp esze van, ilyet nem csinál, hiszen az az elemi érdeke minden kereskedőnek, hogy a vevő visszajöjjön, vagy ajánlja a boltját.

Búcsúzáskor elmondják, nincs összetartás a magyar üzletek tulajdonosai között, ami persze érthető a konkurenciaharc miatt, és különben is kivel fogjanak össze, mikor ebben az utcában ők az egyetlen magyar bolt. Hát vagy rendkívül szaporák a bécsi magyar üzletemberek, vagy a Helikon kereskedői voltak régen az utcán, de a Zollergasse elejétől számolva ők a hatodik vagy hetedik piros-fehér-zöld üzlet.

*

G. Gy.-ék valószínűleg nem olvasták a riasztó hazai újságcikkeket. Reggel bevásároltak a Mariahilferen és környékén. Gondosan bepakolták az autóülésekre a hifitornyot, a videót s a többi holmit. A kötelező gyakorlatokon túlesvén egész nap járták a várost. Este nyolc óra körül értek vissza a parkoló gépkocsijukhoz. Addigra szakértő kezek mindentől megszabadították őket.

*

Néha az sem jár jobban, aki szerencsésen hazatér a vágyva vágyott videóval vagy televíziókészülékkel, mint azt a következő levél mutatja.

Tisztelt Szerkesztőség!

A világútlevél bevezetése és az ezzel kapcsolatos valutakeret, illetve vámrendelkezések tették lehetővé, hogy rokkantnyugdíjas létemre videót vásároljak. Persze nem itthon, hanem külföldön.

Előkészületem során, többirányú tájékozódásom végén Bécs mellett döntöttem. Az OTP-Penta Tours „88 Nyár-Ősz" című programfüzetének 7. oldalán található Eva Thim bécsi kereskedő hirdetése.

Nála vásároltam, és közölte a magyar garanciális javító – Kerekes Gábor, 1092 Bp., Ferenc krt. 26. – címét. A műszerész kisiparos mérnök úr azonban normál áron építette be a hirdetésben beépítve közölt magyar hangot, 2300 Ft-ért. A készülék óráját is 1200 Ft-ért akarta csak megjavítani, amely napi 2 percet siet.

Panaszomat megírtam még áprilisban a bécsi kereskedőnek, de nem válaszolt.

Hogyan érvényesíthetném jogaimat, melyeket az utazási iroda (magyar–osztrák!) programfüzetének hirdetésében fogalmaztak meg?

Kérem segítségüket!

Wéber Ferenc

*

A Ferenc körút 26. alatti video-hifi szervizben a tulajdonos Kerekes Gábor édesanyja készségesen ad felvilágosítást. A fia éppen Bécsben van üzletfelénél Eva Thimnél. A panaszos levél elolvasása után a szerződést mutatja. Abban szerepel, kissé értelmetlen megfogalmazással, hogy a *Secam, tisztítás és a beállítás* nem számít garanciális munkának. A digitális óra hibája pedig az áramingadozás miatt következhetett be, és a frekvenciaszabályozó 1200 forintos beépítése jutányosnak mondható.

A beszélgetés közben telefonál Joó Sándor Újpestről, hogy a Thim boltban vásárolt 36 centis Elin színes tv-t csak videóról próbálták ki a boltban, mondván, nincs megfelelő antennájuk. Itthon derült csak ki, hogy a 3000 schillinges készülék néma.

Kerekesné azt ajánlja a vásárolni szándékozóknak, győződjenek meg, hogy a kiszemelt tv-n vagy videomagnón rajta van-e egy kis zöld matrica Pal-Secam felirattal, mert az igazolja, hogy a készüléket a magyar normára áthangolták. Ami már nehezebben követhető, bár ésszerű javaslata, hogy lehetőleg ne a legolcsóbb típusokat keressék a hazai turisták, mert a reklamációk nagy része az Elin, Samsung, illetve Goldstar tv-kre vonatkozik. Érdemesebb és biztonságosabb egy-két ezer schillinggel többet szánni a vágyott készülékre. A JVC-vel, a Sharppal hosszabb távon mindenképpen jobban jár a magyar vásárló.

Ezt erősíti meg Kerekes úr villamosmérnök, műszerész kisiparos, a szerviz tulajdonosa egy későbbi telefonbeszélgetés alkalmával. A bécsi Thim bolttal 1988 eleje óta van garanciális szerződése és becslése szerint tavaly a 150 javított videóból legalább 120 dél-koreai gyártmány volt, míg Panasonicból, JVC-ből egyet-kettőt hoztak csak be az üzletbe. A bevásárló turistáknak sokkal nagyobb gondot kellene fordítaniuk a garanciális feltételek tisztázására. Kerekes Gábor is ismeri a stikliket, de szerinte a hírhedt átcímkézést csak rádiós-magnókon lehet megcsinálni, videókkal, televíziókkal nem. Egyébként a legtöbb ilyesmire olyan boltokban kerülhet sor, ahol nem adnak garanciát.

A Thim boltban már önérdekből is, kényesek az ilyesmire, ezt bizonyítja, hogy tavaly a vásárlók megkárosítása miatt két eladót bocsátott el a tulajdonos, eggyel pedig megtéríttette az okozott kárt. Ez persze mást is bizonyít, jelesül azt, a magyar vevők mégsem minden alap nélkül panaszkodnak. Az esetleg használhatatlan készülékért, idegeskedésért, oda-vissza útért nem mindenkit vigasztal a munkaadói szigor.

A pórul járt magyar vásárló nincs tehát könnyű helyzetben. Bécsben van ugyan például magyar kereskedelmi kirendeltség, ám kérdésünkre Kovács Gyula kereskedelmi tanácsos közölte, hogy szívesen segítene, de a hazai turisták érdekvédelmével a kirendeltség nem foglalkozik, nem is feladata, és a bevásárló turizmussal kapcsolatos gondokról jelzéseket nem is kaptak.

*

Nem kecsegtetnek sok jóval, az itthoni ügyvédek sem. Mivel az esetleges pereskedésre a helyi, jelen esetben az osztrák törvények érvényesek, igen nehézkes és bonyolult az elégtétel kiharcolása. Ráadásul az is kérdéses a felmerülő perköltség összege miatt, megéri-e egyáltalán bíróság elé vinni az ügyet, főleg, ha netalán az alperes kereskedő kerül ki győztesen. Ez bizony nem kizárt, ha figyelembe vesszük hely- és nyelvismeretét.

Egyelőre itthon sincs megoldva igazán, vagy talán sehogyan sem szervezetten ez a gond, mivel hazánkban nemigen foglalkoznak a külföldről (főként Bécsből) hazatérő magánturisták fogyasztói érdekvédelmével. A Kermi csak olyan termékekkel, vásárlásokkal foglalkozik, amelyeket itthon vásárolnak. A Fogyasztók Országos Tanácsa alkalmas szervezet lehetne, de egyelőre nincsenek felkészülve a külföldről hazatérő magyar turisták szervezett érdekvédelmére.

Dr. Perényi Éva, a FOT jogtanácsosa a problémák között mindjárt elsőként azt említi, hogy a FOT-nak jelenleg nincsen olyan apparátusa, amely az ilyen esetekben felléphetne. Nincs a FOT-nak elegendő szakembere. További nehézség, hogy az igény is csak mostanában merült fel, tehát az átállás ezért is bonyodalmas. Mint a jogtanácsos elmondja: Jelenleg az a helyzet, hogy a FOT csak akkor tud a fogyasztók segítségére lenni, ha a külföldi gyártó cégnek magyarországi szervize van. A FOT ezzel a szervizzel tud kialakítani közvetlen kapcsolatot. Ha viszont nincs hazai szerviz – és az esetek többségében ez a helyzet –, a vásárló számára nem marad más választás, mint az újabb kiutazás, ami nem kis többletfáradsággal és -költséggel járhat. Dehát minden nem lehet tökéletes. Nem elég, hogy honfitársaink viszonylag kedvezményesen, akár egy hét közbeni kiruccanás alkalmával bevásárolhatnak a Mariahilfer Strassén, még itthon zavartalanul is élvezhessék a hőn vágyott video áldásait? Ez úgy látszik, ma még csak szép álom. Persze, a szerencsésebbeknek jó minőségű a beszerzett videójuk, magnójuk, televíziójuk, talán soha nem szorul javításra. De mi van azokkal, akiknek nagyon is kellene egy jól szervezett itthoni javítólánc és az ezekről való pontos információ?

Azért lassan történik is valami ebben a kérdésben. Dr. Székely János, a FOT jogi szakértői bizottságának tagja a közeljövőben fogja kidolgozni (és lapunk megjelenésekor talán már elő is terjeszti) a mai helyzet megváltoztatására vonatkozó javaslatait. Ezeknek az a lényege, hogy miként lehet egyszerűsíteni a szervizelés folyamatát, hogyan lehet gyorsan megszervezni a visszavitelt (ha már itthon a javítás nem biztosítható). Persze a szervizelés csak a garanciális termékeket érinti. Nyilván nekünk az lenne a jobb, ha a javítás teljes egészében itthon megoldható lenne, de erre nem kötelezhetők az osztrák cégek. Arra viszont igen, hogy a garanciális termékekhez garanciális szervizek kapcsolódjanak, és a vásárlók ezekről pontosan tájékozódjanak.

Nem kell hangsúlyozni: mennyire lényeges lenne a jövőben, hogy ne csak a behozatal legyen széles körű, hanem a szervizelés kérdései is megoldódjanak. Mindannyiunk érdeke ez – már legalábbis azoké, akik valaha is vettek valamit Bécsben vagy Ausztria más városaiban. Máskülönben az örömbe némi üröm is vegyül...

Bihari Tamás,
Náray Vilmos,
Csizmadia Ervin

BÖNGÉSZŐ

Ezúttal a színes televíziókról és a videokazettákról közöljük a nyugatnémet Video Magazin táblázatát. A tv-készülékek között megjelentek a „mozivászon méretűek”. A legnagyobb méretű osztályban a 89 cm-es képátlóval, legjobb kép- és hangminőségével a GRUNDIG M 95-490/9-es típus áll az élen. Képminősége, felbontása valóban kiemelkedő, hangátvitele, szolgáltatásai hasonlóképpen. A két Philips készülék vetítős rendszerű, szintén jó kép- és hangteljesítményükkel tűnnek ki. Az ilyen rendszerek eddig főképpen a tengerentúlon voltak kedveltek, s az európai szokások miatt viharos elterjedésükre nem számíthatunk. A 77 cm-es osztály készülékei színezett, lapos képcsővel kerülnek az áruházak polcaira. Általában monitor kivitelűek, vagyis úgynevezett „csupa képcső” a készülék megjelenése. A hangszóró kihajtható (például a Grundig Monaco esetében), de pl. a Blaupunkt C 82–108, a Siemens FS 958 N4, a Philips 7536 készülékeknél a lábazatban helyezték el, amely egyben a videomagnót is magába tudja fogadni. A Philips egyébként lábazat nélkül is megvásárolható, ilyenkor külön hangszórók csatlakoztathatók a készülékhez. A három első helyen álló 77 cm-es készülék a Grundig és Siemens úgynevezett PIP (Picture in Picture = a kép a képben) üzemre is képes, vagyis a nézett műsor mellett egy másik adás is megjeleníthető a képernyő sarkában. Képminőség szempontjából a Grundig, a Philips, a Siemens és a Blaupunkt készüléket lehet kiemelni, a Loewe típusnál a felsőbb frekvenciáknál kisebb zavarok tapasztalhatók. A legjobb sztereó hangleválasztással a Grundig Monaco büszkélkedhet. A legteltebb hangok a Loewe és Philips készülékeknél észlelhetők.

A 67 cm-es osztályban – egy árnyalattal jobb képminőséggel – a Siemens FS 940 áll a dobogó legfelső fokán, amit indokol az is, hogy a képváltási frekvenciát megkétszerezi. (E készülékekről a Video Magazinban a korábbiakban már írtunk.) A GRUNDIG M70-100 HDQ összteljesítménye tulajdonképpen azonos a Siemensével, azért szorult mégis a második helyre, mert képcsöve miatt egy füstszínű előtétüveget kapott, amely a zavaró frekvenciákat növeli.

A 63 és 40 cm-es osztályban a korábbi időszakhoz képest jelentős változás nem történt.

A kazetták kínálatában sincs említésre méltó változás, a VHS-hifi kazetták között változatlanul első helyen áll a Panasonic S–VHS SE–180 jelű, 180 perces kazetta, kitűnő jel/zaj viszonnyal, mind VHS, mind Super-VHS üzemben képre-hangra jó jellemzőkkel, igen alacsony drop-outtal. A TDK HDX-Pro szintén kitűnő jel/zaj viszonnyal, kevés drop-outtal, jó másolási tulajdonságokkal követi az S-VHS kazettákat.

A VHS-HIGH-GRADE kazetták közül a TDK NEW EHG megőrizte első helyét, jel/zaj viszonya jó, drop-outja kicsiny, teljesítményéhez viszonyított ára kedvező. Hasonlóan értékelhető a 3. helyen álló JVC SHG kazetta, bár ennek jel/zaj viszonya az egyes minták között nagyobb szórást mutatott.

Helyezés	Típus	Képátmérő cm-ben	Ár (DM)	Kép	Hang	Szolgáltatások	Felszereltség	Összesen	A magazin minősítése
	Televíziók 90-től 120 cm-es képátmérővel								
1	Grundig M95–490/9	89	8000	35	16	21	7	76	jó
2	Philips 46CE8761	117	5700	34	15	20	7	76	jó
3	Philips 41CE8741	104	4700	32	15	20	7	74	jó
	Televíziók 80 cm-es képátmérővel								
1	Grundig Monaco	77	4300	31	13	20	9	73	jó
1	Philips 7536	77	5400	31	14	20	8	73	jó
1	Siemens FS 958M4	77	4600	31	13	20	9	73	jó
4	Siemens FS 948	77	4200	31	13	21	7	72	jó
5	Metz Malorca 7884	77	4000	30	13	21	7	71	jó
6	Grundig M82–495/9	77	4300	31	11	21	7	70	jó
6	Grundig M82/395	77	4000	31	11	21	7	70	jó
6	Blaupunkt CS82–108	77	4440	31	11	20	8	70	jó
9	ITT 3988	77	4500	27	14	21	7	69	jó
9	Loewe ART 32	76	5000	28	14	20	7	69	jó
11	Panasonic TX 3370	80	4700	25	14	18	7	64	közepes
	Televíziók 70 cm-es képátmérővel								
1	Siemens FS–940	67	3200	36	14	22	8	80	nagyon jó
2	Grundig M70–100HDQ	67	3200	35	14	22	8	79	jó
3	Philips 27 CE 4699	67	4000	34	14	21	7	76	jó
4	Telefunken P 590SV	68,5	2700	32	14	22	7	75	jó
4	Nordmende Prestige 72	68,5	3150	31	15	22	7	75	jó
6	Saba T 7280 VT	68,5	2800	31	14	22	7	74	jó
7	Metz 7749 VT	67	2500	30	14	21	7	72	jó
7	Grundig M 70/390	67	2800	30	14	21	7	72	jó
7	Philips 7791 VT	67	3000	30	14	21	7	72	jó
10	Grundig M 70/360	67	2100	30	12	22	7	71	jó
10	Loewe Art T 28	67	2600	29	14	21	7	71	jó
12	Quelle Nr. 003616	67	2100	30	12	21	7	70	jó
12	Telefunken A 540 S	67	2100	30	11	22	7	70	jó
14	Loewe Studio S28	67	2400	28	12	22	7	69	jó
15	Panasonic TX–C88	67	2200	30	12	19	7	68	jó
16	Schneider SCV 7100	67	2000	26	10	25	6	67	jó
16	Nordmende 8208 VT	67	2200	28	10	22	7	67	jó
16	Saba T70 UB3VT	67	2200	28	10	22	7	67	jó
19	ITT 3858 PS–VT	67	2050	26	11	22	6	65	jó
19	Siemens FV 936	67	2400	26	11	22	6	65	jó
21	Sony KV–27 XSD	64,5	2230	30	8	18	6	62	közepes
21	Philips 4592	67	2250	26	10	20	6	62	közepes
23	Blaupunkt IS 70–47	67	2200	26	7	22	6	61	közepes
23	Metz 7639	67	2500	27	12	17	5	61	közepes
25	Neckermann Nr. 8732/966	67	1900	27	11	15	6	59	közepes
26	Orion 7000V	67	1700	26	8	18	6	58	közepes
27	Hitachi CPT–2868	67	1850	26	11	15	5	57	közepes
	Televíziók 63 cm-es képátmérővel								
1	Metz FST 7744	59,5	2000	31	13	21	6	71	jó
2	Blaupunkt MS 63–78	59,5	2200	29	13	22	6	70	jó
2	Grundig M 63–475/9	59,5	2150	29	13	21	7	70	jó
4	Siemens FS 928–3	59,5	1900	29	13	21	6	69	jó
5	Seleco 25 SS 497	59,5	2400	26	14	21	7	68	jó
6	ITT 3598 Hifi	59,5	2100	27	7	22	7	65	jó
7	Philips 7571	59,5	2300	30	6	20	7	63	közepes
8	Toshiba 258–T7D	59,5	1800	26	10	19	7	61	közepes
	Televíziók 40 cm-es képátmérővel								
1	Telefunken A150S	36	1300	28	12	21	7	68	jó
1	Loewe Profi M15	34,5	1150	28	9	24	7	68	jó
3	Sony KV–1442EC	34	1150	30	8	21	7	66	jó
3	Blaupunkt PM 40–46	36	1000	28	9	22	7	66	jó
3	Grundig P40–345	36	1000	28	9	22	7	66	jó
6	Toshiba 150–F6D	36	1000	28	9	22	6	65	jó
7	Graetz 4126	34	850	28	9	17	7	61	közepes
7	ITT 3126	34	850	28	9	17	7	61	közepes
9	Sanyo CEP 1505KV	36	1200	26	5	12	6	49	megfelelő

Helyezés	Típus	Rendszer	Ár	Kép	Hang	Drop-outs	Laborminősítés	Összesen	A magazin minősítése
VHS-High-Grade kazetták									
1	TDK NEW EHG	E-180	13	35	18	29	8	90	nagyon jó
2	Fuji SHG	E-180	13	34	16	29	9	88	nagyon jó
3	JVC SHG	E-180	14	34	17	28	6	85	nagyon jó
4	Sony HG	E-180	15	33	15	26	9	83	nagyon jó
5	Agfa HG	E-180	15	29	16	27	8	80	nagyon jó
5	Magna HG	E-180	9	29	16	26	9	80	nagyon jó
7	Maxell HGX	E-180	12	28	16	25	8	77	jó
7	Philips XHG	E-180	13	28	16	24	9	77	jó
9	Panasonic SHG	E-180	14	29	16	22	8	75	jó
9	Raks HG	E-180	11	28	16	23	8	75	jó
11	Konica SHG	E-180	13	28	16	22	7	73	jó
11	SKC SHG	E-180	10	27	15	24	7	73	jó
13	BASF SHG	E-180	12	27	14	22	7	70	jó
14	Kodak Eastman HG	E-180	28	26	16	20	7	69	jó
15	Goldstar XG	E-180	7	25	14	22	5	66	jó
16	Goldstar EHG	E-180	9	24	13	17	6	60	közepes
16	Samsung Extra HG	E-180	9	22	14	19	5	60	közepes
VHS Standard kazetták									
1	Philips Quality Grade	E-180	11	30	17	26	9	82	nagyon jó
2	Agfa High Color	E-180	12	28	17	26	9	80	nagyon jó
2	Scotch EG Plus	E-180	11	28	17	26	9	80	nagyon jó
4	Konica Super SR	E-180	10	28	16	23	9	76	jó
5	TDK HS	E-180	11	27	16	23	9	75	jó
6	Fuji HQ	E-180	11	30	15	20	7	72	jó
7	BASF Chromd.-EQ	E-180	10	28	14	24	6	72	jó
8	Sony	E-180	12	26	15	21	8	70	jó
9	Maxell EX	E-180	10	26	16	18	9	69	jó
9	PDM Standard HG	E-180	10	25	15	24	5	69	jó
9	Raks Techroma	E-180	9	25	16	20	8	69	jó
9	SKC PG	E-180	8	24	15	23	7	69	jó
13	Hitachi	E-180	11	26	16	16	8	66	jó
14	JVC HR	E-180	11	26	14	17	8	65	jó
14	Kodak	E-180	11	25	16	17	7	65	jó
16	Panasonic PS	E-180	10	23	15	16	7	61	közepes
16	Goldstar	E-180	10	23	15	16	7	61	közepes
VHS kazetták 210 perctől 240 percig									
1	TDK Extra High Grade	E-240	18	32	13	26	10	81	nagyon jó
1	BASF Hifi SHG	E-240	18	32	15	27	7	81	nagyon jó
3	BASF Extra Quality	E-240	13	30	15	27	8	80	nagyon jó
3	Sony Ultra HG Hifi	E-240	20	32	12	26	10	80	nagyon jó
3	BASF SHG	E-240	15	31	15	27	7	80	nagyon jó
6	Agfa High Color	E-240	15	28	15	25	8	76	jó
6	Fuji Super JG	E-240	18	28	13	27	8	76	jó
6	Philips Extra HG	E-240	19	28	14	24	10	76	jó
6	JVC Super HG	E-240	20	31	14	25	6	76	jó
6	Hitachi Super Extra HG	E-240	23	29	15	25	7	76	jó
11	Magna High Grade	E-210	14	28	14	26	7	75	jó
11	Sony Dynamicron HG	E-240	18	26	15	27	7	75	jó
11	Philips EXG Hifi	E-240	23	26	13	26	10	75	jó
14	Magna High Grade	E-240	15	28	14	26	6	74	jó
14	Magna HG Super	E-240	18	26	15	26	7	74	jó
14	PDM Super HG Hifi	E-240	19	27	14	25	8	74	jó
17	PDM Standard HG	E-240	16	28	12	26	6	72	jó
18	Maxell HGX	E-240	19	26	13	26	6	71	jó
18	Scotch EXG Plus	E-240	19	28	14	23	6	71	jó
20	JVC HR	E-240	17	25	14	22	8	69	jó
21	Philips Quality Grade	E-240	15	26	13	21	8	68	jó
22	Panasonic PS	E-240	17	22	15	20	10	67	jó
23	Maxell EX	E-240	15	25	15	18	8	66	jó
24	TDK HS	E-240	15	24	15	18	8	65	jó
24	Scotch EG Plus	E-240	16	26	14	19	6	65	jó
26	Fuji	E-240	14	24	13	19	8	64	közepes
27	Kodak	E-240	15	22	13	18	8	61	közepes
28	SKC SPG	E-240	15	22	14	15	8	59	közepes
29	Sony Dynamicron	E-240	16	21	12	12	10	55	közepes

Video korlátlan mennyiségben?

Megoldja-e a hazai videózók gondját az, hogy a videokészülékek importálását liberalizálták? Bár már január 1-jétől érvényben van az a rendelet, mely szerint a kereskedelmi vállalatoknak nem egy meghatározott importkeret terhére kell megvenniük a videókat, hanem elvileg korlátlan mennyiségben igényelhetnek valutát e célra, biztosat sem a Kereskedelmi Minisztérium illetékesei, sem a kereskedelmi vállalatok vezetői nem tudtak mondani.

A liberalizálás feltételeinek biztosítása ugyanis nem zökkenőmentes. A devizaárusítás például csak március 1-jétől került a Magyar Nemzeti Banktól a kereskedelmi bankok kezébe, s a devizavásárlás feltételeiről, igazán megnyugtató kompromisszum máig sem jött létre a devizát biztosító bankok és a videót importáló kereskedelmi vállalatok között. Így egyelőre csak jóslatokba lehet bocsátkozni.

A vásárlót természetesen az izgatja leginkább, vajon milyen lesz a kínálat, s hogyan alakulnak az árak a kialakulóban levő új helyzetben.

Az eddigi rendelkezések alapján – az illetékesek fogalmazása szerint – csak olyan videokészülékeket importálhattak a magyar vállalatok, amelyeknek valamennyi paramétere kiváló, de legalábbis jó minősítésű volt. Az új jogszabályok szerint azonban már a közepes paraméterekkel rendelkező készülékek is átléphetik az országhatárt, sőt az elégséges „osztályzat" sem jelent – határon túlra – kizáró okot. A lehetőséggel minden bizonnyal élnek is a vállalatok. Több hazai forgalmazó is jelezte, hogy többnapos, esetleg többhetes bécsi megfigyeléseket végeztek, s azt tapasztalták, hogy a magyar vásárlók többsége nem a megbízható márkacikkeket, hanem sokkal inkább a közepes minőségű – igen gyakran márka nélküli –, ámde olcsó videókat veszi. Így a hazai vállalatok is arra készülnek, hogy a bécsi kereskedőkkel azonos beszerzési forrásokból, főként Tajvanról és Hongkongból hozzák be áruik egy részét.

A Ravill például úgy kalkulál, hogy a közepes minőségű termékek itthon 20–30 ezer forintba kerülnének. Amennyiben egy szűkebb vásárlói rétegnek igénye lesz rá, természetesen a márkás, ám a borsos árú készülékek is kaphatók lesznek.

Kicsi azonban a valószínűsége annak, hogy a magyar vásárló számára pusztán az csábítást jelent, hogy a jelenleginél olcsóbb termékek is a választékba kerülnek. Az importálás feltételei ugyanis egyelőre nem változnak, így továbbra is életben marad a 6 százalékos importilleték, a 12,1 százalékos kereskedelmi vám, s ezt tovább terhelik a hazai rárakódások – a kereskedelmi árrések és a 25 százalékos áfa. A magánimport tehát a Mehrwertsteuer és a vámkedvezmény miatt egy olcsóbb termék esetében is több ezer forintos megtakarítást eredményezhet a hazai árakhoz képest. A magyar üzletek továbbra is versenyképtelenek maradnak a bécsi boltokkal szemben, ha a magyar kereskedelmi illetékek, vámok nem változnak.

A Kereskedelmi Minisztériumban szerzett információ szerint azonban a szakemberek már megkezdték a magyar vámrendszer felülvizsgálatát, s a néhány hónapon belül várható módosítások a jelenleginél sokkal előnyösebb pozícióba hozhatják az importőröket. A kedvező irányú változásnak ma elég nagy esélyt lehet adni, mert – mint megtudtuk – a minisztériumnak az a törekvése, hogy továbbra is megbízható videomagnókat kínáljanak a hazai üzletek. Ez viszont csak egy drasztikus árcsökkentés esetén képzelhető el.

Az egyéb videocikkeket nem érintette az importliberalizálás. A kazetták például továbbra is a fogyasztási cikkek importkerete terhére, illetve egyéb úton kerülnek az országba, így egy 8–10 dolláros kazetta ára a jövőben is 700–900 forint lesz. Ennél is rosszabb a helyzet a videokamerék esetében. Az igen magas ár és az érdeklődők állítólag jelentéktelen száma miatt a hazai üzletek továbbra sem foglalkoznak e cikk forgalmazásával. Marad tehát a magánimport, esetleg a bizományi.

SZ. I.

Árépítősdi

Ha napjainkban valaki videomagnót akar vásárolni, legtöbbször nem is próbálja feltérképezni a hazai vásárlási lehetőségeket, egyszerűen autóba ül, és csak a Bécsi út túlsó végén kezdi meg a piacszemlét. Nem csoda, hiszen – mint ismeretes – a nyugati vásárlással elérhető megtakarítás összege akár a 15–20 ezer forintot is elérheti. Mégis érdemes kicsit elidőzni a hazai áraknál, s megvizsgálni, vajon mi okozza a magyar kereskedők óriási hátrányát nyugati kollégáikkal szemben.

A szakemberek véleménye szerint a borsos árak kialakulásának folyamata rögtön a beszerzésnél megkezdődik. A kereskedelmi vállalatok ugyanis gyakran csak igen drágán tudják megvásárolni a készülékeket a gyártóktól. Ennek több oka is van. Nincsenek például érdekeltté téve a külkereskedők abban, hogy a lehető legolcsóbb árat harcolják ki a vásárláskor, így a kelletténél sokkal ritkábban bocsátkoznak alkuba. Eddig arra sem akadt túl sok példa, hogy a magyar kereskedők megpróbálták volna a legolcsóbb beszerzési forrásokat – az osztrákok és a nyugatnémetek helyett a tajvani gyártókat – felkutatni. Így tehát a hazai üzletemberek gyakran az első lépésnél alaposan lemaradnak a drágának tartott Bécs kereskedőivel szemben is.

A megvásárolt árut persze haza is kell hozni, amit nemcsak a fuvarozás költségei terhelnek. A behozatal fejében – ahogy ezt táblázatunk is mutatja – a kereskedelmi vállalat a beszerzési árnak 20 százalékát köteles leróni az államnak vámok és illetékek formájában. Ezzel ismét csak nő a rés az osztrák és a magyar árak között. Ausztriában ugyanis az állam elvonása arányaiban is kisebb – 17 százalék –, amely ráadásul az alacsonyabb beszerzési árra rakódik.

Amikor pedig kialakult az úgynevezett bekerülési ár, ismét csak a kereskedelmen a sor. Magyarországon átlagosan 6–8 százalék körül mozognak a nagykereskedelmi és a kiskereskedelmi árrések is. Ez – hazai körülmények között – nagyjából megegyezik bármely más forgalomba hozott termék haszonkulcsával. Az osztrák kereskedők által alkalmazott árrésekkel azonban nehéz ilyen összehasonlítást tenni. Az ausztriai árrés plafonja körülbelül 20 százalék, de sok olyan üzlet is létezik, amelyik mindössze 1-2 százalékos haszonkulccsal dolgozik, a nagy forgalom – szolid haszon elvét követve, illetve néhány üzleti titokként kezelt ügyes fogást alkalmazva.

A magyar kereskedelem a fogyasztói árakba mintegy 6 százaléknyi garanciális költséget is beleépít. Osztrák szomszédainknál ezt a kezdeti alkudozás során igyekeznek a gyártóra hárítani, de az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy a külföldi vásárlók elég ritkán akarják garanciális jogaikat érvényesíteni, így a garanciális költségek valószínűleg elenyésző nagyságúak.

Magyarországon ezzel kialakul a nettó fogyasztói ár, amelyet 1988 óta 25 százalékos forgalmi adó terhel. Ez ismét a magyar kereskedők versenyképességét rontja. Ausztriában ugyanis az áfának megfelelő Mehrwertsteuer 5 százalékkal alacsonyabb, s ami még talán ennél is fontosabb, a 20 százaléknyi Mehrwertsteuer összegét nem a fogyasztói árból kell kiszámítani, hanem a beszerzési árból. (A két ár között pedig – ahogy a táblázatból kiolvasható –, a nálunk olcsónak számító Grundig videomagnó esetében is 9000 forintnyi a különbség.) Sőt, ha az előnyöket és hátrányokat akarjuk mérlegelni, arról sem feledkezhetünk meg, hogy egy ausztriai vásárlás után a Mehrwertsteuert a magyar vásárló számára vissza is térítik, vagy már az üzletben levonják az árból.

A végeredmény tehát úgy fest, hogy ha egy osztrák kereskedőtől vásároljuk meg az áhított készüléket, akkor a fogyasztói ár az alaposan lealkudott beszerzési árat legfeljebb 60 százalékkal haladja meg (igen sok kereskedésben ez nem több 40 százaléknál). Ezzel szemben majdnem százszázalékot érnek el a rárakódások, amíg a magyar kereskedők által felhajtott drágább videók a gyártótól a vásárló kezébe kerülnek.

Mint arra előző cikkünkben is utaltunk, folyik a teljes hazai vámtarifa-rendszer felülvizsgálata. Így elképzelhető, hogy a közeljövőben egészen más helyzet alakul ki a „videofronton". Azt azonban megtippelni is nehéz lenne, hogy a hazai kereskedők hátrányát a külkereskedelmi tarifák enyhítése fogja-e csökkenteni vagy a turistaforgalomban behozott cikkekre (esetlegesen) kirótt áfa.

Sz. I.

Két, Magyarországon is forgalomba hozott videomagnó árkalkulációja

	GRUNDIG VS–500	SANYO VHR–4100 E
1. Deviza vételár	589 DM	893 DM
2. Garanciális kedvezmény (2%)	– 11,78	– 17,86
3. Nettó deviza vételár	577,22 DM	875,14 DM
4. Devizaárfolyam	29,387	29,8409
5. Vételár forintban	16 968	26 115
6. Deviza fuvar (1%)	169	261
7. Külker. jutalék (1,7%)	288	433
8. Behozatali és statisztikai illeték (4%)	685	1 044
9. Vám és vámkezelési költség (14,1%)	2 416	3 682
10. Bekerülési ár	20 582	31 285
11. Nagyker. árrés	1533 (6,5%)	1934 (5,44%)
12. Garanciális költségfedezet (6,5%)	1 533	1 934
13. Nettó nagyker. ár	23 569	35 530
14. Kisker. árrés (6,5%)	1 640	2 470
15. Nettó fogy. ár	25 236	38 000
16. Forgalmi adó (25%)	6 309	9 500
17. Bruttó fogy. ár	31 550	47 500

Megjegyzések

1. A kereskedelmi vállalatok mindig azon a hivatalos árfolyamon vásárolhatják meg az importhoz szükséges devizát, amely a vételi szerződés megkötésekor érvényes. A 4. tétel két számadata ezért tér el egymástól.
2. A kalkulációs lapon szereplő Grundig és Sanyo a „jó" minőségi kategóriába tartoznak, a deviza vételárban mutatkozó különbség az eltérő teljesítményből adódik.
3. A nagykereskedelmi és kiskereskedelmi árrést a fogyasztói ár százalékában határozzák meg.

Müncheni tanácsadó

A nyár közeledtével egyre többen vágnak neki müncheni túrának, hogy videokészüléket vásároljanak. A bajor város mintegy 4-5 órányi úttal fekszik távolabb Bécsnél, azonban – ahogy erről korábbi számainkban már többször is beszámoltunk – az osztrák fővárosnál kedvezőbb árú vásárlási lehetőségeket is kínál. Az alábbi összeállításunk a müncheni közlekedéshez és vásárláshoz szolgál néhány tanáccsal.

A legkedveltebb és legegyszerűbb út Hegyeshalmon és Bécsen át vezet: Budapestről Münchenbe. A salzburgi autópályáról letérve viszonylag egyszerű München centrumába eljutni. Egyenesen haladva, a *Stadtmitte* táblákat követve (a *Rosenheimerstrassén* és a *Zweibrückenstrassén* át) közvetlenül a *Marienplatzhoz* érkezünk. Ez a müncheni gyalogzóna kezdete.

A belvárosban nagyon rosszak a parkolási lehetőségek. A városrész legtöbb részén megállni tilos táblák találhatók, mindössze néhány parkolóházban lehet leállítani az autót. Áraik azonban meglehetősen borsosak, minden megkezdett óráért körülbelül 1,50–2,50 márkát kell fizetni. A belvárosi autós közlekedés egyébként sem egyszerű az idegenek számára. München centruma ugyanis egy labirintusra emlékeztet, ahol néha még a gyakorlott taxisok is kétségbe esnek. Így egyszerűbb – s ha csupán egy-két személy utazik, olcsóbb is – a városon kívül vagy a város szélén leparkolni, s tömegközlekedési eszközzel megközelíteni a centrumot. A város pereme és a centrum között közlekedő U- vagy S-Bahn személyenként 1,90 márkába kerül, s úgynevezett Streifenkartét kell váltani.

Ha valaki mégis vállalja a rizikót és gépkocsijával inkább a belvárosban, a tilosban parkol, ügyeljen arra, hogy semmi esetre se zárjon el bejáratot vagy

A müncheni áruházak és szaküzletek nyitva tartása

Hétfőtől péntekig	9.00–18.00
Szombaton	9.00–14.00 (részben 8.00–14.00)
„Hosszú szombat" (a hónap első szombatja, valamint a karácsony előtti utolsó négy szombat)	9.00–18.00 (részben 8.00–18.00)
Ünnepnapok Bajorországban az év második negyedében	május 1., május 4., május 15., május 25., június 17.

Feuerwehrzufahrt-ot (tűzoltósági bejáratot). Gyakran előfordul ugyanis, hogy ezekről a helyekről a rendőrség elszállítja az autókat. Ekkor a szokásos 10–50 márkás büntetésen kívül ki kell fizetni mintegy 200 márkát a szállításért.

A centrumban több olyan áruház is található, amelynek külön hifi-video osztálya van. Legismertebbek a Kaufhof, a Karstadt és a Hertie áruházak. Ezekben az üzletekben azonban csupán leértékeléskor érdemes vásárolni, mert az árak csak ritkán kedvezőbbek, mint a szaküzletekben.

Azoknak, akik jó minőségű videomagnót vagy kamkordert (illetve fotócikkeket) szeretnének venni, érdemes felkeresni a belváros két jó hírű szaküzletét, a Foto Sautert (Sedlinger Tor Platz) és a Foto Pinit (Karlsplatz-Stachus). Ugyancsak bő áruválasztékkal rendelkezik a Saturn-Hansa, amely a Theresienhöhén található.

A Theresienhöhe és a Stachus között kis szaküzletek egész sora kínálja a videocikkeket. Ezek az üzletek a szerényebb igényű, vékony pénztárcájú vevők fogadására rendezkedtek be, viszont kétségtelen előnyük, hogy az eladók gyakran magyarul is beszélnek.

A vásárlási lehetőségek a centrumon kívül a legkedvezőbbek. A helybeliek a város északi részén fekvő Media-Marktot (Ingolstadterstrasse) és az Euro-Industrierparkot ajánlják a turisták figyelmébe. Itt igen széles a választéka a videocikkeknek és az egyéb szórakoztatóelektronikai termékeknek, az árak kedvezőek, néha hihetetlenül alacsonyak. Hasonló előnyöket ígér a város nyugati oldalán található Pro Markt is, amely közvetlenül a München–Lindau autópálya grafelfingei kijáratánál fekszik.

Többletértékadó az NSZK-ban

A többletértékadó (Mehrwertsteuer) mértéke 14 százalék a Német Szövetségi Köztársaságban. A 14 százaléknak megfelelő összeget – az élelmiszerek kivételével – valamennyi termék, így a videocikkek megvásárlását követően is visszatérítik a turistáknak, ha az árut kiviszik az országból.

Ehhez a turistáknak egy úgynevezett Mehrwertsteuer-űrlapot kell kiállíttatniuk vásárláskor a kasszánál. A részletes, pecséttel ellátott számlán azt a címet is fel kell tüntetni, ahová a vevő az árut vinni szeretné.

A Mehrwertsteuer-űrlapot hazautazáskor az NSZK határán ellenőriztetni és pecsételtetni kell. Az igazolás ellenében abban az üzletben lehet átvenni az adóvisszatérítést, ahol a vásárlás történt. Ha valakinek nincsen lehetősége arra, hogy ismét Münchenbe utazzon, vissza is küldheti a papírt az üzletnek, ekkor az összeget BC számlára utalják át számára. Már a vásárláskor meg kell tudakolni, hogy meddig érvényes a Mehrwertsteuer-papír, bizonyos idő elteltével ugyanis nem fizetik vissza a többletértékadót.

München főpályaudvara közelében több olyan kis üzlet is van, amelyik megfelelő bizalom esetén a vásárlással egyidejűleg megelőlegezi az adó-visszatérítést.

Keres-kínál

Rovatunkban ingyen közzétesszük magánszemélyek 100 szótagnál nem hosszabb szövegű hirdetéseit. Levélben kérhetik gyári vagy házilag felvett, de megunt műsoros kazettáik, valamint „üres" kazettáik, prospektusaik, televízióik, monitorjaik, képmagnóik, kameráik hirdetéseit.

● Eladó eredeti (USA) Top Gun műsoros kazetta VHS/NTSC rendszerhez (hifi, VCR sztereó). Balla Gábor, Bp. V., Zrínyi u. 12. T.: 119-564.

● Eladnám vagy elcserélném videomagnóra vagy 80 db üres videokazettára 180' (Elmo/Japán) Super 108 M filmfelvevőt, montage asztalt, filmszámlálót, filmtisztítót, akkumulátort töltővel, gyöngyvásznat, Eumig Mark S 807 D hangos filmvetítőt filmekkel. Mundér Angéla, 1181 Bp., Batthyány u. 73/A.

● Folyadékcsillapítású kameraállvány 25 000 forintért eladó (Bilora Video Favorit Fluid System). T.: Györög Zoltán 355-476.

● Keresem a Hófehérke és a hét törpe, Hamupipőke (Walt Disney) és hasonló jó mesefilmeket. Gulyás Tibor, 3060 Pásztó, Kölcsey F. u. 4. II/4.

● Megvételre keresem a Video Magazin 1., 2., 4. és 11. számait. Gazdag Attila, 2234 Maglód, Sallai u. 40.

● Keresem az alábbi tv-ből felvett filmeket: Csillagok háborúja, Piedone Afrikában, Különben dühbe jövünk, Hatosfogat, Napfivér Holdnővér, Volt egyszer egy vadnyugat. Kozma Tibor, 4090 Polgár, Botond u. 33.

● Elcserélném régi típusú, 10 éves működőképes Color Star televíziómat 2 db műsoros videokazettára. Módné. T.: 67/38-633 (napközben), 67/38-665 (este).

● Igényesnek eladó JVC HR-D 725-ös hifi sztereó videomagnó, új állapotban. Pente László, 3700 Kazincbarcika, Lenin út 24. II/11. T.: 46/10-354 (nappal), 46/11-477 (este).

● Megvételre keresek vagy nagyítógépre cserélek SONY gyártmányú CCD-V8AF-E kamkorderhez használható RM-84 típusú távvezérlőt. Lambert Miklós, 1045 Bp., Tél u. 58. T.: 894-959.

● Igényesnek eladó, 3 hónapig használt, távirányítású JVC HR-D 530 EG hifi sztereó videomagnó, áron alul. T.: 533-071.

● Keresem jó minőségben az Éretlenek, a Kék villám, a Gyilkos robotok és a Der Profector című filmeket. Olasz Zsolt. T.: 147-772.

● Megvételre vagy kölcsönbe keresek ELIN 10 Color típusú 42 cm képátmérőjű színes tv-hez kapcsolási rajzot. Fabók Tibor, 2370 Dabas, Marx K. u. 39/D. II/8.

● Megvételre keresem a 8360 (R2 4884) vagy a TED 7360 jelű videochipet vagy ezek meghibásodása miatt eladnám C 16-os számítógépemet. Nagy Attila, 1183 Bp., Kond u. 32.

● Funai (japán) távkapcsolós lejátszó video eladó. Buócz Lajos, 3657 Királd, Blaha Béla telep 15. I/7.

● Megegyezés szerint Sky vagy Super műsorokat vennék fel. Bácsi Zsolt, 1123 Bp., Nagyenyed út 15/a.

● Vámkezelt Toshiba V 83-as és Grundig 310 VPS videomagnók 50, illetve 45 ezer forintért eladók. Hedrik Rudolf, 8000 Székesfehérvár, Csikvári u. 1.

● Eladó új, vámkezelt Drake ESR-324E típusú 24 csatornás műholdvevő komplett beltéri egység és egy Kenwood márkájú fejkonverter (LNC), 1,4 dB zajszintű. Ónódi Rudolf, 9100 Tét, Pázmándi u. 2.

● Keresem a következő rajzfilmeket: Pinocchio, Micimackó, Hófehérke, A három kismalac, Alice Csodaországban, Csöpi, a kicsi kék kocsi, A kis hableány. Csehné Szabó Éva, 6060 Tiszakécske, Szabolcska u. 36. T.: 76/41-183.

● Panasonic G–21 video eladó. T.: 56/30–751.

● Hifi-sztereó hangminőségű zenés filmeket, koncerteket cserélnék, keresek. Vámkezelt JVC HR-D565 EG típusú video eladó. Krajcsics Ferenc, 9491 Fertőhomok, Akác u. 18.

● Panasonic NV-460 EG vámkezelt, jó állapotú video, féléves garanciával, távvezérlővel eladó. Ugyanott NSZK tv, video, CB és tartozékok prospektusai eladók. Ifj. Papp Zoltán, 8718 Tapsony, Kinizsi u. 34.

● '88-as német video- és hifiújságok, -prospektusok eladók. Albert Tamás, 1163 Bp., Tekla u. 5. I/23. T.: 846-988.

● Eladó Grundig VS 170 kamkorder, 51 cm-es, távkapcsolós Goldstar színes tv, video lejátszó és AIWA ADR450 típusú deck. Hajdú Csaba, 3700 Kazincbarcika, Irinyi J. u. 3.

● Grundig VS 201 RC vagy VS 200 RC videorekorder kapcsolási rajzát átmásolás céljából vagy annak fénymásolatát keresem. Mészáros Péter, 6723 Szeged, Szilléri sgt. 45/B I/2. T.: 62/29-365.

● Eladó SHARP VC-H851 HIFI videomagnó, AIWA R450 kazettás magnó, Yamaha TX-400 tuner és Creek Cas 4040 erősítő. Somogyi Géza, 3700 Kazincbarcika, Gagarin út 12. II/2.

● Grundig VS 380 VPS, 6 fejes, 2 sebességes, hifi-sztereó video, reális áron eladó. T.: 866-610.

● Jó minőségű magyar hanggal rendelkező videofilmeket eladok. Minden típusú film szóba jöhet. A levelekre válaszolva listát küldök. Breznyiczki László, 4400 Nyíregyháza, Körte u. 45. fsz. 2.

● Videomagnók használati utasításának fordítását vállalom. Eladó 8 db filmet tartalmazó kazetta. Reichardt Géza. T.: 889-574.

● Fénymásolás vagy megvásárlás céljára keresem a Panasonic NVG 40 EE típusú képmagnó magyar nyelvű kezelési utasítását. Puskás Tamás, 7400 Kaposvár, Honvéd u. 35. VI/2.

● Eladó új, vámkezelt Panasonic NV M7-es kamkorder tartozékokkal. Közületnek is. T.: 343-869 (napközben), 339-884 (este).

● Elcserélném használt videomagnóra vagy új videolejátszóra vámkezelt, új Commodore 1551 floppy disk készülékemet. Ábel Attiláné, 5000 Szolnok, Kolozsvári u. 30. T.: 56/39-684.

● Igényesnek, reális áron eladó Panasonic NV-G200 video és Panasonic TX-2461 UR televízió (teletext). Csereként érdekel Panasonic vagy Sony hifi video, illetve „angol hifi" erősítő, hangfal. Virágh Imre, 9484 Peresztеg, Széchenyi u. 51.

● Panasonic NV-G12EE (GQ) videóhoz magyar nyelvű kezelési útmutatót adok. T.: Bokrosné, 865-912.

● Igényesnek eladó 1 éves, vámkezelt Panasonic NV M5 EG VHS kamkorder, HQ CCD, plusz tartozékok. Czigány Tibor, 8868 Letenye, Farkas J. u. 10.

● Lézerlemezről felvett filmeket vásárolnék, szuper minőségben. Bor Ferenc, 7400 Kaposvár, Április 4. u. 12.

● Eladó 10 db Sony VCC 480 videokazetta eredeti csomagolásban (Video 2000-hez) és 5 db műsoros VHS videokazetta. T.: 499-951.

● Társakat keresek sztereó hangos, zenés filmek cseréjéhez, vagy megrendelésre ugyanezek eladók. Eladó Panasonic NV–830 HIFI video, Orion SE-260 erősítő, ST-240 tuner, HS-700 hangfalakkal. Virágh Imre, 9484 Pereszteg, Széchenyi u. 51.

● Ajánlatokat kérek minőségi, VHS kazettaátírási lehetőségre, nagy filmválasztékkal. Eladó 3,5 éves (68 cm) NSZK ITT tv, 45 000 forintért. Dr. Nagy István, 1024 Bp., Buday u. 5/B. T.: 152-683 (délelőtt vagy este).

● Megvásárolnám az alábbi filmeket jó minőségben, BASF, Sony vagy TDK kazettán: Red Heat, Die Hard, Living Daylights. Áldott István, 8000 Székesfehérvár, Bátky Zs. u. IV/13.

● Keresem átmásolásra a Nelson Mandela koncert felvételét, a postaköltséget megtérítem. Mike Tamás, 7527 Gige, Rákóczi u. 17.

● Eladó Akai (VS-R8EV Mk III) videomagnó. Tóth Gábor, 1148 Bp., Fogarasi u. 8. III/11. (este).

● Eladom vagy elcserélem 30 db eredeti hifi-sztereó hangminőségű, műsoros videokazettámat. Erdősi Edit, 9491 Fertőhomok, Rózsa u.

● Egy tételben 27 db Video 2000 kazetta, 27 ezer forintért, eladó. Csányi Tibor, 1043 Bp., Munkásotthon u. 12. (hétköznapokon este, hétvégén egész nap).

Mit rejt a Fekete Doboz?

„Ha ez a tendencia továbbra is érvényesül, akkor az a paradox helyzet áll elő, hogy ki kéne írni az egyetemre: a Művelődési Minisztérium irányításával, a Soros Alapítvány támogatásával..." Mesés Péter szegedi egyetemi hallgató. Fekete Doboz, I. évf. 3. szám.

„Meg akarjuk teremteni az önállóan gondolkodó, önállóan döntő, a döntésben részt vevő, a véleményét szabadon kifejtő, a más véleményt is képviselő bátor társadalmat." Hanák Péter történész, a TDDSZ alapító tagja. Fekete Doboz, I. évf. 1. szám melléklete.

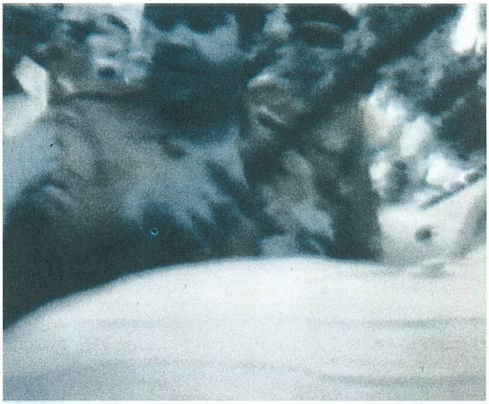
Szíveskedjék eltenni, mert ha én teszem el, akkor darabokban lesz! – mutogat idegesen a kamera felé a rendőr főtörzsőrmester. A videokazetta szalagja megörökítette a szavakat is, a gesztust is ott a Baross téren, a tavaly november 15-én, a brassói megmozdulás egyéves évfordulóján rendezett tüntetésen. A felvételekről az is kiderül, ugyanez a rendőr adott utasítást a Yamaha motorosoknak, hogy hajtsanak a tömeg közé.

Mindez a *Fekete Doboz* nevet viselő video-folyóirat harmadik számában látható, amely több mint egy órában tudósít dokumentumértékűen az 1988-as év jelentős hazai, alulról szerveződő megmozdulásairól: a bős–nagymarosi vízlépcső elleni nagymarosi, budapesti tüntetésekről, a szegedi, budapesti egyetemi sztrájkokról, a katonai szolgálatot elvi okokból megtagadók tiltakozásáról.

A video-folyóirat ötlete 1987 tavaszán Jávor Istvánban a filmgyár egykori standfotósában (a Hegedűs Andrással még 1981-ben készített *Találós kérdések* című dokumentumfilm alkotójában) fogalmazódott meg: úgy gondolta, a gazdasági csőd szélén, a kirajzolódó társadalmi és politikai változások idején elemző, tematikus dokumentumfilmekben kellene megörökíteni az ország állapotát.

Az elképzelés megvalósításához társakat keresett – és talált. Kialakult az a csapat, amely magára vállalta e képes folyóirat elkészítésének összes terhét: Ember Judit és Lányi András filmrendezők, Elbert Márta, a Balázs Béla Stúdió produkciós vezetője, szociológus, és Vági Gábor szociológus. Elkészült egyfajta munkaterv – a környezetszennyezéstől a szegénységig – vagy félszáz tabu témáról, amelyek a nyilvánosság előtt a

sajtóban nem kaphattak megfelelő teret.

A Fekete Doboz elnevezés Lányi Andrástól származik: az alkotógárda munkájának célja, hogy elkészült műveik a jelen- és az utókor nézőit objektivitásra törekedve tájékoztassák napjaink valóságáról. Úgy gondolják, szerény eszközeikkel hozzájárulhatnak ahhoz, hogy amikor eljön az idő és az állampolgár valóban beleszólhat sorsának alakulásába, megteremtődjön ennek egyik alapfeltétele: a több irányból érkező információ.

Nemcsak átvitt értelemben kezdték szerény eszközökkel a forgatást. A munka ugyanis Jávor István egycsöves Saba VHS kamerájával és hordozható Saba képmagnójával kezdődött meg. Ezért az első hónapokban készült felvételek értelemszerűen az amatőrtechnika félreismerhetetlen jegyeit is magukon viselik.

A csoport 1987 őszén részletes feladattervet nyújtott be a Soros Alapítványhoz. Ebben másfél millió forintos éves költségvetés szerepelt, s 20 ezer dollár az eszközvásárlásra. A bírálók 1988 márciusában a forintösszeget megszavazták, a dollárt nem. Igen ám, de magánszemélyeknek nem lehetett átutalni a megítélt forintokat. Több hónap elteltével sikerült csak megtalálni a Pénzügykutató Rt-t, a jogi személyt, amely hajlandó volt kezelni a Fekete Doboz megvalósítására átutalt összeget. A csoport tagjai munkájukért havonta 4, illetve 5 ezer forintos fizetést kapnak, fizetik az egy-egy szám elkészültében részt vevő munkatársakat s a vágás, a sokszorosítás és a terjesztés költségeit.

„Abba az állapotba, ahová eljutott ez az ország, azt a fiatal generációt, amely most a FIDESZ tagságát adja, azért semmi felelősség nem terheli. Amiért minket felelősség terhel, az a saját jövőnk. Az, hogy kinyitjuk-e a szánkat, bele akarunk-e szólni azokba a dolgokba, ahogy az ország ügyeit intézik." Domokos Péter FIDESZ-tag. Fekete Doboz, I. évf. 1. szám.

A Fekete Doboz csapata nem kíván illegálisan dolgozni. Ezért is adta be a folyóiratra engedélyezési kérelmét a Minisztertanács Hivatalához, ahol úgy látszik, nem tudták eldönteni, hogy minek is tekintsék: filmnek, folyóiratnak? Mindkettőnek, vagy egyiknek sem? Tény, hogy 30 napon belül a kérelemre sem elutasító, sem engedélyező válasz nem érkezett, így a szerkesztők joggal érezhették úgy, munkájuk folytatásának nincs akadálya.

Az 1988 tavaszától felgyorsuló belpolitikai események miatt az eredeti tématervek megvalósítását későbbre halasztották, hiszen sorra alakultak az alternatív mozgalmak, több tízezres tüntetések zajlottak a fővárosban, s így módosult a Fekete Doboz tartalma is. Az első két szám szinte egyszerre készült el múlt év augusztusában. A csöves Saba kamerát időközben egy Panasonic F10-es váltotta fel Jávor István kezében, Pesty László operatőr pedig Sony V–8-as kamkorderrel rögzítette az eseményeket. A különböző rendszerekben készített felvételekből egy JVC editálón VHS master született. Egy-egy alkotás pedig végül 80–90 perces lett.

Az ideálisnak nem mindig nevezhető felvételi körülmények olykor igencsak meglátszanak a műveken (az egyik jelenet a FIDESZ kontra MTI–Magyar Hírlap bírósági tárgyalás szünetében például az igazság házának WC-jében forgatták, ahol értelemszerűen nemigen lehetett a megfelelő világítást megteremteni, ám a tartalom feledteti a minőség olykori hiányosságait.

A harmadik számot már profibb körülmények között sikerült megvágni. A Fekete Doboz alkotói és a Balázs Béla Stúdió vezetősége között ugyanis szerződés jött létre, mely szerint a video-folyóirat készítői megfelelő bérleti díj ellenében, a BBS vágásidején kívül, használhatják a stúdió berendezéseit. Így a vágás Sony U-Matic Low Banden történhet. Az alap VHS-felvételeket e rendszerre írják át, majd a kész anyag sokszorosítása VHS-re készül.

▶

„Országos nemzeti sírás hallatszik, sok helyen jogosan, sok helyen nem jogosan. Minisztériumok is sírnak különkülön és együttesen, s a kormány is. A kormány mutogat a KB-ra, ő esküszik, nem akarja irányítani a kormányt. Számomra nem eléggé világos, akkor ezt az országot ki irányítja?" Monok István, szegedi egyetemi könyvtáros. Fekete Doboz, I. évf. 3. szám.

A folyóirat alkotóinak nemcsak a forgatás, a vágás, a szerkesztés a feladata, hanem a forgalmazás és a terjesztés is. Első lépésként másfél száz címre: közművelődési intézményeknek, könyvtáraknak, kábeltelevíziós szerkesztőségeknek juttatták el levelüket, melyben beszámoltak a folyóirat létezéséről. A többség érdeklődéssel fogadta a tájékoztatást. A szerkesztőség a Fekete Dobozt a beérkező igények alapján postán küldte, küldi el. Egy-egy szám ára 1000 forint. Jelenleg körülbelül 250 tulajdonosa van a folyóirat valamelyik kiadványának; az előfizetők száma 100, a magánelőfizetőké 30. Az érdeklődők egyelőre Jávor István címén (1125 Budapest, Óra köz 2.) rendelhetnek a video-folyóiratból.

A sokszorosítást a Közművelődési Információs Intézet (a Selyemgombolyító) végzi. Az első két szám TDK és JVC, a harmadik Sony kazettákra készült. Ennek költségei és az üres kazetta ára gazdaságilag már eleve veszteségessé teszi a vállalkozást. Az alkotók azonban bíznak abban, hogy az ismét megpályázott Soros Alapítvány segítségével tovább tudják folytatni gyakran éjszakánként végzett munkájukat. Esélyeiket növeli, hogy januárban az alapítványtevő Soros György Budapesten járt, megnézett egy válogatást a Fekete Doboz eddig megjelent számaiból és elismerően szólt a video-folyóiratról. A szerkesztők az alapítvány révén szeretnének hozzájutni egy Super-VHS profi kamkorderhez, s a két monitorral felszerelt, hasonló rendszerű vágóasztalhoz.

A Fekete Doboz archívumában ma több mint kétszáz óra felvétel szerepel, egyebek mellett a Szabad Kezdeményezések Hálózata, az MDF összejöveteleiről, a Magyar Zsidó Kulturális Egyesület megalapításáról, a Wallenberg-kör munkájáról. Készül a következő szám is, melynek témaköre 1956. A felvételek a tavalyi október 23-i utcai megemlékezésre tett kísérleteket és a november 4-i, Köztársaság téri hivatalos megemlékezést rögzítik. Láthatók lesznek a Fekete Dobozban eddig nem látott archív filmfelvételek is az októberi eseményekről, és beszámol a Közgazdasági Egyetem nemrégiben 1956-ról tartott konferenciájáról.

Az eddig elkészült számokra visszatekintve Elbert Márta szerkesztő önkritikusan említi: „Ma talán már másként szerkesztené az elkészült számokat, de az adott pillanatban úgy tűnt, fontosabb a mielőbbi bemutatásuk."

Alkotótársai nevében úgy gondolja: „Másfél esztendő munkája nem volt eredménytelen. Történelmi jelentőségű dokumentumanyagot sikerült összegyűjtenünk, melyből néhány órányi látható a Fekete Dobozban."

Falus Tamás

A FEKETE DOBOZ TARTALMÁBÓL

Civil technikák (I. évfolyam, 1. szám)

Az 1988. március 15-i tüntetés • Vitaest a magyar ifjúság politikai arculatáról (1988. május) • FIDESZ nemzetközi sajtótájékoztató a Hajnal bárban (1988. május) • Beszélgetés a FIDESZ vezetőivel • FIDESZ nagygyűlés (1988. május).
Melléklet: Interjú Hanák Péter történésszel, a TDDSZ alapító tagjával.

A műtárgy (I. évfolyam, 2. szám)

Tudósítás az 1988. májusi budapesti tüntetésről, az osztrák nagykövetségnek eljuttatott petícióról • Helyszíni felvételek Bősről és Nagymarosról, az építkezés menetéről • Interjú Lipták Bélával, az amerikai–magyar környezetvédelmi alap elnökével, Horváth István esztergomi múzeumi igazgatóval, Kövecses Varga Etelka régésszel.
Melléklet: Éhségsztrájk (tudósítás dr. Pákh Tibor és társainak 1988 júliusában folytatott éhségsztrájkjáról.

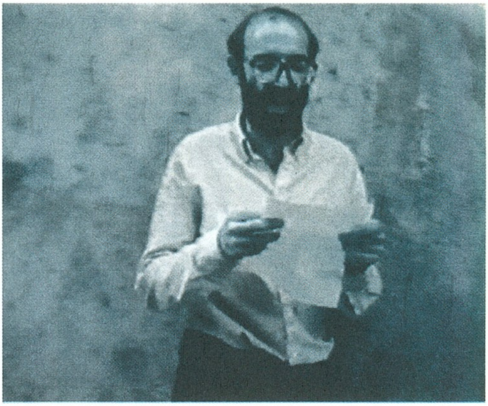
Itt él a nép (I. évfolyam, 3. szám)

Az 1988. szeptember 12-i budapesti tüntetés Bős–Nagymaros megépítése ellen (Csengey Dénes, Fényi Tibor, Vargha János beszédei a Parlament előtt) • Riport a szeptember 17-i nagymarosi nőtüntetésről • Egyetemistasztrájk, Budapest, 1988. szeptember 29. • Egyetemistasztrájk, Szeged, 1988. szeptember 28. • Szolgálatmegtagadók tüntetése a Parlament előtt 1988. szeptember 24. • Gyűlés a Budapesti Műszaki Egyetem előtt 1988. október 30-án • Helyszíni felvételek a rendőrség által feloszlatott 1988. november 15-i tüntetésről, a brassói megmozdulások egyéves évfordulóján.

KOMA ELEKTRO MARKT

VIDEO · TV · AUDIO

Nem mese, nem adoma: legmegbízhatóbb a KOMA!

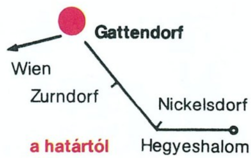

- Videokamerák
- Videomagnók
- Színes televíziók, monitorok
- Hifi tornyok
- Autórádió -magnók
- Kazetták
- Számítógépek
- Mikrohullámú sütők

■ **MÜNCHEN 40** (NSZK)
Königstein str. 1.
FAX.: 00-49-89-352733
TEL.: 00-49-89-3508636

A KOMA–GELKAKER bemutatótermében kiválasztott készüléket Münchenben rendkívül olcsón kínáljuk. Postán is szállítunk!

■ **GATTENDORF** (AUSZTRIA)
Hauptplatz 13.
Tel.: 00-43-2142-6674

a határtól 15 km-re

ELIN

SAMSUNG

FISHER

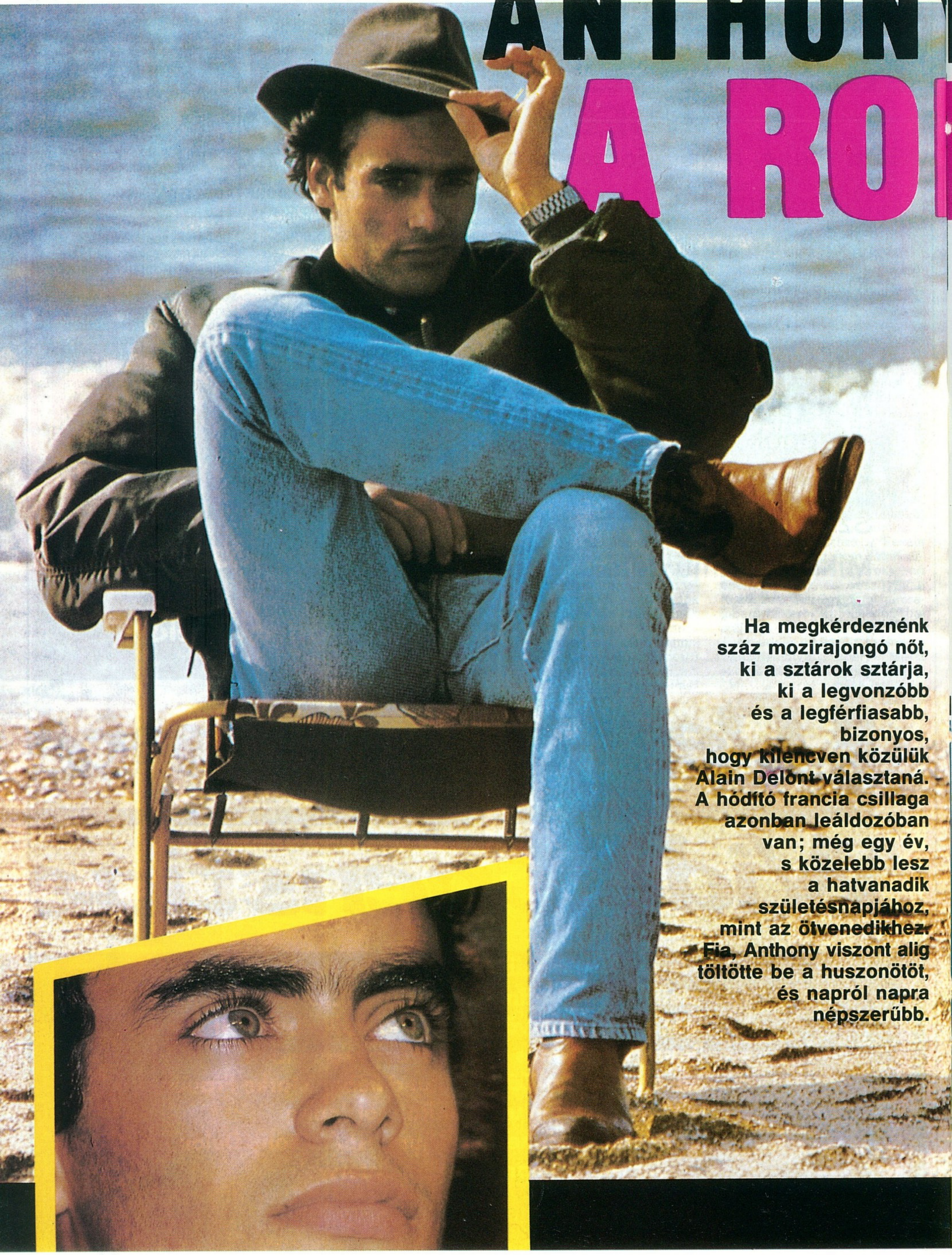
A nálunk vásárolt gépeket Magyarországon érvényes GELKA garancialevéllel árusítjuk!

Bemutatóterem és szakmai tanácsadás Budapesten a KOMA–GELKAKER VII. ker., Dohány u. 48. sz. alatti üzletében.
Telefon: 222-075, 227-842

A KOMA GmbH-nál vásárolt tv- és videokészülékeket lakásán díjmentesen üzembe helyezi a GELKA.

KOMA ELEKTRO – Nyitva: 8–12.30-ig és 14–18-ig szombat: 8–13-ig
KOMA–GELKAKER – Nyitva: 10–18-ig

ANTHONY
A RO

Ha megkérdeznénk száz mozirajongó nőt, ki a sztárok sztárja, ki a legvonzóbb és a legférfiasabb, bizonyos, hogy kilencven közülük Alain Delont választaná. A hódító francia csillaga azonban leáldozóban van; még egy év, s közelebb lesz a hatvanadik születésnapjához, mint az ötvenedikhez. Fia, Anthony viszont alig töltötte be a huszonötöt, és napról napra népszerűbb.

Y DELON,
MLOTT

Az ifjú Delon arckifejezése, tekintete nem a vesztesé: ő nyertesnek született. Fekete fürtű nőfaló, egy cseppnyi arab vérrel az ereiben, aki a közelébe kerül, esküszik rá, hogy az „erotikus szögesdrót" kifejezés illik rá leginkább, s ha valaki nem találja elég különösnek e hasonlatot: az erotikus szögesdrótból utánozhatatlan charm árad, egy szuperérzékeny és szexis Adonisz kedvessége és bája.

Hódításai – amelyek azonnal kikerülnek a legolvasottabb francia magazinok címlapjaira – a magabiztos férfi döntései: választ és megszerez, legyen az Stéphanie a monacói hercegi családból, a vajpuha mamakedvence, Brooke Shields vagy a botrányos életű Valérie Kaprisky. A határozott Delon junior „bűnlajstroma" mégsem csak ennyiből áll. Még a levegő is megromlik körülötte, mondhatnánk, hiszen a szorgalmas sajtófigyelők legalább 120 ügyet gyűjthettek össze, s a főszereplő mindegyikben Anthony Delon volt. Ha lehet rangsorolni a Delon fiú csínytevései között, akkor a legenyhébb közülük egy lezárt vámsorompó átszakítása volt; a legsúlyosabb pedig az, hogy egy alkalommal gyilkosság gyanújába keveredett.

Mindezen gyermeki foglalatosságok mellett arra is maradt ideje, hogy énekesként is fellépjen, s megmutassa, egyszerűen képtelen veszíteni. Növekvő népszerűségét mégsem dalénekesként alapozta meg, hanem azzal, hogy a francia botránykrónikák első számú csillaga. Anthony fáradhatatlan „munkálkodására" némi magyarázattal szolgálhat az a tény, hogy nehéz lehet egy olyan lenyűgöző apa árnyékában élni, mint amilyen Alain Delon. Úgy látszik azonban, a fiú kissé túlzásba vitte a dolgot, mert végül magára haragította apját, aki szerint Anthony meggyalázta, bemocskolta a dicső Delon nevet. Szerinte egyáltalán nem méltó a család hírnevéhez, ha megbokrosodott lováról leesvén vagy a híres párizsi L'Apocalypse diszkóban kitört verekedés résztvevőjeként betörik a rakoncátlan fiú orra. Hiába, a fiúk mindig is nehezen viselik az apák rigolyáit!

Az ifjú és heves Delon rá sem hederít az apai szóra: akár Paul Newman, ő is elindul néhány autóversenyen, miért éppen ez maradjon ki az életéből? Az ő életformája, ha nem is állítható példaként a francia ifjúmunkások elé – hiszen sem energiával, sem pénzzel nem bírnák –, azért van benne követhető: merészen kell élni, mindent megpróbálni, mindenbe beleharapni, mert csak így érezzük-találjuk meg a legfenségesebb ízt, csak így találunk rá igazi önmagunkra.

A nőmozgalom látnoki emancipátorai már a húszas években megjósolták, miként hanyatlik le az ilyen „botrányhős kemény fickók" népszerűsége, s hogyan kerül velük együtt a szemétdombra a körülöttük lengedező ideál. „Szeméttel teli zacskó" – mondták az egyenjogúsítók, s mondják ma is, ám a szép Anthony nem az ő malmukra hajtja a vizet a tinédzserlányok által rongyosra olvasott nyilatkozataival. „Ellene vagyok a férfi és nő közti egyenlőségnek." Valószínűleg Anthony is érezhette, hogy sommás kijelentését tudományos alapokra kell helyeznie, ezért gyorsan hozzátette a következő – nem túlságosan részletező – okfejtést: „A férfi szeme előtt az állatok világának kell lebegnie; ott sincs semmiféle egyenlőség a nemek között."

A szerelem nélküli szex – Anthony szerint – „állatias", ám az előzőek ismeretében nem is tűnik olyan elítélőnek ez a jelző. Ez az újabb kinyilatkoztatás azonban szintén magyarázatra szorul, s íme, Delon junior szégyenkezés nélkül tárja elénk stratégiáját, éles határvonalat húzva ezzel az állatok és önmaga között: „Sarokba szorítom a zsákmányt, s művészi vámpírrá változom. Amikor pedig uralkodom rajta, kezdetét veszi az agymosás." Vagyis az erotikus isten saját képére formálja szorult helyzetben lévő áldozatát. Ezek után szemrebbenés nélkül közli az isten: „Természetesen szívesen kötök (majd) házasságot, és gyerekeket akarok. Hármat."

Pokolian rossz három gyerek lesz – ez több-kevesebb biztonsággal megjósolható, csakhogy amíg Anthony kikööt a békés családi tűzhely mellett, addig sok szomorúságot okoz idős szüleinek, akik annak idején nem is sejtették, hogy a bölcsőben egy időzített bombát ringatnak. A Delon famílián úgy látszik végigvonul az „állati" jelző, ugyanis Alain és Nathalie Barthélémy házasságáról úgy írt a korabeli sajtó, hogy „egy leopárd és egy fekete párduc kelt egybe". E vadállati frigyben fogant Anthony, a „bőszült farkas".

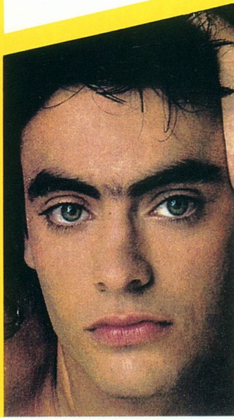
Közismert, hogy Alain Delon sem a bretagne-i halászok csendesen folydogáló életét élte, Anthonynak tehát bőven kijutott a „nehéz gyermekkorból". Paranoid hajlammal felfegyverkezve lépett be a francia hadseregbe, hogy eleget tegyen hazafias kötelességének. Minthogy Franciaország akkoriban senki ellen nem viselt háborút, Anthony kirobbanó cselekvőkészsége kihasználatlan maradt. Nem csoda hát, hogy hadat üzent saját seregének, s ha tovább szolgál, talán győztesen hagyja el a csatateret.

A civil életbe való visszatérte után nem sokkal 18 csonttöréssel szedték ki autójából. Azon nyomban nyilatkozott is a *Cosmopolitan*nek: „Használtam a kocsit." Nem maradt adós a magyarázattal sem. A balesetet az okozta, hogy nagy bevásárlást tartott a szupermarketben, és túl sok holmit gyömöszölt a járműbe. Ezzel még nem értek véget a bonyodalmak, mert a helyszínre érkező rendőrök Delon kocsijának kesztyűtartójában egy olyan pisztolyt találtak, amelyet korábban valaki rablótámadásra használt. Ráadásul Anthonynak még fegyvertartási engedélye sem volt.

Mint minden rossz útra tévedt ember, Delon is elhatározta, hogy szakít addigi életével. Megtérése jeléül egy divatárucéget alapított, mely alapanyagként csak állati bőrt dolgozott fel. Nem is történt baj egészen 1985. április 16-ig, amikor üzlettársa, David Trodjman különös merénylet áldozatává vált. A vizsgálat kiderítette, hogy a gyilkosság előtt Anthony felkereste társát a lakásán: egy emelőt kért tőle, mondván, ki kell cserélnie az autója egyik kerekét. Anthonyt gyanúsították a tett elkövetésével, ám a bírósági tárgyaláson a véd képviselője csupán indiciumokkal tudott előállni. (Az indicium jogi szakkifejezés, a perben felmerülő terhelő, de nem bizonyító erejű té- ▶

ANTHONY DELON

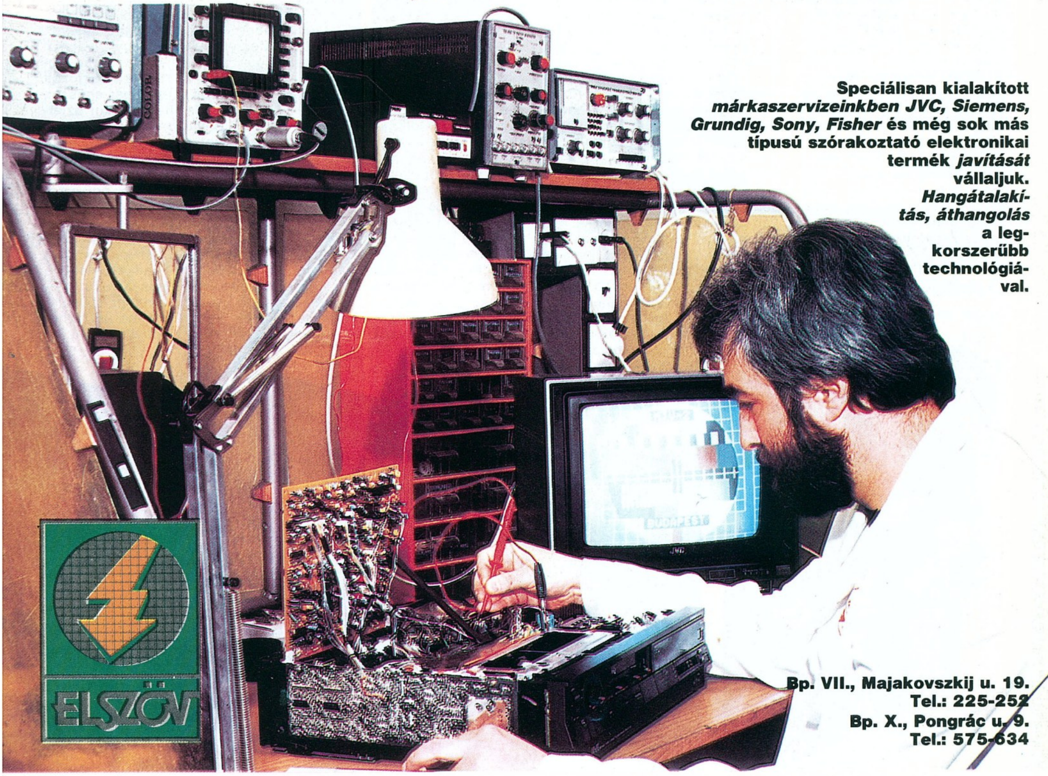
► nyeket értenek rajta.) Bizonyíték hiányában Anthony Delont végül is fölmentették.

Alain egyre jobban aggódik, látva fia vonzódását az alvilághoz. „Féltem őt – nyilatkozta –, mert azok az emberek, akik körülveszik, manipulálják, visszaélnek a jóhiszeműségével. Anthony csak a játékszerük."

A kis Delon nemcsak a valóságban, hanem a filmszerepeiben is a gengszterromantikát kedveli. Michael Cimino *A szicíliai* c. filmjében Bruno Salakot alakítja, az ékszertolvajt, aki háromszor szökik meg börtönéből. Hasonló szerepet osztottak rá Alberto Lattuada *Une épine dans la cœur*jében. Egy másik alkotásban Ornella Muti partnereként játszott, de hiába a jobbnál jobb lehetőségek, Anthonynak egyre kevesebb az esélye, hogy kilépjen az önként vállalt enfant terrible szerepéből. A *Le Monde* és a *Le Figaro* már szinte rovatot nyitott Anthony Delon sűrűn és biztosan bekövetkező botrányainak. Tavaly ősszel nagyszabású adócsalást rendezett, ami alkalmas volt arra, hogy nagy hírverést csapjanak neki a hírlapírók. Sokak szerint egy jó tanárra volna szüksége. Egyben megegyeznek a vélemények: forrófejű, de hidegvérű.

(A Cinéma nyomán)

Az EÖRS Vegyesipari Kisszövetkezet átjátszókábel-gyártási programja garancia a minőségre!

Kisszövetkezetünk többéves tapasztalat alapján kiváló minőségben gyárt video és audio csatlakozó, illetve átjátszó kábeleket. Tetszetős csomagolás, nagy üzembiztonság, esztétikus kivitel és garantált minőség jellemzi termékeinket. Termékeink lehetőséget nyújtanak a legkülönbözőbb csatlakozó rendszerek – DIN, Jack, RCA, Euro-Scart – közötti kapcsolatok létesítésére igen tág alkalmazási területeken, például: hangátvitel (audio), képátvitel (video), kombinált videókészletek, hangfalcsatlakozók, antennacsatlakozók tv-hez, rádióhoz.
Video összekötő kábeleink alkalmasak számítógép, tv és különböző csatlakozórendszerű videorekorderek egymással és tv-vel való összekapcsolására, kép–hang átjátszás, több ponton való bevitelére.

Univerzális videoszett
Alkalmas mindenfajta audio-video csatlakozás kiépítésére.

Export kínálatunk
BNC dugó-aljzat, TNC dugó-aljzat, PL. dugó-aljzat, EURO-SCART dugó-aljzat, RCA dugó, 220 V-os öntött dugaszolóvillás készülékzsinór

Figyelmükbe ajánljuk vegyipari kiszitményeinket!
Oxidált kábelek forrasztását elősegítő – garantáltan semleges kémhatású – szabadalmazott forrasztó olajunk előnyösen használható gyártó- és szerviztevékenységeknél.
Az általunk gyártott kábeleket, dugaszolós csatlakozókat és vegyi termékeket megrendelheti és megvásárolhatja a
Budapest II., Frankel Leó u. 45. 359-179 és a
Budapest III., Szentendrei út 211. 687-214
üzleteinkben, ahol egyéni és közületi vásárlókat egyaránt kiszolgálunk.
Az üzletek nyitva tartási ideje: munkanapokon 10–18 óráig.
A Keravill üzletek és a SKÁLA áruházak is teljes kínálatunkkal állnak rendelkezésükre.

Kívánságra teljesen egyedi megrendeléseket is teljesítünk.

Központunk címe: EÖRS VEGYESIPARI KISSZÖVETKEZET 1023 Budapest II., Frankel L. u. 45. *Telefon:* 359-179, 151-820, 150-837

„Feo, fuerte y formal."

A KIRÁLY, AKIT HERCEGNEK HÍVTAK

A király halott. Tíz éve távozott, de trónját azóta sem tudta elfoglalni senki. A hiány oka kettős. Egyrészt nem volt utód, aki az általa hagyott űrt méltó módon betölthette volna, másrészt, mert birodalma – napjaink-ban – romokban hever. A birodalom, amely szűkebb értelemben a Mississippitől a Sziklás-hegységig, tágabb értelemben pedig minden westernrajongóra (ki)terjed. Mert ebben a különös világban a trónus a nyereg, a 45-ös colt a jogar és a 73-as winchester az országalma. A birodalmat pedig vadnyugati filmnek hívják.

A királyt, akit Hercegnek hívtak, leánynévvel áldotta meg a sors. Marion Michael Morrison 1907-ben született az Iowa állambeli Winterset-ben. A városka patikusának hosszúra nőtt (193 cm magas) fia az annapolisi tengerészeti akadémiára való sikertelen felvételijét követően szinte mindennel megpróbálkozott. Volt fagylaltárus, napszámos, teherautósofőr és díjbokszoló. A délkaliforniai egyetemre is csak a futballjátékban megmutatkozó tehetsége miatt vették föl. Mivel pénzre változatlanul szüksége volt, szabadidejében – a futballrajongó Tom Mix jóvoltából – a Fox stúdióban dolgozott mindenesként. Itt került össze azután John Forddal, s mint kiderült, ez a találkozás – az egy életre szóló barátság mellett – alapvetően meghatározta színészi pályafutását is.

1930-ban, amikor Raoul Walsh *A nagy ösvény* (The Big Trail) c. filmjéhez főszereplőt keresett, az elfoglalt Gary Cooper helyett – John Ford javaslatára, aki néhány filmjében már adott neki kisebb szerepeket – Morrison mellett döntött. A nevével azonban sehogyan sem tudott megbarátkozni. Egy westernhős leánynévvel? Walsh Mad Anthony Waynenek akarta elkeresztelni, de végül ez sem tetszett neki. A Tonyt megint csak lányosnak találta. „Mi lenne, ha egyszerűen Johnnak hívnánk?" – írja le a névadást Maurice Zolotow a *Lövöldöző sztár* (Shooting Star) c. könyvében. „John Wayne – ez amerikaiasan hangzik. De még mennyire!"

Király született. Ám a koronázásra még várni kellett. A nagy ösvény mindenesetre meghatározta a műfajt, a szerep pedig megadta a skatulyát. John Wayne tíz éven keresztül lovagolt, énekelt, verekedett és pufogtatta coltját az ún. B-westernekben, ezekben az alacsony költségvetésű, másodvonalbeli produkciókban. Ekkor került bensőséges kapcsolatba a whiskyvel is. Még egy lónak is sok lett volna, amit Duke (Herceg – az egyik kutyája után kapta ezt a becenevet még gyermekkorában) megivott, hordószámra fogyasztotta az italt. Még az is előfordult, hogy a forgatáson föl kellett kötözni a lovára, hogy le ne essen róla. Másik szenvedélye a cigaretta volt 120 szálat szívott el naponta, füsteregetésben méltó vetélytársa volt bármelyik vadnyugati Santa Fe-i mozdonynak. Ebben az időben 150 dollárt kapott egy filmért (később egymillióra tornászta föl a gázsiját), rettenetesen utálta magát, s végül odáig jutott, hogy „már a lovakat is utálta". (Zolotow)

A B-skatulya ördögi köréből megint a régi barát, John Ford emelte ki, amikor rábízta Ringo Kid szerepét a *Hatosfogat* (Stagecoach, 1939) c. filmjében. A néma westernekkel indult Ford csak 13 éves szünet után kapott lehetőséget arra, hogy újra

JOHN WAYNE MAGYARORSZÁGON BEMUTATOTT FILMJEI (1948 után)

HATOSFOGAT (Stagecoach), 1939. R.: John Ford
HOSSZÚ AZ ÚT HAZÁIG (The Long Voyage Home), 1940. R.: John Ford
A FOSZTOGATÓK (The Spoilers), 1942. R.: Ray Enright
APACS ERŐD (Fort Apache), 1948. R.: John Ford
RIO BRAVO, 1958. R.: Howard Hawks
AKI LELŐTTE LIBERTY VALANCE-t (The Man Who Shot Liberty Valance), 1961. R.: John Ford
A VADNYUGAT HŐSKORA (How the West Was Won), 1962. R.: Henry Hathaway, John Ford, George Marshall
A LEGHOSSZABB NAP (The Longest Day), 1962. R.: Andrew Marton, Ken Annakin, Bernhard Wicki
CIRKUSZVILÁG (Circus World), 1964. R.: Henry Hathaway
A FÉLSZEMŰ SERIFF (True Grit), 1969. R.: Henry Hathaway
RIO LOBO, 1970. R.: Howard Hawks
DETEKTÍV KÉT TŰZ KÖZÖTT (McQ). 1974. R.: John Sturges
A SCOTLAND YARD VENDÉGE (Brannigan), 1975. R.: Douglas Hickox

vadnyugati filmet forgathasson. Az utasok alakjában az amerikai társadalom pionírkorszakának szinte minden rétegét fölvonultató postakocsi útja az állandó indián fenyegetés közepette óriási kritikai és közönségsikert aratott. A műfaj sablonjaival szakító western azonban nemcsak addig ismeretlen intellektuális és művészi rangra emelte a 30-as évek végére egyre inkább kifulladó és elsekélyesedő kommersz műfajt, hanem John Wayne számára is meghozta a világhírt. „Ford csinált belőlem sztárt" – köszönte meg később szerényen Wayne –, „és ezért mindig hálás leszek neki. De nem hiszem, hogy színészként akceptált engem, egészen addig, amíg 10 évvel később Howard Hawksszal le nem forgattuk a *Vörös folyó* (Red River) c. filmet."

John Wayne sztár lett, „az ifjú Amerika bálványa". Megtestesítője annak az álomnak, amelyet az egyszerű amerikaiak milliói a szabadságról és a függetlenségről szőttek.

A Herceget tehát megkoronázták. Elfoglalta trónusát, hogy azután négy évtizedig háborítatlanul uralkodjon. A western átalakult, változott, Wayne azonban – az egyetlenként – biztos pont maradt. Eközben persze forgatott mást is, háborús mozikat, repülős és hajós filmeket és más kalandos történeteket. És újra és újra westerneket. Mint fáradt vándor az otthon melegéhez a hosszú út után, úgy tért vissza a Herceg a kiruccanások után az igazi közegéhez, a kedvenc műfajához.

A közel 200 játékfilm és tv-film, amelyet színészként, producerként és rendezőként jegyzett, mintegy egymilliárd dollárt jövedelmezett, ebből ő kb. 150 milliót keresett. Pénze egy részét egy vegyiüzembe fektette, valamint egy jachttá átépített aknaszedő hajóba. Másik részén vásárolt egy 17 holdas arizonai farmot, közel 80 ezer marhával. A szeme fénye azonban a 165 ezer dolláros Big Arthur nevet viselő tenyészbika volt, amely MacArthur tábornokról kapta a nevét. Természetesen nem feledkezett meg a filmről sem: producerként saját gyártó céget alapított (Batjac Prodcutions), s egyengette két fiának, Michaelnek és Patricknak a színészi karrierjét.

Bár színészetet sohasem tanult, mégis – ösztönösen – nagyon is jól értett a színjátszáshoz. Visszafogott, természetes és bensőséges játékmód jellemezte. A legnagyobb elismerésként 1969-ben *A félszemű seriff*ben (True Grit) nyújtott alakításáért Oscar-díjat kapott. Egyébként lassan beszélt és keveset, John Ford hatására az egyszerű, hétköznapi nyelvezetet szerette. A hangja – ellentétben az érdes szinkronhangokkal – meglepően lágy volt. A legendás kacsázó járását – a jobb lábát kissé befelé fordította, míg a térdét járás közben egyenesen tartotta – Yakima Canutt-tól, minden idők egyik legnagyobb kaszkadőrjétől tanulta. Tőle sajátította el a többi fogást is: a lóval való bukást, a leesést a lóról, az ökölharcok koreográfiáját és a fegyverforgatást. A tehetséges nebuló később így fogalmazta meg ars poeticáját: „Egy filmben vagy történik valami, veszekedés, verekedés és közelharc, vagy az egész maszlag nem érdekel." Így, ha egy filmben a Herceg gondolatokba merülve simogatni kezdte az állát, akkor minden néző tudta, hogy mindjárt történik valami. Az ellenfelei legtöbbször szép szál legények voltak. Az alacsony termetűeket nem szerette, „mert olyan nehéz megtalálni a pofájukat, ha be akarok húzni nekik".

A király – jó királyhoz illően – egészen életében nacionalista, patrióta és moralista volt. Politikai téren kezdetben a demokratákra szavazott, majd átpártolt a republikánusokhoz. Mindig egyenes ember volt, de megvádolták vad reakciósként, amikor a vietnami háború igazolására elkészítette *A zöldsapkások* (The Green Berets, 1968) c. filmjét, s lekommunistázták, amikor síkraszállt a Panama-csatornaszerződések mellett. De ahogyan nem tudták kikezdeni az ellenfelei, ugyanúgy nem tudta kikezdeni őt a halálos betegség, a rák sem. Betegségét akkor szerezte, amikor Utah államban forgatták *A hódító* (The Conqueror, 1956) c. filmet, s a stábot a szomszédos Nevadában zajló atomkísérlet következményeként másodlagos sugárzás érte. A csoportból azóta sokan meghaltak, s szinte kivétel nélkül mindenki rákban. Wayne szervezete azonban több mint 20 évig harcolt ellene. 1964-ben műtötték először, majd utána sorozatban. Az orvosok nem sok esélyt adtak neki, de ő újra és újra talpraállt. Amíg tudott, addig forgatott, míg azután az utolsó filmjében – *A mesterlövész*ben (The Shootist, 1976) – a rákos pisztolyhős szerepében eljátszotta életét és halálát. Halálakor a nemzet gyászba öltözött.

A Herceg, aki a western királya volt, maga választotta meg a sírfeliratát: „Feo, fuerte y formal." (Csúf volt, erős és méltóságteljes.)

Szilágyi G. Gábor

ÁRUBÓN öS 100,–

KIZÁRÓLAG A
VIDEO MAGAZIN OLVASÓINAK!

ENNEK AZ ÁRUBÓNNAK ÁTADÁSÁVAL SZEMÉLYENKÉNT öS 100,– KEDVEZMÉNY!

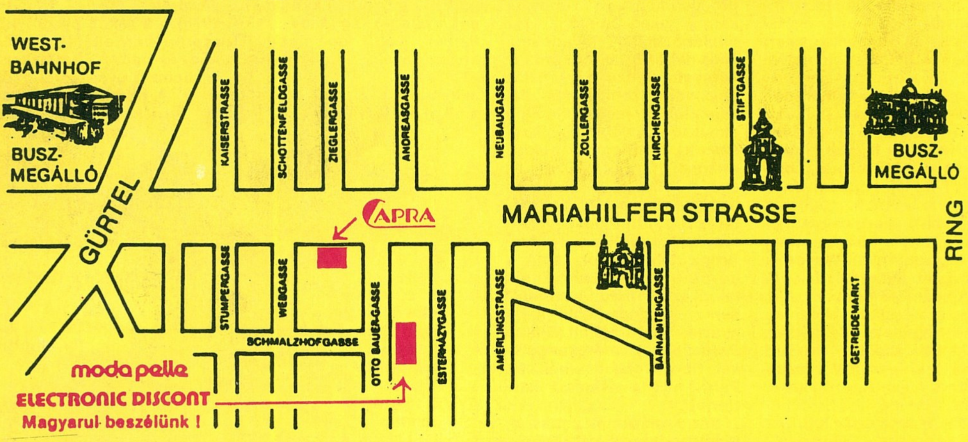
moda pelle

CAPRA

ELECTRONIC DISCONT

1020 WIEN, TABORSTRASSE 15
1060 WIEN, MARIAHILFER STR. 97
1060 WIEN, OTTO BAUER-GASSE 18

TV-, ÉS VIDEÓKÉSZÜLÉKEINK BEÉPÍTETT MAGYAR HANGGAL RENDELKEZNEK

NAGY VÁLASZTÉK A MÁRKAKÉSZÜLÉKEKBEN !
RENDKÍVÜL OLCSÓ ÁRAKON

TDK · SAMSUNG · PHILIPS · BASF · HITACHI · ELIN · Panasonic · 3M · TENSAI · SANYO · Technics · maxell · JVC · SHARP · FISHER · Jamo · Commodore · SONY · ATARI · GRUNDIG · Sansui · PIONEER · TOSHIBA · Schneider · GoldStar · SALORA

AZ ÁRAKBÓL A 20%-OS ADÓT A HELYSZÍNEN LEVONJUK